

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi ammatillisesta koulutuksesta annettuun lainsäädäntöön ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämiseen liittyviä muutoksia. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia sekä niihin ehdotettaviin muutoksiin liittyen myös opintotukilakia, työttömyysturvalakia, oppilas- ja opiskelijahuoltolakia sekä Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annettua lakia.

Ehdotetuilla muutoksilla luotaisiin puitteet selkeämmälle ja aiempaa paremmin työelämän vaatimuksia vastaavalle tutkintorakenteelle sekä tutkintojen perusteiden uudistamiselle. Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa ammatillisten tutkintojen osaamisperusteista määrittelyä ja tutkinnon osiin perustuvaa rakennetta, mikä tukee joustavien ja yksilöllisten opintopolkujen rakentamista ja edistää aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista osaksi tutkintoa. Lisäksi edistettäisiin tutkintorakenteen ja sitä koskevan päätöksenteon nopeutta ja joustavuutta reagoida työelämässä ja yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin. Esityksen yleisenä tavoitteena on myös selkeyttää ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta ai-

kuiskoulutuksesta annettua lainsäädäntöä erityisesti tutkintorakennetta ja tutkintojen perusteita sekä osaamisperusteisuutta koskevan sääntelyn ja terminologian osalta.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien ammatillisten perustutkintojen mitoitusteperusteena otettaisiin käyttöön ECVET-suositukseen perustuvat osaamispisteet, jotka korvaisivat nykyisin käytetyt opintoviikot. ECVET-järjestelmässä keskeistä on osaamisperusteisuus. Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien ammatillisten perustutkintojen ja tutkinnon osien osaamispisteet määriteltäisiin ECVET-suosituksen periaatteiden mukaisesti.

Ammatillisiin perustutkintoihin kuuluvia yhteisiä tutkinnon osia selkeytettäisiin ryhmittelemällä ne aiempaa laajemmiksi osaamisperusteisiksi tutkinnon osiksi. Yhteisiä tutkinnon osia olisivat viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnon-tieteellinen osaaminen, yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen. Erilliset oppiaineet sisällytettäisiin osa-alueina tai osaamistavoitteina näihin tutkinnon osiin.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.

## SISÄLLYS

|                                                                                                     |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....                                                                | 1  |
| SISÄLLYS.....                                                                                       | 2  |
| YLEISPERUSTELUT.....                                                                                | 4  |
| 1 JOHDANTO.....                                                                                     | 4  |
| 2 NYKYTILA.....                                                                                     | 4  |
| 2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....                                                                   | 4  |
| Ammatilliset tutkinnot.....                                                                         | 4  |
| Ammatillinen peruskoulutus.....                                                                     | 5  |
| Näyttötutkinnot.....                                                                                | 6  |
| Ammatillisten tutkintojen tutkintorakenne.....                                                      | 6  |
| Tutkintojen laajuus.....                                                                            | 7  |
| Opetussuunnitelman ja tutkinnon perusteet.....                                                      | 8  |
| Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan tutkinnon muodostuminen.....                          | 8  |
| Näyttötutkintojen muodostuminen.....                                                                | 9  |
| 2.2 Kansainvälinen kehitys.....                                                                     | 9  |
| Ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittäminen.....                                                 | 9  |
| Euroopan unionin suositukset.....                                                                   | 10 |
| 3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....                                                 | 11 |
| 3.1 Tavoitteet.....                                                                                 | 11 |
| 3.2 Toteuttamisvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset.....                                             | 12 |
| Lain nimi.....                                                                                      | 12 |
| Ammatillisten tutkintojen määritelmät.....                                                          | 12 |
| Ammatillisten tutkintojen tutkintorakenne ja sen valmisteluprosessi.....                            | 13 |
| Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon<br>mitoitusperusteet..... | 14 |
| Tutkintojen perusteet ja muut määräykset.....                                                       | 15 |
| Tutkintojen muodostuminen.....                                                                      | 15 |
| Yhteiset tutkinnon osat.....                                                                        | 16 |
| Osaamisperusteisuus ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistäminen.....                    | 16 |
| Ammatillisen koulutuksen sääntelyn yleinen selkeyttäminen.....                                      | 16 |
| 4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....                                                                        | 17 |
| 4.1 Taloudelliset vaikutukset.....                                                                  | 17 |
| 4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....                                                       | 17 |
| 4.3 Vaikutukset koulutuksen järjestäjien toimintaan.....                                            | 18 |
| 4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....                                                              | 19 |
| 5 ASIAN VALMISTELU.....                                                                             | 20 |
| 5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....                                                             | 20 |
| 5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....                                                     | 21 |
| 6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....                                                                | 22 |
| YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....                                                                   | 23 |
| 1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....                                                                    | 23 |
| 1.1 Laki ammatillisesta koulutuksesta.....                                                          | 23 |
| 1 luku Soveltamisala ja tavoitteet.....                                                             | 23 |
| 3 luku Tutkinnot ja opetus.....                                                                     | 26 |
| 4 luku Arviointi.....                                                                               | 37 |
| 5 luku Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet.....                                                  | 43 |
| 6 luku Erinäiset säännökset.....                                                                    | 47 |

|        |                                                                                                 |     |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1.2    | Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta.....                                                    | 48  |
| 1 luku | Soveltamisala ja tarkoitus .....                                                                | 48  |
| 2 luku | Koulutuksen ja tutkintojen järjestäminen.....                                                   | 49  |
| 3 luku | Opetus .....                                                                                    | 50  |
| 4 luku | Ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomat näyttötutkinnot.....                              | 52  |
| 5 luku | Erinäiset säännökset.....                                                                       | 57  |
| 1.3    | Opintotukilaki .....                                                                            | 58  |
| 1.4    | Työttömyysturvalaki .....                                                                       | 58  |
| 2 luku | .....                                                                                           | 58  |
| 1.5    | Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki .....                                                          | 59  |
| 1.6    | Laki Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta .....                                       | 59  |
| 2      | TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET .....                                                        | 59  |
| 3      | VOIMAANTULO.....                                                                                | 61  |
| 4      | SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS .....                                                 | 63  |
|        | LAKIEHDOTUKSET .....                                                                            | 64  |
| 1.     | Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta .....                              | 64  |
| 2.     | Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta.....                         | 72  |
| 3.     | Laki opintotukilain 5 a §:n muuttamisesta .....                                                 | 76  |
| 4.     | Laki työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n muuttamisesta .....                                     | 77  |
| 5.     | Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 ja 24 §:n muuttamisesta .....                          | 78  |
| 6.     | Laki Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta .....      | 79  |
|        | LIITTEET .....                                                                                  | 80  |
|        | RINNAKKAISTEKSTIT .....                                                                         | 80  |
| 1.     | Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta .....                              | 80  |
| 2.     | Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta.....                         | 95  |
| 3.     | Laki opintotukilain 5 a §:n muuttamisesta .....                                                 | 104 |
| 4.     | Laki työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n muuttamisesta .....                                     | 105 |
| 5.     | Laki oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 ja 24 §:n muuttamisesta .....                          | 106 |
| 6.     | Laki Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....       | 107 |
|        | ASETUSLUONNOKSET .....                                                                          | 108 |
| 1.     | Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta.....        | 108 |
| 2.     | Valtioneuvoston asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta ..... | 111 |
| 3.     | Valtioneuvoston asetus ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta.....                         | 112 |

## YLEISPERUSTELUT

**1 Johdanto**

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti 27 päivänä helmikuuta 2009 ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämishankkeen, jonka 2 päivänä lokakuuta 2010 julkaistu loppuraportti (Ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämishankkeen loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:15) sisältää useita ehdotuksia ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämiseksi. Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaan tutkintojen osaamisperusteista määrittelyä vahvistetaan ja ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen uudistamista jatketaan tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa. Hallitusohjelman kirjauksen mukaan tavoitteena on selkeämpi ja paremmin työelämän vaatimuksia vastaava tutkintorakenne ja tutkinnot. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2011—2016 mukaan ammatillista tutkintojärjestelmää uudistetaan siten, että se muodostaa työelämän osaamistarpeiden näkökulmasta selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämistyön lähtökohtana ovat olleet hallitusohjelman sekä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman linjaukset sekä ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämishankkeen ehdotukset. Keskeiset kehittämiskohteet ovat

1. tutkintorakenteen ja tutkintojen työelämävastaavuus ja kyky reagoida muutoksiin,
2. tutkintojärjestelmän kokonaisuus ja tutkintorakenteen selkeys,
3. tutkintojen kokonaisuus ja
4. tutkintorakenteen ja tutkintojen joustavuus.

Hallitus sopi 29 päivänä elokuuta 2013 rakennepoliittisesta ohjelmasta, jonka mukaan aikaisemman osaamisen, työkokemuksen ja koulutuksen hyväksilukua lisätään ammatillisiin tutkintoihin johtavissa koulutusohjelmissa. Rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta 29 päivänä marraskuuta 2013 tehdyn hallituksen päätöksen mukaan tutkintojärjestelmän uudistamista koskeva hallituksen esi-

tys annetaan keväällä 2014 siten, että uudistus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän uudistaminen liittyy myös muihin hallituksen rakennepoliittiseen ohjelmaan sisältyviin uudistuksiin. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää uudistetaan ja rakennepoliittisen ohjelman mukaan uusi rahoituslainsäädäntö tulisi voimaan vuoden 2015 alussa. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 23 päivänä syyskuuta 2013 työryhmän rahoitusjärjestelmän uudistamista koskevan valmistelutyön toteuttamiseksi.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavat ja valmentavat koulutukset sekä kotitalousopetus on tarkoitus yhdistää yhdeksi yhtenäiseksi ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaksi koulutuskokonaisuudeksi. Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa koskevan päätöksen mukaan ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus on tarkoitus ottaa käyttöön syksyllä 2015 ja sitä koskeva hallituksen esitys annettaisiin syksyllä 2014.

Rakennepoliittisen ohjelman mukaan lisätään aikaisemman osaamisen, työkokemuksen ja koulutuksen hyväksilukua ammatillisiin tutkintoihin johtavissa koulutusohjelmissa. Rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa koskevan päätöksen mukaan hyväksilukua koskevat muutokset toteutetaan tutkintojärjestelmän ja rahoitusjärjestelmän uudistamisen yhteydessä.

**2 Nykytila****2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö**

Ammatilliset tutkinnot

Ammatillisesta koulutuksesta ja ammatillisista tutkinnoista säädetään kahdessa erillisessä laissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998). Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta ja siinä suoritettavista ammatillisista perustutkinnoista. Ammatillisesta

aikuiskoulutuksesta annetussa laissa puolestaan säädetään ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomista näyttötutkintoina suoritettavista ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista.

Ammatillisten tutkintojen tutkintorakenteeseen kuuluu 52 ammatillista perustutkintoa, 192 ammattitutkintoa ja 130 erikoisammattitutkintoa. Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna ammatillisena peruskoulutuksena tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna näyttötutkintona. Ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto voidaan suorittaa vain näyttötutkintona.

Ammatillisen perustutkinnon suorittaminen on tyypillisesti väylä siirtyä työelämään, sillä ammatillisen perustutkinnon tavoitteena ovat laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin. Perustutkinnot soveltuvat erityisesti työelämään siirtyville nuorille, mutta myös ammattia vaihtaville henkilöille.

Ammattitutkinnoissa osoitetaan alan ammattityöntekijältä edellytetty ammattitaito. Ammattitutkinto soveltuu tyypillisesti jo työkokemusta hankkineen henkilön osaamisen tunnustamiseen sekä osaamisen päivittämiseen tai ammattitaidon kehittämiseen. Se voi kuitenkin olla myös väylä uudessa ammatissa tarvittavan ammattitaidon osoittamiseen.

Erikoisammattitutkinnoissa osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Erikoisammattitutkinto soveltuu tyypillisesti hyvän ammattitaidon omaavan henkilön osaamisen tunnustamiseen sekä osaamisen päivittämiseen ja vahvistamiseen.

Tilastokeskuksen julkaisemien tietojen mukaan vuonna 2012 ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoita oli 132 600, joista naisia oli 47 prosenttia. Yleisimmät koulutusalat olivat tekniikan ja liikenteen ala (kaikista opiskelijoista 42 %, joista naisia 18 %), sosi- aali-, terveys- ja liikunta-ala (kaikista opiskelijoista 16 %, joista naisia 88 %) ja matkailu-, ravitsemis- ja talousala (kaikista opiskelijoista 12 %, joista naisia 71 %). Vuonna 2012 ammatillisen perustutkinnon ammatillisessa peruskoulutuksessa suoritti 36 500 opiskelijaa, joista 48 prosenttia oli naisia.

Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistui vuoden 2012 aikana 88 400 opiskelijaa, joista 55 prosenttia oli naisia. Opiskelijoista 51 prosenttia opiskeli ammatillisiin perustutkintoihin, 41 prosenttia ammattitutkintoihin ja 8 prosenttia erikoisammattitutkintoihin valmistavissa koulutuksissa. Koko tutkinnon suoritti vuonna 2012 yhteensä 21 200 opiskelijaa, joista 48 prosenttia suoritti ammatillisen perustutkinnon, 45 prosenttia ammattitutkinnon ja 7 prosenttia erikoisammattitutkinnon. Tutkinnon suorittaneista 60 prosenttia oli naisia.

Tutkintotavoitteiseen oppisopimuskoulutukseen osallistui vuoden 2012 aikana 55 600 opiskelijaa, joista 53 prosenttia oli naisia. Uusia opiskelijoita oli 20 900. Koko tutkinnon suoritti 13 000 opiskelijaa, joista 31 prosenttia suoritti ammatillisen perustutkinnon, 39 prosenttia ammattitutkinnon ja 30 prosenttia erikoisammattitutkinnon. Tutkinnon suorittaneista 55 prosenttia oli naisia.

#### Ammatillinen peruskoulutus

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään 1 §:n 1 momentin soveltamisalasäännöksen mukaan nuorille ja aikuisille annettavasta ammatillisesta peruskoulutuksesta ja siinä suoritettavista tutkinnoista eli ammatillisista perustutkinnoista. Säännöksissä ei ole eroteltu nuorille ja aikuisille annettavaa koulutusta, vaan laki sisältää yhtäläiset säännökset kaikenikäisille annettavasta koulutuksesta.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 2 §:n mukaan ammatillisen koulutuksen tarkoituksena on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeita sekä edistää työllisyyttä. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 5 §:n mukaan ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden kehittymistä hyviksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta

tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tukea elinikäistä oppimista.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan ammatillinen peruskoulutus on ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 4 §:n mukaan ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavat tutkinnot ovat ammatillisia perustutkintoja. Ammatillisessa peruskoulutuksessa tutkinto suoritetaan koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelma Opetushallituksen vahvistamien tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 3 §:n mukaan ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä opiskelijalle voidaan järjestää myös opetukseen läheisesti liittyvää muuta toimintaa. Ammatilliseen koulutukseen hakeutumisen edistämiseksi ja opiskeluvaihtumien vahvistamiseksi voidaan järjestää ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta. Vammaisille opiskelijoille voidaan järjestää valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta. Lisäksi maahanmuuttajille voidaan järjestää ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta. Myös kotitalousopetusta voidaan järjestää muuna kuin ammatillisena peruskoulutuksena.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 15 §:n mukaan koulutus voidaan järjestää lähi-, etä- ja monimuoto-opetuksena, oppisopimuskoulutuksena tai muutoin työpaikalla käytännön tehtävien yhteydessä. Muutoin kuin oppisopimuskoulutuksena työpaikalla käytännön tehtävien yhteydessä järjestettävää koulutusta kutsutaan työssäoppimiseksi.

#### Näyttötutkinnot

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaan ammatillisella aikuiskoulutuksella tarkoitetaan ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia, näyttötutkintoina suoritettavia ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja samoin kuin niihin valmistavaa koulutusta sekä muuta kuin näyttötutkintoon valmistavaa ammatillista lisäkoulutusta. Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan

aikuisten ammatillisesta peruskoulutuksesta on voimassa, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 2 §:n mukaan lain tarkoituksena on ylläpitää ja kohottaa aikuisväestön ammatillista osaamista, antaa opiskelijoille valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen, kehittää työelämää ja edistää työllisyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista. Lain tarkoituksena on lisäksi edistää tutkintojen tai niiden osien suorittamista.

Näyttötutkinnot ovat ensisijaisesti jo työkokemusta omaaville tai työelämässä toimiville henkilöille tarkoitettu ammattitaidon osoittamisen väylä ja mahdollisuus osoittaa työelämän tehtäväkokonaisuuksien hallinta tutkintotilaisuuksissa. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 12 §:n 1 momentin mukaan ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomina näyttötutkintoina voidaan suorittaa ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja.

Ennen tutkintotilaisuuteen osallistumista henkilö voi osallistua näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 8 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä päättää valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutuksen järjestäjä huolehtii myös näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaisesta. Näyttötutkintojen suorittaminen on kuitenkin aina ammattitaidon hankkimistavasta riippumatonta, joten tutkintotilaisuuksiin on mahdollista osallistua myös ilman valmistavaa koulutusta.

Näyttötutkintona suoritettavassa ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan ammattitaidon saavuttamisen edellyttämät tiedot ja taidot. Ammattitutkinnossa osoitetaan alan ammattityöntekijältä edellytetty ammattitaito. Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan puolestaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta.

#### Ammatillisten tutkintojen tutkintorakenne

Ammatillisten tutkintojen tutkintorakenteesta säädetään kahdessa erillisessä ministe-

riön asetuksessa. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 §:n 1 momentin nojalla on annettu opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisista perustutkinnoista (216/2001). Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 13 §:n 1 momentin nojalla on annettu opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetusta tutkintorakenteesta (693/2013), jossa säädetään ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista. Näyttötutkintoina suoritettavista ammatillisista perustutkinnoista säädetään ensin mainitussa asetuksessa.

Ammatillisista perustutkinnoista annetussa opetusministeriön asetuksessa päätetään tutkintojen ja niihin sisältyvien koulutusohjelmien nimet sekä tutkintojen jakaantuminen koulutusaloittain. Tutkintorakenteeseen kuuluu 52 perustutkintoa, joihin sisältyy yhteensä 121 työelämän eri osa-alueille suuntautumista kuvaavaa koulutusohjelmaa (ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavat ammatilliset perustutkinnot) tai osaamisalaa (näyttötutkintona suoritettavat ammatilliset perustutkinnot). Lisäksi asetuksessa on määritelty tutkintonimikkeet.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetusta tutkintorakenteesta annetussa opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa määritellään tutkintojen nimet sekä tutkintojen jakaantuminen koulutus- ja opintoaloittain. Tutkintorakenteessa on 192 ammattitutkintoa ja 130 erikoisammattitutkintoa, joihin voi sisältyä osaamisaloja. Tutkintoihin mahdollisesti sisältyvät osaamisalat määritellään Opetushallituksen vahvistamissa tutkinnon perusteissa. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa ei käytetä tutkintonimikkeitä.

Tutkintorakenteen valmisteluprosessista sovitaan vuosittain opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen välisessä tulospöytäkirjassa. Opetushallitus valmistelee opetus- ja kulttuuriministeriölle kerran vuodessa esityksen tarvittavista muutoksista perustutkintojen sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tutkintorakenneasetuksiin. Esitykset voivat perustua Opetushallitukselle esimerkiksi koulutustoimikunnilta, tutkintotoimikunnilta, perustetyöryhmiltä, työelämän eri tahoilta tai kokeiluhankkeista tulleisiin aloit-

teisiin taikka Opetushallituksen omaan tilannearvioon.

Koulutustoimikuntajärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen (882/2010) mukaisilla koulutustoimikunnilla sekä koulutustoimikuntajärjestelmän ohjausryhmällä on tärkeä rooli tutkintorakenteen valmistelussa. Koulutustoimikuntajärjestelmän ohjausryhmän tehtävänä on arvioida tutkintojärjestelmän kehittämistarpeita ja tehdä niitä koskevia aloitteita opetus- ja kulttuuriministeriölle ja Opetushallitukselle. Lisäksi yksittäisten koulutustoimikuntien tehtävänä on tehdä omalla osaamis- ja toimialallaan opetus- ja kulttuuriministeriölle, Opetushallitukselle ja muille keskeisille tahoille aloitteita ammatillisen koulutuksen sisällölliseksi kehittämiseksi ja sen pohjalta tutkintojen kehittämiseksi. Koulutustoimikunta arvioi alaansa liittyviä aloitteita erityisesti tutkintorakenteen näkökulmasta.

#### Tutkintojen laajuus

Ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen (811/1998) 2 §:n mukaan ammatillisen perustutkinnon laajuus määritellään opintoviikkoina. Säännöksen mukaan opintoviikolla tarkoitetaan arvioitua opiskelijan keskimääräistä 40 tunnin työpanosta opintojen tavoitteiden saavuttamiseksi. Yksi opintovuosi sisältää 40 opintoviikkoa. Säännöksen mukaan ammatilliseen perustutkintoon johtavat opinnot on järjestettävä siten, että opinnot voidaan päätoimisesti opiskellen suorittaa niiden laajuutta vastaavassa ajassa.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 §:n 1 momentin mukaan ammatillisena peruskoulutuksena suoritettu tutkinto on laajuudeltaan vähintään kaksivuotinen (80 opintoviikkoa). Saman säännöksen mukaan tutkinnoista ja niiden laajuudesta annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Ammatillisista perustutkinnoista annetulla opetusministeriön asetuksella on tarkennettu, että ammatillisten perustutkintojen laajuus on 120 opintoviikkoa. Tutkinnon perusteet mahdollistavat myös yksilöllisesti ammatillista osaamista syventävien tutkinnon osien suorittamisen opetus- ja kulttuuriministeriön linjausten (OKM/2/502/2008, 25.2.2008) mukaisesti,

jolloin yksittäisen opiskelijan opinnot voivat ylittää 120 opintoviikkoa.

Vuosien 1999—2001 aikana toteutetun perustutkintojen opetussuunnitelmien perusteiden uudistamisen yhteydessä tutkintojen tavoitepituudeksi tuli kolme vuotta eli 120 opintoviikkoa. Lisäksi tutkintoja laaja-alaisesti ja kaikkiin tutkintoihin liitettiin vähintään puolen vuoden eli 20 opintoviikon työssäoppiminen. Kolmivuotisen ammatillisen perustutkinnon suorittaneelle määriteltiin yleinen jatko-opintokelpoisuus ammattikorkeakouluun ja yliopistoon. Kaikkien alojen perustutkintojen kolmivuotisuutta pidettiin tärkeänä sekä eri alojen että tutkinnon suorittajien tasa-arvon kannalta. Samalla kolmivuotisuus antoi aiempaa paremmat lähtökohdat vastata työelämän kasvaneisiin osaamisvaatimuksiin.

Näyttötutkintona suoritettavien ammatillisten tutkintojen laajuutta ei ole säädetty eikä käytössä ole tutkintojen laajuutta osoittavaa mittaa tai määrettä. Näyttötutkintona suoritettavien ammatillisten perustutkintojen nimellislaajuus on kuitenkin 120 opintoviikkoa.

#### Opetussuunnitelman ja tutkinnon perusteet

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan Opetushallitus päättää koulutusaloittain ja tutkinnoittain ammatillisessa peruskoulutuksessa suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon kuuluvien opintojen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä (opetussuunnitelman perusteet). Tätä päätöstä kutsutaan tutkinnon perusteiksi. Lisäksi laissa on säädetty eräitä muita asioita, joista Opetushallituksen tulee päättää opetussuunnitelman perusteiden yhteydessä.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan Opetushallitus päättää tutkinnon perusteista. Säännöksen mukaan tutkinnon perusteissa määritellään tutkinnossa vaadittava ammattitaito, tutkinnon osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, ammattitaidon osoittamistavat sekä tutkinnon arvioinnin yleiset perusteet.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaan näyttötutkintona suoritettavat ammatilliset perustutkinnot, ammatitut-

kinnot ja erikoisammattitutkinnot muodostuvat tutkinnon osista, joista määrätään tutkinnon perusteissa. Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettaviin ammatillisiin perustutkintoihin puolestaan kuuluu opintoja, joita voidaan pitää tutkinnon muodostumisen perusyksikköinä. Opetus- ja kulttuuriministeriön päättämien linjausten (OKM/2/502/2008) mukaisesti myös perustutkintojen perusteissa tutkinnon muodostuminen kuvataan tutkinnon osina.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan tutkinnon muodostuminen

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 §:n 2 momentissa säädetään ammatillisen perustutkinnon sisältävän, sen mukaan kuin opetussuunnitelmassa määrätään, ammatillisia opintoja ja niitä tukevaa työssä oppimista sekä ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia ja ammattitaitoa täydentäviä yhteisiä opintoja sekä opinto-ohjausta. Ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 2 §:n mukaan ammatilliseen perustutkintoon kuuluu edellä mainittujen opintojen lisäksi myös vapaasti valittavia opintoja.

Tutkintojen rakenteesta ja yhteisistä opinnoista ammatillisessa peruskoulutuksessa annetun valtioneuvoston päätöksen (213/1999) 1 §:n 3 momentin mukaan opetussuunnitelman perusteet laaditaan siten, että tutkinto tuottaa laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin ja erikoistuneeman osaamisen ja työelämän edellyttämän ammattitaidon yhdellä tutkinnon osa-alueella.

Valtioneuvoston päätöksellä on säädetty, että ammatilliseen 120 opintoviikon laajuiseen tutkintoon kuuluu ammatillisia opintoja ja niitä tukevaa työssäoppimista 90 opintoviikkoa, ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia ja ammattitaitoa täydentäviä yhteisiä opintoja 20 opintoviikkoa sekä vapaasti valittavia opintoja 10 opintoviikkoa. Lisäksi edellä mainittuihin opintoihin sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 opintoviikkoa. Käytännössä ammatilliseen perustutkintoon kuuluvat opinnot muodostuvat pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista siten kuin tutkinnon perusteissa on määritelty. Tutkinnon osi-

en laajuudet on tutkinnon perusteissa määritelty opintoviikkoina.

Kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin sisältyy valinnaisuutta. Valtioneuvoston päätöksessä valinnaisuus kytkeytyy yhteisiin opintoihin sisältyviin valinnaisiin opintoihin sekä vapaasti valittaviin opintoihin. Valinnaisuutta voi kuitenkin olla myös ammatillisissa opinnoissa. Viimeisimmässä perustutkintojen uudistuksessa vuosina 2008—2010 lisättiin valinnaisuutta ja joustavuutta merkittävästi. Tutkintoihin tuli mahdollisuus valita osia perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista sekä ammattikorkeakouluopinnoista. Lisäksi koulutuksen järjestäjille tuli mahdollisuus tarjota paikallisia tutkinnon osia työelämän ja yksilöiden tarpeisiin vastaamiseksi. Tutkinnosta riippuen 90 opintoviikon laajuisista ammatillisista opinnoista voidaan valinnaisina suorittaa 0—60 opintoviikkoa.

Perustutkinnon suorittaminen ammatillisena peruskoulutuksena edellyttää ammatillisten ja vapaasti valittavien opintojen lisäksi ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisten ja ammattitaitoa täydentävien yhteisten opintojen suorittamista. Näihin kuuluvat opinnot on määritelty ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 §:n 2 momentissa. Kyseisen säännöksen mukaan yhteisiä opintoja ovat äidinkielen, toisen kotimaisen kielen ja vieraan kielen opinnot, matemaattisluonnontieteelliset opinnot, humanistisysteiskunnalliset opinnot, liikunta ja muut taidot ja taideaineiden opinnot sekä terveystieto. Valtioneuvoston päätöksellä (213/1999) on säädetty yhteisten opintojen pakollisuudesta ja valinnaisuudesta sekä opintojen opintoviikkomääristä.

Taito- ja taideaineiden opinnot sekä terveystieto ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka 18 vuotta täytettyään aloittavat opintonsa. Myöskään oppisopimuskoulutukseen ei sisälly pakollisia liikunnan, muiden taitojen ja taideaineiden eikä terveystiedon opintoja.

#### Näyttötutkintojen muodostuminen

Näyttötutkintoina suoritettavien tutkintojen rakentumisesta säädetään vain se, että ne muodostuvat tutkinnon osista. Tutkinnon perusteissa on määrätty tutkintokohtaisesti tut-

kinnon muodostuminen. Tutkinnon suorittamiseksi vaadittavien tutkinnon osien määrä vaihtelee tutkinnoittain.

Näyttötutkintoina suoritettavat tutkinnot muodostuvat vain ammatillisista tutkinnon osista, jotka voivat olla pakollisia tai valinnaisia. Tutkintokohtaiset erot valinnaisuuden määrässä ovat suuria johtuen alojen erilaisuudesta. Valinnaisuus on rajatumpaa kuin ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavissa tutkinnoissa ja on usein mahdollista vain saman tutkinnon sisällä.

Näyttötutkintona suoritettavan ammatillisen perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ovat samat kuin ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavassa ammatillisessa perustutkinnossa. Näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon ei kuitenkaan sisälly yhteisiä opintoja eikä vapaasti valittavia opintoja vastaavia tutkinnon osia.

## 2.2 Kansainvälinen kehitys

Ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittäminen

Ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämistä Euroopan tasolla on selvitetty Ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämistä koordinoineen hankkeen loppuraportissa (Haltia, Iloa, Nyyssölä, Roisko & Sallinen, Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2011:11). Tutkimuksen mukaan trendit kansainvälisesti näyttivät siltä, että työelämän nykyisten ja tulevien haasteiden huomioiminen oli tarkastelun kohteina olleiden valtioiden koulutuspoliittisella asialistalla korkealla. Keinot kuitenkin vaihtelivat, ja Suomen kaltaista tutkintojärjestelmän kokonaisvaltaista kehittämishanketta ei tarkastelluissa valtioissa ollut käynnissä tutkimushetkellä. Merkittäviä toimenpiteitä oli kuitenkin tehty esimerkiksi Tanskassa, Alankomaissa ja Iranskassa.

Tanskassa koulutusalojen ryhmittelyssä on vuodesta 2008 alkaen käytetty klusterimaista lähestymistapaa, jossa koulutusalat jaetaan 12 kokonaisuuteen. Koulutusaloilla on yhteensä 125 tutkintoa ja tutkinnot ovat usein hyvin eriytyneitä. Ammatillisen koulutuksen kesto on alasta riippuen 2—5 vuotta, ja kou-

lutusten pituudet voivat vaihdella myös saman tutkinnon sisällä. Tanskan ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmässä tehtyjen viimeaikaisten uudistusten jälkeen tutkinnot ovat moduuleista koostuvia kokonaisuuksia, mikä tuo tutkintoihin lisää joustavuutta ja opiskelijoille paremmat mahdollisuudet yhdistää tutkintoihin elementtejä useista tutkinnoista.

Myös Alankomaissa oli toteutettu oppilaitosten, työnantajien ja työntekijöiden edustajien kanssa yhteistyössä koulutusuudistus, jossa ammatillista koulutusta ja aikuiskoulutusta on uudistettu vastaamaan työelämän muuttuneita tarpeita. Aikaisemmassa järjestelmässä opiskelijoiden kouluttaminen tähtäsi tuottamaan valmiudet työskennellä tietyssä tehtävässä tietyllä työelämän sektorilla, mutta uudistuksen tuloksena yksi tutkinto tuottaa osaajia useampiin erilaisiin tehtäviin. Tutkinnot eivät kuitenkaan edelleenkaan ole samalla tavalla laaja-alaisia kuin perustutkinnot suomalaisessa järjestelmässä.

Irlannissa koulutuspoliittinen painopiste ammatillisen koulutuksen sektorilla näytti olevan erityisesti työttömyysuhan alla olevissa ja matalasti koulutetuissa aikuisissa. Työelämässä vaadittavaa osaamista oli kartoitettu erilaisten selvitysten yhteydessä ja osaamisen päivittämistä oli tehty erilaisten kansallisten koulutusohjelmien kautta.

#### Euroopan unionin suositukset

Suomen ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämiseen vaikuttavat Euroopan unionissa valmistellut ja hyväksytyt suositukset yhtäältä eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten perustamisesta ja toisaalta ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten eurooppalaisen siirtojärjestelmän perustamisesta.

Eurooppalaisen tutkintojen viitekehysten tarkoituksena on kytkeä toisiinsa eri maiden kansallisia tutkintojärjestelmiä ja tutkintojen viitekehysjä. Eurooppalainen viitekehys muodostuu kahdeksasta tasosta. Tarkoituksena on, että yksittäiset tutkinnot määritellään tasoille kansallisten tutkintojärjestelmien ja viitekehysten kautta.

Eurooppalainen tutkintojen viitekehys korostaa tutkintojen osaamisperusteista määrittelyä. Viitekehysten tasot on kuvattu tietoi-

na, taitoina ja pätevyytenä. Kansallisten viitekehysten laatiminen on johtanut monissa Euroopan maissa siihen, että tutkintojärjestelmiä kehitetään entistä vahvemmin osaamista ja oppimistuloksia korostavaan suuntaan. Samalla pyritään häivyttämään raja-aitoja eri koulutusasteiden väliltä.

Suomen tutkintojen ja muun osaamisen viitekehystä koskeva hallituksen esitys annettiin toukokuussa 2012. Laki tutkintojen ja muun osaamisen viitekehyksestä oli tarkoitettu tulemaan voimaan tammikuussa 2013, mutta esitys on edelleen eduskunnan käsittelyssä.

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat suosituksen ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten eurooppalaisen siirtojärjestelmän (ECVET, European Credits for Vocational Education and Training) perustamisesta kesäkuussa 2009. ECVET on oppimistulosten siirto- ja kerryttämisyjärjestelmä. Sen avulla tuetaan muualla suoritettujen opintojen tai muutoin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä hyödyntämistä osana tutkintoja. ECVET-järjestelmän avulla parannetaan myös tutkintojen ja opetus suunnitelmien läpinäkyvyyttä sekä edistetään koulutuksessa ja työmarkkinoilla olevien liikkuvuutta ja elinikäistä oppimista.

ECVET-järjestelmä, samoin kuin tutkintojen eurooppalainen viitekehys, perustuu osaamiseen ja kattaa virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen. ECVET-järjestelmässä keskeistä ovat tutkinnot ja tutkintojen osat. Kunkin maan toimivaltaiset viranomaiset tunnistavat ja tunnustavat arvioitua ja hyväksytyt oppimistulokset eli osaamisen siten, että osaamista voidaan kerätä tutkintoa varten tai siirtää toiseen opinto-ohjelmaan tai tutkintoon joko oman maan sisällä tai kansainvälisesti.

Cedefopin (European Centre for the Development of Vocational Training) tekemän ECVETin toimeenpanon seurannan mukaan Euroopan maat ovat syyskuuhun 2013 mennessä lisänneet valmiuksiaan ottaa ECVET-järjestelmä käyttöön. Suurin osa jäsenvaltioista on kuitenkin vielä kaukana ECVETin täysimääräisestä käyttöönotosta, ja vain muutama maa on aloittanut ECVETin systemaattisen toimeenpanon.

Seurannan mukaan poliittinen päätöksenteko näyttäisi olevan sidoksissa siihen, mihin

tarkoitukseen ECVETiä käytetään. Jos ECVET-järjestelmää hyödynnetään vain kansainvälisen vaihdon tukena liikkuvuushankkeissa, poliittista päätöstä järjestelmän käyttöönotosta ei ole tehty. Jos ECVETiä hyödynnetään kansainvälisen liikkuvuuden lisäksi myös koulutusjärjestelmän kehittämisessä, erityisesti osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistämiseksi ja yksilöllisten opintopolkujen rakentamisessa, ECVETin käyttöönotosta on tehty poliittinen päätös. Lisäksi näyttää siltä, että ECVETin käyttöönotto ei ole edennyt maissa, joissa tutkimus on jaettu moduuleihin ja joissa on jo käytössä jonkinlainen pisteytysjärjestelmä, eikä maissa, joiden koulutusjärjestelmä on oppisopimuspainotteinen.

ECVETin toimeenpano on alkanut kuudessa maassa: ranskankielisessä Belgiassa, Virossa, Unkarissa, Maltalla, Puolassa ja Romaniassa. Latvia ja Liettua ovat tehneet poliittisen päätöksen ECVETin käyttöönotosta, mutta pilotoivat vielä ECVETiä ennen varsinaista käyttöönottoa. Kreikka, Kroatia, Italia ja Slovakia ovat tehneet poliittisen päätöksen ECVETin käyttöönotosta, mutta päätöksiä ei ole vielä pantu toimeen.

Tsekki ja Itävalta testaavat ECVETiä erityisesti epävirallisen ja arkioppimisen yhteydessä. Myös Ruotsi ja Norja ovat keskustelleet mahdollisuudesta käyttää ECVETiä vastaavalla tavalla. Bulgaria, Ranska, Saksa, Montenegro, Portugali ja Turkki testaavat ECVETiä virallisissa ammatillisissa tutkimuksissa. Kaikissa näissä maissa on vielä epävarmaa, johtaako testaus poliittisiin päätöksiin lähiaikoina.

Cedefopin seurannan mukaan hieman yli puolessa kyselyyn osallistuneista maista ja alueista on keskusteltu siitä, onko tarvetta muuttaa kansallista lainsäädäntöä ECVET:n vuoksi. Muun muassa Virossa, Maltalla ja Bulgariassa on jo muutettu lainsäädäntöä tai valmisteltu sen muuttamista. Useissa maissa ECVET:n käyttöönotosta johtuvat mahdolliset säädösmuutokset aiotaan sovittaa yhteen kansallisen tutkintojen viitekehyksen (NQF) kehittämisen kanssa. Osa maista ja alueista katsoo, että jo olemassa olevat säädökset mahdollistavat ECVET:n toimeenpanon.

Eniten keskustelua ovat herättäneet ECVET-pisteet, joita osa kyselyyn vastanneista

maista pitää tarpeettomina. ECVET-pisteisiin suhtautuvat kriittisesti etenkin ne maat, joilla on jo käytössä oma pisteytysjärjestelmä. Selvityksen perusteella näyttää siltä, että osa Euroopan maista ja alueista ei aio ottaa ECVET-pisteitä käyttöön, osa aikoo muokata olemassa olevaa kansallista pisteytysjärjestelmää ECVET-pisteiden mukaiseksi ja osa aikoo käyttää rinnakkain ECVET-pisteitä ja kansallista pisteytysjärjestelmää. Kansalliset pisteet muutettaisiin ECVET-pisteiksi kansainvälisen liikkuvuuden yhteydessä.

### **3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset**

#### **3.1 Tavoitteet**

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän keskeiset kehittämiskohteet ovat

1. tutkintorakenteen ja tutkintojen työelämävastavuus ja kyky reagoida muutoksiin,
2. tutkintojärjestelmän kokonaisuus ja tutkintorakenteen selkeys,
3. tutkintojen kokonaisuus ja
4. tutkintorakenteen ja tutkintojen joustavuus.

Hallituksen esityksen mukaisilla muutoksilla luodaan puitteet selkeämmälle tutkintorakenteelle ja tutkintojen perusteiden uudistamiselle. Keskeisenä tavoitteena on siirtyä kaikessa tutkintoon johtavassa ammatillisessa koulutuksessa aiempaa vahvempaan osaamisperusteisuuteen ja tutkinnon osiin perustuvaan rakenteeseen. Lisäksi edistetään tutkintorakenteen ja sitä koskevan päätöksenteon nopeutta ja joustavuutta reagoida työelämässä tapahtuviin muutoksiin.

Esityksen yleisenä tavoitteena on myös selkeyttää ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettua lainsäädäntöä erityisesti tutkintorakennetta ja tutkintojen perusteita sekä osaamisperusteisuutta koskevan sääntelyn osalta. Lisäksi tavoitteena on yhdenmukaistaa ja selkeyttää käytettyä terminologiaa.

Tutkintotyyppinä säilyisivät edelleen ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto sekä erikoisammattitutkinto. Ammatillinen perustutkinto voitaisiin nykytilaa vastaavasti suorittaa ammatillisena peruskoulutuksena tai ammattitaidon hankkimistavasta riippu-

mattomana näyttötutkintona. Ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto voitaisiin jatkosakin suorittaa ainoastaan näyttötutkintona.

Ammatillisen tutkintojärjestelmän ensisijainen tavoite on ylläpitää ja kohottaa väestön ammatillista osaamista sekä vastata työelämän osaamistarpeisiin. Tästä syystä ammatillista tutkintojärjestelmää ja ammatillisia tutkintoja on kehitettävä myös jatkossa tiiviissä yhteistyössä työelämän toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämisen yhteydessä on pidetty tärkeänä, että ammatilliseen perustutkintoon johtavaa koulutusta järjestettäessä mahdollistettaisiin tutkinnon suorittaminen vaihteittain suunnatun ammattiosaamisen tuottava tutkinnon osa tai osia kerrallaan. Tätä koskevat lainsäädäntömuutokset on tarkoitus valmistella rahoituslainsäädännön uudistamisen yhteydessä.

### **3.2 Toteuttamisvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset**

#### **Lain nimi**

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään soveltamisalasäännöksen mukaan ammatillisesta peruskoulutuksesta ja siinä suoritettavista tutkinnoista. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa säädetään puolestaan ammatillisesta aikuis-koulutuksesta, jolla lain soveltamisalasäännöksen mukaan tarkoitetaan näyttötutkintoina suoritettavia tutkintoja ja niihin valmistavaa koulutusta sekä muuta kuin näyttötutkintoon valmistavaa ammatillista lisäkoulutusta. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nimi ehdotetaan muutettavaksi laiksi ammatillisesta peruskoulutuksesta, jolloin se kuvaisi paremmin lain soveltamisalaa.

#### **Ammatillisten tutkintojen määritelmät**

Ammatillista koulutusta koskevassa voimassa olevassa lainsäädännössä säädetään ammatillisen koulutuksen tarkoituksesta ja tavoitteista, suoritettavista tutkintotyypeistä eli ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista, sekä tutkintojen suoritustavoista peruskoulu-

tuksena ja näyttötutkintona. Lisäksi säädetään näyttötutkintona suoritettavissa tutkinnoissa osoitettavasta osaamisesta tutkintotyypeittäin. Väljä määrittelytapa mahdollistaa työelämän osaamistarpeiden joustavan huomioimisen, mutta toisaalta ammattitaitovaatimuksiltaan hyvinkin erilaiset tutkinnot.

Ammatillinen tutkinto on yhdelle tai useammalle osaamisalalle suunnattu osaamiskokonaisuus. Ammatillisen tutkinnon ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet perustuvat työelämän tarpeisiin. Ammatillisena tutkintona suoritettavan osaamiskokonaisuuden tulee olla hyödynnettävissä usean työnantajan palveluksessa ja yksilöiden tarpeiden näkökulmasta.

Tutkintojärjestelmän kokonaisuuden ja tutkintorakenteen selkeyttämiseksi ehdotetaan, että eri tutkintotyyppien kriteerit määriteltäisiin nykyistä tarkemmin. Määritelmien tulisi edelleenkin mahdollistaa työelämän osaamistarpeiden joustava huomioiminen sekä erilaisten tutkintojen muodostuminen.

Tutkintojen määrittelyn tavoitteena on selkeyttää tutkintorakennetta ja auttaa ratkaisemaan, milloin työelämässä havaittu osaamistarve on sellainen, että se edellyttää erillistä tutkintorakenteeseen kuuluvaa ammatillista tutkintoa. Eri tutkintotyyppien määritelmien tavoitteena on lisäksi selkeyttää ja yhtenäistää työelämässä havaitun uuden osaamistarpeen sijoittamista tiettyyn tutkintotyyppiin sekä parantaa tutkintojärjestelmään kuuluvien tutkintojen vertailtavuutta. Määritelmien tavoitteena on myös ohjata tutkinnon perusteiden laadintaa.

Määritelmien avulla voitaisiin nykyistä paremmin arvioida tarvetta lisätä tutkintorakenteeseen uusia tutkintoja tai poistaa tutkintorakenteesta vanhentuneita tutkintoja. Tavoitteena on, että työelämän muuttuviin tarpeisiin vastattaisiin jatkossa uusien tutkintojen sijaan pääosin uudistamalla olemassa olevia tutkintojen perusteita esimerkiksi muuttamalla tutkintojen muodostumista taikka muuttamalla tai lisäämällä tutkintojen osaamisaloja tai tutkinnon osia.

Ammatillisten tutkintojen kokonaisuus eli ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot rakentuvat työelämän osaamistarpeiden osalta toimialoitain eri tavoin. Osalla toimialoista osaa-

mistarpeet muodostuvat hierarkkisesti siten, että ammattitutkintojen ammattitaitovaatimukset rakentuvat ammatillisten perustutkintojen ja vastaavasti erikoisammattitutkinnot ammattitutkintojen tuottaman osaamisen päälle. Osalla toimialoista taas tällainen hierarkkinen tutkintorakenne ei ole tarkoituksenmukainen. Esimerkiksi ammattitutkinnot eivät aina rakennu ammatillisten perustutkintojen varaan, vaan soveltuvat kohdennetummalle toimialan osaamisalueelle ja saattavat siten toimia myös ensimmäisenä ammatillisena tutkintona. Tämä rakenne on tarkoitus säilyttää myös jatkossa.

Ammatillisten tutkintojen tutkintorakenne ja sen valmisteluprosessi

Ammatillisten tutkintojen tutkintorakenteesta säädetään kahdella erillisellä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Toisessa asetuksessa säädetään ammatillisista perustutkinnoista, ja kyseinen asetus kattaa sekä ammatillisena peruskoulutuksena että näyttötutkintona suoritettavat ammatilliset perustutkinnot. Toisessa asetuksessa säädetään ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tutkintorakenteeseen tehdään yleensä muutoksia useammin ja nopeammalla aikataululla kuin perustutkintojen tutkintorakenteeseen, mikä puoltaisi kahden erillisen asetuksen säilyttämistä myös jatkossa. Tutkintorakenteesta päättäminen poikkeaa asetuksissa myös siten, että perustutkintojen koulutusohjelmat ja osaamisalat määritellään asetuksessa, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osaamisalat tutkintojen perusteissa. Perustutkintojen osalta asetuksessa määritellään myös tutkintonimikkeet.

Tutkintojen jakaantuminen kahteen erilliseen asetukseen, joissa lisäksi käytetään toisistaan poikkeavia käsitteitä, ei kuitenkaan edistä tutkintojärjestelmän hahmottumista kokonaisuutena. Tutkintorakenteen selkeyttämiseksi esitetään, että ammatillisten tutkintojen tutkintorakenteesta säädettäisiin yhdellä asetuksella kahden erillisen asetuksen sijaan. Yksi yhteinen tutkintorakenneasetus kattaisi ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot.

Myös tutkintorakenteesta käytettävää luokittelua ja terminologiaa ehdotetaan selkeytettäväksi ja yhtenäistettäväksi. Nykyisin tutkinnon suuntautumista tutkinnon työelämän eri osa-alueille kuvataan peruskoulutuksena suoritettavissa tutkinnoissa nimityksellä *koulutusohjelma* ja näyttötutkintona suoritettavissa tutkinnoissa nimityksellä *osaamisala*. Ehdotuksen mukaan kaikissa tutkinnoissa otettaisiin yhtenäisesti käyttöön käsite *osaamisala*, mikä korostaisi myös perustutkintona suoritettavien tutkintojen osaamisperusteisuutta koulutuslähtöisyyden sijaan.

Tutkintorakenteen valmistelun läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja toimivaltuuksien selkeyttämiseksi esitetään, että Opetushallituksen rooli tutkintorakenteen valmistelussa kirjattaisiin lakiin. Tutkintorakenteesta päättämistä koskevassa sääntelyssä määriteltäisiin nykyistä tarkemmin, mistä tutkintorakenteeseen liittyvistä asioista säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, mistä asioista opetus- ja kulttuuriministeriö voi antaa tarkempia säännöksiä ja mitkä asiat kuuluvat Opetushallituksen päätösvaltaan.

Tutkintojärjestelmän yhtenäistämiseksi kaikkien tutkintotyyppien osaamisaloista voitaisiin säätää joko opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella tai Opetushallituksen päättämänä tutkinnon perusteissa. Säättäminen ministeriön asetuksella merkitsisi tutkintorakenteen valmisteluprosessin muutosta ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osalta, koska jo tutkintojen päättämisvaiheessa tulisi laatia sitova esitys myös mahdollisista osaamisaloista. Tämä heikentäisi tutkintojärjestelmän reagointikykyä sekä hidastaisi tutkinnon perusteiden laatimista ja päivittämistä.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1766/2009) 4 §:ssä säädetään yksikköhinnan porrastuksista tiettyjen tutkintojen tai koulutusohjelmien osalta. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa opiskelijavalinnan perusteista (4/2013) määritellään tutkintojen lisäksi valintayksiköiksi tietyissä tutkinnoissa myös koulutusohjelmia. Lisäksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 32 §:ssä tarkoitettut turvallisuusvaatimuksia sisältävät opinnot (ns. SORA-säännökset) on asetuksessa määritelty osittain koulutusohjelmittain.

Koulutusohjelmien ja jatkossa vastaavasti osaamisalojen määrittelyllä onkin perustutkinnoissa merkitystä myös rahoituksen, opiskelijavalinnan perusteiden ja opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan sääntelyn kannalta. Ei olekaan mahdollista, että Opetushallitus päättäisi osaamisalat tutkinnon perusteissa myös perustutkintojen osalta.

Ehdotuksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö päättäisi tutkintojen nimistä sekä tutkintojen sijoittumisesta koulutusaloittain, kuten nykyisinkin. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö päättäisi ammatillisten perustutkintojen osaamisaloista. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osaamisaloista päättäisi edelleen Opetushallitus tutkintojen perusteissa.

Tutkintojärjestelmä ei nykyään muodosta yhtenäistä kokonaisuutta myöskään tutkintonimikkeiden käytössä, sillä tutkintonimikkeitä käytetään ammatillisissa perustutkinnoissa, mutta ei ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa. Tutkintonimikkeet vahvistavat ammatti-identiteettiä ja ovat informatiivisia työelämän kannalta. Tutkintonimikkeiden käyttämisestä luopuminen ei olekaan perusteltua, vaikka joissakin tapauksissa tutkinnon nimi ja osaamisala jo yksilöisivätkin riittävästi suoritettua tutkinnon.

Tutkintonimikkeet säilytettäisiin kaikissa ammatillisissa perustutkinnoissa. Lisäksi tutkintonimikkeiden käyttö mahdollistettaisiin myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa, jos niiden käyttö on työelämän tarpeiden mukaista. Tutkintojärjestelmän joustavan reagoitavuuden vahvistamiseksi ehdotetaan, että Opetushallitus päättäisi kaikkien tutkintotyyppien osalta tutkintonimikkeet tutkinnon perusteissa.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon mitoituserusteet

Ammatillisten tutkintojen mitoituserusteet ehdotetaan muutettavaksi ECVET-suosituksen periaatteiden mukaisiksi. ECVET-järjestelmässä keskeistä on osaamisperusteisuus. ECVET-pisteillä tarkoitetaan tutkintoon kuuluvien oppimistulosten eli osaamisen numeerisesti esitettyä kokonaispainoa-

arvoa ja kunkin tutkinnon osan suhteellista painoarvoa koko tutkinnosta.

ECVET-suosituksen mukaan virallisessa täysipäiväisessä ammatillisessa koulutuksessa vuoden aikana suoritettavat oppimistulokset vastaavat 60:tä pistettä. ECVET-järjestelmän periaatteiden mukaan pisteet määritellään ensin koko tutkinnolle. Sen jälkeen tutkinnon pisteiden kokonaismäärästä annetaan pisteitä kullekin tutkinnon yksikölle sen mukaan, mikä on niiden suhteellinen painoarvo koko tutkinnosta. Tutkinnon kokonaispistemäärän määrittelyn lähtökohtana suositellaan käytettäväksi tutkinnon virallista oppimispolkua.

ECVET-pisteiden suomenkieliseksi nimeksi on esitetty vaihtoehtoja opintopiste, oppimistulospiste, suorituspiste tai osaamispiste. Edellä mainituista osaamispiste korostaisi parhaiten ammatillisten tutkintojen osaamisperusteisuutta. Osaamispiste korostaisi myös sitä periaatetta, että pisteitä kertyy, kun niitä vastaava osaaminen on osoitettu.

Korkeakouluopinnoissa opintojen mitoituksen peruste on opintopiste. Opintojaksot pisteytetään niiden edellyttämän työmäärän mukaan. Yhden lukuvuoden opintojen suorittamiseen keskimäärin vaadittava 1 600 tunnin työpanos vastaa 60 opintopistettä. Ei ole perusteltua, että ammatillisen peruskoulutuksen mitoituserusteiden nimenä käytettäisiin korkeakouluopintoja vastaavasti opintopistettä, koska ECVET-pisteytys ei perustu opintopisteiden tavoin opintojaksojen edellyttämään työmäärään.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon ja tutkinnon osien mitoituserusteena ehdotetaan otettavaksi käyttöön ECVET-järjestelmään perustuva mitoitus, jossa ECVET-pisteiden nimityksenä olisi *osaamispiste*. Osaamispisteet korvaisivat nykyisin käytössä olevat opintoviikot. Opintoviikkoja ei muutettaisi osaamispisteiksi suoraan jollakin valitulla kertoimella, vaan tutkinnon ja tutkinnon osien osaamispisteet määriteltäisiin ECVET-suosituksen periaatteiden mukaisesti.

Ammatillisen perustutkinnon mitoituserusteet ovat sidoksissa myös opintotukilain (65/1994) ja työttömyysturvalain (1290/2002) opintojen päätoimisuutta koskeviin säännöksiin. Myös näihin säädöksiin eh-

dotetaan tehtäväksi osaamispisteisiin siirtymisen edellyttämät muutokset.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavien ja valmentavien koulutusten ja saman pykälän 3 momentissa tarkoitettujen kotitalousopetuksen mitoitusperusteena käytetään myös opintoviikkoja. Mainitut koulutukset on tarkoitus yhdistää yhtenäiseksi ammatilliseen koulutukseen valmentavaksi koulutukseksi 1 päivänä elokuuta 2015 voimaan tulevalla lainmuutoksella eli samaan aikaan tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen muutosten kanssa. Tarkoituksena on, että myös ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa koulutuksessa otettaisiin tällöin opintoviikkojen tilalla käyttöön osaamispisteet.

#### Tutkintojen perusteet ja muut määräykset

Ammatillisten perustutkintojen tutkintojen perusteissa tutkinnon muodostuminen kuvataan tutkinnon osiksi nimetyillä perusyksiköillä. Voimassa olevien säännösten mukaan ammatillisiin perustutkintoihin kuuluu kuitenkin opintoja, ei tutkinnon osia. Näyttötutkintona suoritettavien tutkintojen sen sijaan on säädetty muodostuvan tutkinnon osista.

Tutkintorakenteen selkeyttämiseksi ja yhtenäistämiseksi ehdotetaan, että myös ammatillista peruskoulutusta koskevilla säännöksissä otettaisiin käyttöön *tutkinnon osa* tutkinnon muodostumisen perusyksikkönä. Samalla termin opetussuunnitelman perusteet sijasta otettaisiin käyttöön *tutkinnon perusteet* yhtenäisesti kaikissa tutkinnoissa riippumatta tutkinnon suorittamistavasta.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan opetussuunnitelman perusteissa tai niiden yhteydessä annetaan myös muita koulutuksen järjestämiseen liittyviä määräyksiä. Suurin osa näistä määräyksistä on yleisluonteisia kaikkia tutkintoja koskevia, kuten määräys kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opetustoimeen kuuluvan opiskelijahuollon tavoitteista taikka määräys todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Tutkinnon perusteiden rakennetta esitetään selkeytettäväksi siten, että tutkinnon perusteissa määrittäisiin vain suoraan tutkintoihin liittyvistä asioista, kuten mahdollisista tutkin-

tonimikkeistä ja osaamisaloista, tutkinnon muodostumisesta sekä tutkinnon osista, tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista sekä osaamisen arvioinnista. Muut Opetushallituksen määräyksenantovaltaan kuuluvat määräykset annettaisiin jatkossa tutkinnon perusteista erillisinä määräyksinä. Erilliset määräykset yksinkertaistaisivat myös tutkinnon perusteiden laatisemisprosessia, koska annettaessa tai muutettaessa näitä muita määräyksiä, ei muutoksia tarvitsisi sisällyttää erikseen kunkin yksittäisen tutkinnon perusteisiin.

Jotkin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaiset Opetushallituksen määräyksenantovaltuuksia koskevat säännökset ovat yhteneväiset perusopetuslain (628/1998) ja lukiolain (629/1998) vastaavien määräyksenantovaltuuksien kanssa. Näissä määräyksenantovaltuuksissa Opetushallituksen muut määräykset on sidottu annettaviksi opetussuunnitelman perusteissa tai opetussuunnitelman perusteiden yhteydessä. Määräysten irrottaminen tutkinnon perusteista eriyttäisi tältä osin ammatillisen koulutuksen sääntelyä perusopetuslain ja lukiolain sääntelystä. Tämä olisi kuitenkin perusteltua, koska ammatillisessa koulutuksessa ei ole yhtä yhtenäistä opetussuunnitelmaa, vaan kullekin tutkintorakenteeseen kuuluvalla tutkinnolla laaditaan erilliset tutkinnon perusteet.

Säännösten rakennetta uudistettaisiin myös siten, että kaikki Opetushallituksen norminantovaltuuksia koskevat säännökset siirrettäisiin lain tasolle ja valtuutussäännöksissä otettaisiin huomioon perustuslain edellyttämät tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimukset. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettuja valmistavia ja valmentavia koulutuksia koskevat asetuksentasoiset norminantovaltuudet tarkistettaisiin kuitenkin vasta myöhemmin ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen säädösmuutosten yhteydessä.

#### Tutkintojen muodostuminen

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettava tutkinto muodostuisi nykytilaa vastavasti ammatillisista tutkinnon osista, yhteisistä tutkinnon osista sekä vapaasti valittavista tutkinnon osista. Näyttötutkintona suoritetta-

vat tutkinnot muodostuisivat jatkossakin ainoastaan ammatillisista tutkinnon osista.

Ammatillisia tutkinnon osia koskevaa sääntelyä esitetään tarkennettavaksi siten, että kaikissa tutkinnoissa tulisi olla aina vähintään yksi pakollinen ammatillinen tutkinnon osa sekä valinnaisia ammatillisia tutkinnon osia. Pakolliset tutkinnon osat voisivat olla tutkinto- tai osaamisalakohkaisia.

Pakollinen tutkinnon osa vahvistaa tietyn tutkinnon suorittaneiden yhteistä osaamisperustaa. Muodostumissäännöissä pakollisiksi määriteltyjen tutkinnon osien avulla turvataan lisäksi se, että kaikilla tutkinnon suorittaneilla on tutkintotyyppin kriteereiden ja vaativuustason mukainen alan ydinammattitaito.

Tavoitteena on myös valinnaisuuden lisääminen tutkintojen muodostumissäännöissä. Valinnaisuudella vastataan saman tutkinnon sisällä työelämän eri tavoin suuntautuneisiin ja osin hyvinkin erikoistuneisiin osaamistarpeisiin.

Pakollisten ja valinnaisten tutkinnon osien lukumäärä ja painoarvo tutkinnossa määräytyisivät työelämän osaamistarpeiden ja tutkinnon luonteen perusteella. Valinnaisuuden lisääntyessä tulisi kuitenkin huolehtia siitä, että valinnaisuus ei vähennä tutkintojen tuottamaa ammattipätevyyttä. Erityisesti säänneltyjen ammattien osalta on tärkeää varmistaa, että tutkinnon pakolliset osat tuottavat riittävän ammattitaidon suhteessa alan ammatinharjoittamissääntöihin.

#### Yhteiset tutkinnon osat

Ammatillisessa peruskoulutuksessa suoritettu ammatillinen perustutkinto sisältäisi nykytilaa vastaavasti kaikille tutkinnoille yhteisiä tutkinnon osia, jotka olisivat ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia ja ammattitaitoa täydentäviä. Yhteisten tutkinnon osien tavoitteena on varmistaa se, että ammatillisen perustutkinnon ammatillisena peruskoulutuksena suorittaneilla on alasta ja tutkinnosta riippumatta kaikilla toimialoilla tarvittavaa yhteistä osaamista ja yhtäläiset valmiudet elinikäiseen oppimiseen. Näitä valmiuksia tarvitaan erityisesti jatko-opinnoissa tai vaihdettaessa ammattia työuran aikana. Olisi kuitenkin tärkeää, että koulutuksen järjestäjät in-

tegroisivat yhteiset tutkinnon osat ammatillisiin tutkinnon osiin koulutusta toteuttaessaan.

Yhteiset opinnot on nykyään määritelty oppiaineittain, joten ne muodostuvat useista erillisistä varsin suppeista tutkinnon osista. Yhteiset tutkinnon osat ehdotetaankin koottavaksi neljäksi laajemmaksi tutkinnon osaksi, joita olisivat

1. viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen,
  2. matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen,
  3. yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen sekä
  4. sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen.
- Aiemmat erilliset oppiaineet sisällytettäisiin osa-alueina tai osaamistavoitteina näihin neljään tutkinnon osaan.

Osaamisperusteisuus ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edistäminen

Tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet määriteltäisiin nykyiseen tapaan kuvaamalla tutkinnon perusteissa, mitä tietyn tutkinnon osan suorittanut henkilö tietää, ymmärtää ja pystyy tekemään. Ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden osaamisperusteista kuvaustapaa vahvistettaisiin edelleen, sillä ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden määrittely tietoina, taitoina ja osaamisena parantaa tutkintojärjestelmän läpinäkyvyyttä, vertailtavuutta ja ymmärrettävyyttä. Osaamisperusteisuus kuvaa tutkinnon suorittajan osaamista riippumatta koulutuksen järjestämis muodosta ja edistää osaltaan myös oppilaitosmuotoisen ja oppisopimuskoulutuksen joustavaa yhdistämistä, kuten niin sanottua 2+1 -mallia.

Lisäksi osaamisperusteinen kuvaustapa edistää aikaisemmin hankitun osaamisen, etenkin epävirallisen ja arkioppimisen, tunnistamista ja tunnustamista osaksi tutkintoja. Osaamisperusteinen kuvaustapa edistää myös huomion kiinnittämistä koulutuksen tuloksiin, mikä tukee koulutuksen laadun parantamista.

Ammatillisen koulutuksen sääntelyn yleinen selkeyttäminen

Perustuslain mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perus-

teista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Asetusten antaminen on mahdollista ainoastaan laissa säädetyn valtuuden nojalla. Laissa oleva perussäännös sitoo ja rajaa asetuksenantajan toimivaltaa. Edellyttäen, että laissa on tarvittavat säännökset yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä tarvittava valtuutussäännös, asetuksella voidaan antaa la-  
kia tarkempia säännöksiä.

Lähtökohtana on, että valtioneuvoston yleisistunto antaa asetukset laajakantoisista ja periaatteellisesti tärkeistä asioista sekä niistä muista asioista, joiden merkitys sitä vaatii. Ministeriölle voidaan antaa asetuksenantovaltaa esimerkiksi ministeriön omaa toimialaa koskevissa asioissa edellyttäen, että asiaa ei sen yhteiskunnallisen merkityksen johdosta ole käsiteltävä valtioneuvoston yleisistunnossa.

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräytyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällainen erityinen syy olisi käsillä lähinnä silloin, kun kysymyksessä on tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sääntely, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Valtuuden kattamat asiat olisi määriteltävä tarkasti laissa ja valtuutuksen tulisi olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Delegoinnista ei voida säätää asetuksella.

Ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteeseen liittyviä asetuksenantovaltuuksia ja Opetushallituksen määräyksenantovaltuuksia ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Säännöksiä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että lakiin siirrettäisiin keskeisiä oikeuksia ja velvoitteita koskevat perussäännökset. Näihin liittyvät asetuksenanto- ja määräyksenantovaltuudet tarkistettaisiin vastaamaan perustuslain tarkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimuksia. Tutkinnon perusteet annettaisiin edelleen Opetushallituksen määräyksinä.

Opiskelijan arviointia koskevaa sääntelyä esitetään selkeytettäväksi siten, että käytetys-  
sä käsitteistössä huomioitaisiin osaamispe-  
rusteisuus sekä oppimisen ja osaamisen arvi-

ointi erotettaisiin nykyistä selvemmin tois-  
taan. Opiskelijan oikeuksiin liittyvää sääntelyä selkeytettäisiin nostamalla eräitä nykyisin asetuksella säädettyjä oikeuksia, kuten opiskelijan arviointia ja opiskelijalle annettavia todistuksia koskevaa sääntelyä lain tasolle. Lisäksi opetusta ja opinto-ohjausta koskevia säännöksiä täsmennettäisiin ja opiskelijan henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta säädetäisiin laissa. Myös ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain viittaussään-  
nöksiä selkeytettäisiin.

## 4 Esityksen vaikutukset

### 4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä valtiontaloudellisia tai kunnallistaloudellisia vaikutuksia.

Esityksellä ehdotetaan tarkennettavaksi ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettua voimassa olevaa sääntelyä. Esityksessä ei ehdoteta koulutuksen järjestäjille uusia tehtäviä tai velvoitteita, vaan esityksen mukaisista tehtävistä ja velvoitteista on jo aiemmin säädetty ammatillisista koulutusta koskevissa säännöksissä tai määräyksissä.

Tutkinnon perusteiden uudistamisen yhteydessä tulee erikseen arvioida ja huomioida kunkin perustemääräyksen mahdolliset kustannusvaikutukset. Opetushallituksen tulisi arvioida kunkin perustemääräyksen kustannusvaikutukset osana tutkinnon perusteiden valmisteluprosessia. Opetushallituksen tulisi tehdä selvitys mahdollista kustannusvaikutuksista opetus- ja kulttuuriministeriölle, joka tarvittaessa veisi asian kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnan sekä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan käsittelyyn.

### 4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Tutkintorakenteen muutosten valmistelu ja tutkintojen perusteiden laatiminen on jo nykyisin opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen välisellä tulossopimuksella sovittu Opetushallituksen tehtäväksi. Esityksen mukaiset tutkintorakennetta ja sen valmisteluprosessia koskevat ehdotukset selkeyttävät opetus- ja kulttuuriministeriön ja

Opetushallituksen välistä työnjakoa ja tutkinnon perusteiden laadintaprosessia.

Opintoviikot opintojen mitoitusperusteina ehdotetaan korvattavaksi osaamispisteillä 1 päivästä elokuuta 2015 lukien. Opetushallituksen tulisi uudistaa kaikkien perustutkintojen tutkinnon osien mitoitus osaamispisteisiin siirtymisen yhteydessä. Opintoviikkoja ei muutettaisi osaamispisteiksi suoraan jollakin valitulla kertoimella, vaan osaamispisteisiin siirryttäessä tulisi arvioida kuhunkin tutkinnon osaan sisältyvän osaamisen suhteellinen painoarvo koko tutkinnon osaamistavoitteista.

Opetushallituksen tulisi muuttaa nykyisiä tutkintojen perusteita 1 päivästä elokuuta 2015 lukien lisäksi siten, että niistä poistettaisiin muut kuin tutkinnon muodostumiseen ja tutkinnon osiin sekä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin ja osaamisen arviointiin liittyvät määräykset. Nämä määräykset annettaisiin jatkossa tutkinnon perusteista erillisinä määräyksinä.

Myös yhteisten tutkinnon osien uudistaminen edellyttäisi perustutkintojen perusteiden uudistamistyötä. Uudistetut yhteiset tutkinnon osat on tarkoitus ottaa käyttöön 1 päivänä elokuuta 2015 kaikilla opiskelijoilla kaikissa ammatillisissa perustutkinnoissa.

Tutkintojen perusteet on tarkoitus uudistaa tutkinnoittain, kun työelämän osaamistarpeet muutoinkin edellyttäisivät muutoksia kyseisen tutkinnon perusteisiin. Ammattitaitovaatimuksiltaan läheisten ja osaamisen kehittämisen kannalta toisiinsa kytkeytyvien tutkinnon perusteiden valmistelussa tulisi kuitenkin huomioida kaikki tarkastelun kohteena olevan ammattialan ja lähiammattialojen tutkinnot. Tutkinnon perusteiden uudistamisesta sovittaisiin tarkemmin opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen välisessä tulossopimuksessa.

Tutkintojärjestelmän joustavuuden ja valinnaisuuden lisääminen lisää ohjauksen ja opettajien ohjausosaamisen tarvetta. Myös tutkintojen osaamisperusteisuuden vahvistuminen sekä osaamispisteiden ja ECVET-järjestelmän käyttöönotto edellyttävät opettajilta uudenlaista osaamista. Nämä tarpeet tulee ottaa huomioon sekä ammatillisen opettajankoulutuksen sisällöissä että Opetushalli-

tuksen rahoittaman opetustoimen henkilöstökoulutuksen painopisteissä.

#### **4.3 Vaikutukset koulutuksen järjestäjien toimintaan**

Koulutuksen ja tutkinnon järjestäjän tulisi normaalin prosessin mukaisesti ottaa tutkintojen perusteisiin tehtävät muutokset huomioon opetussuunnitelmassaan tai järjestämässä näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällössä ja näyttötutkintojen järjestämisessä. Koulutuksen järjestäjien tulisi huomioida ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelmissaan ja opintohallintojärjestelmissään myös yhteisten tutkinnon osien uudistaminen sekä osaamispisteiden käyttöönotto.

Yhteisten tutkinnon osien laajuudesta ja niihin sisältyvistä osa-alueista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Hallituksen esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan yhteisten tutkinnon osien uudistaminen muuttaisi jonkin verran opintojen rakennetta ja painotuksia verrattuna nykyisiin yhteisiin opintoihin. Nykyisin pakollisiksi säädettyistä opinnoista taito- ja taideaineet muuttuisivat valinnaisiksi. Uusiksi pakollisiksi osa-alueiksi puolestaan tulisivat tieto- ja viestintätekniikka sekä työkyvyn ylläpitäminen.

Nykytilaan verrattuna yhteisten tutkinnon osien suhteellinen laajuus ammatilliseen perustutkintoon sisältyvien tutkinnon osien laajuudesta kasvaisi hieman. Ammatillisten tutkinnon osien suhteellinen laajuus säilyisi entisellään ja vapaasti valittavien tutkinnon osien suhteellinen laajuus vähenisi hieman.

Yhteisiin tutkinnon osiin sisältyvät osa-alueet vastaisivat nykyisiä yhteisiin opintoihin kuuluvia oppiaineita. Hallituksen esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan yhteisten tutkinnon osien laajuudet määriteltäisiin siten, että ne vastaisivat suunnilleen kyseisen tutkinnon osan osa-alueita vastaavien aiempien opintojen laajuutta. Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen -tutkinnon osan osuutta kuitenkin vahvistettaisiin suhteessa muihin tutkinnon osiin.

Valtioneuvoston asetuksessa ei määriteltäisi yhteisiin tutkinnon osiin kuuluvien osa-alueiden laajuutta osaamispisteinä, kuten ny-

kyisin on määritelty oppiaineiden laajuudet opintoviikkoina. Kunkin osa-alueen osaamistavoitteet ja niiden laajuus osaamispisteinä tulitaisiin määrittämään Opetushallituksen laatimissa tutkinnon perusteissa. Osa-alueiden osaamistavoitteiden laajuuden määrittelyllä sekä tutkinnon osiin sisältyvällä valinnaisuudella saattaisi olla vaikutuksia tarjottavan opetuksen ja tarvittavan opetushenkilöstön määrään. Yhteisten tutkinnon osien perusteiden valmistelu tullaan tekemään yhteistyössä työelämän ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Tässä yhteydessä tulee arvioida tarkemmin myös mahdolliset henkilöstövaikutukset ja opetushenkilöstön osaamistarpeet.

Yhteisten tutkinnon osien käyttöönottoon liittyen ei ole tarkoitus muuttaa opetustoimen henkilöstön kelpoisuuksista annetussa asetuksessa (986/1998) määriteltyjen yhteisten opintojen opettajien kelpoisuusvaatimusten tasoa. Asetuksen sääntelyä tulisi kuitenkin teknisluonteisesti tarkistaa vastaamaan yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden käsitteistöä.

Hallituksen esityksen liitteenä olevan asetuseräluonnoksen mukaan sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tutkinnon osan kaikki osa-alueet olisivat valinnaisia. Koulutuksen järjestäjä voisi päättää, mitä osa-alueita se tarjoaa opiskelijoille. Jos koulutuksen järjestäjä ei itse tarjoaisi jotain osa-aluetta, tulisi pyrkiä mahdollistamaan kyseisen osa-alueen osaamisen hankkiminen muulla tavoin, esimerkiksi verkko-opintoina, yhteistyössä toisen koulutuksen järjestäjän kanssa tai työssäoppimalla.

#### 4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Tutkintojärjestelmän kehittämisen tavoitteena on vastata työelämän osaamistarpeisiin entistä paremmin. Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän ensisijainen tavoite on tuottaa työmarkkinoille osaavaa työvoimaa, joten ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen on kyettävä vastaamaan ympäröivän yhteiskunnan ja työelämän muutokseen. Ammattirakenne muuttuu koko ajan, ja työmarkkinoiden muutosnopeus on kasvanut etenkin 2010-luvulla. Uusia ammatteja syntyy ja vanhoja häviää, mutta merkittäviä

muutoksia tapahtuu myös ammattien sisälöissä. Työtehtävät ja tavat tehdä työtä muuttuvat jatkuvasti. Kerran hankittu osaaminen ei välttämättä riitä koko työuran ajan.

Työelämän muutokset edellyttävät sellaista tutkintorakennetta, joka mahdollistaa sekä hyvien työelämän perusvalmiuksien saavuttamisen että ammatillisen osaamisen nopean päivittyksen, uudelleensuuntaamisen ja kasvattamisen. On pystyttävä ottamaan huomioon myös se, että muutosten luonne ja nopeus voivat olla hyvin erilaisia eri toimialoilla ja että uudenlaisia osaamistarpeita syntyy entistä enemmän osaamis- ja toimialojen rajapinnoille. Tutkintorakenteen ja tutkintojen joustavuuden lisääminen parantaisikin mahdollisuuksia reagoida aiempaa nopeammin työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin.

Työelämän muutoksiin sopeutuminen edellyttää työntekijältä myös hyviä elinikäisen oppimisen taitoja. Ensisijaisesti nuorille suunnattujen ammatillisen peruskoulutuksen suorittavien ammatillisten perustutkintojen yksi keskeinen tavoite onkin tuottaa hyvät yhteiskunnassa toimimisen ja elinikäisen oppimisen valmiudet. Yhteisten tutkinnon osien uudistamisella pyritään antamaan opiskelijoille muuttuvan työelämän ja yhteiskunnan edellyttämät toiminta- ja oppimisvalmiudet.

Yhteisissä tutkinnon osissa yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen -tutkinnon osan osuutta vahvistettaisiin. Lisäksi yhteisiin tutkinnon osiin tulisi työkyvyn ylläpitämistä edistäviä pakollisia osaamistavoitteita. Työkyvyn ylläpitäminen muodostaisi yhdessä liikunnan ja terveystiedon kanssa pakollisen osa-alueen. Työkyvyn ylläpitäminen ja siihen liittyvä myös terveystieto ja liikunta ovat tärkeitä osaamisalueita, jotka tukevat työhyvinvointia ja työssä jaksamista. Näillä osaamistavoitteilla olisi merkitystä myös työurien pidentämisen kannalta.

Työllä on yhä suurempi merkitys oppimisympäristönä. Työssäoppiminen ja työn hyödyntäminen osaamisen hankkimisen ja osoittamisen perustana on keskeistä. Ammatillinen tutkintojärjestelmä mahdollistaa koulutuksen ulkopuolisen oppimisympäristön laajan hyödyntämisen käyttämällä työelämälähtöisiä ja työvaltaisia ammatillisen perus-

koulutuksen toteuttamistapoja sekä osana näyttötutkintojärjestelmää.

Näyttötutkintojärjestelmä kehitettiin ensisijaisesti aikuisten työelämässä ja muualla hankitun osaamisen tunnustamista varten. Myös nuorilla voi olla sellaisia valmiuksia ja esimerkiksi harrastustoiminnan kautta saavutettua osaamista, joka vastaa ammatillisen perustutkinnon ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita. Ammatillisessa peruskoulutuksessa on jo nykyisin mahdollista tunnustaa ja tunnustaa aikaisemmin hankittua osaamista, mutta tutkintojen muodostuminen työelämän työ- ja toimintakokonaisuuksia vastaavista tutkinnon osista ja tutkintojen osaamisperusteinen määrittely edistäisivät periaatteen toteutumista entisestään.

Työelämän muutoksen rinnalla vähintään yhtä suuri muutos on tapahtumassa yleisemmin yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Tämän kehityksen myötä yhdenmukaisten koulutuspolkujen osuus vähenee, vaikka edelleen suurin osa nuorista etenee koulutusjärjestelmässä perinteisten vaiheiden mukaisesti. Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän tuleekin työelämän tarpeiden lisäksi palvella myös yksilöitä ja mahdollistaa yksilöllisiä tarpeita vastaavien valintojen tekeminen ja joustavat opintopolut.

Tutkintoihin sisältyvä valinnaisuus, tutkinnon osien suorittamismahdollisuudet sekä yhteisten tutkinnon osien uudistettu rakenne tukisivat tutkintoihin sisältyvää joustavuutta ja yksilön osaamisen kehittymistä hänen omien tarpeidensa mukaisesti. Joustavat opintopolut ja tutkintoihin sisältyvä valinnaisuus edistävät myös koulutuksellista tasa-arvoa ja vähentävät tarpeetonta moninkertaista koulutusta.

Tutkinnon osiin perustuva tutkinnon rakenne on keskeinen myös opiskelumotivaation ylläpitämisen ja opintojen keskeyttämisen vähentämisen kannalta. Opintonsa keskeyttäneen opiskelijan näkökulmasta on tärkeää, että hän voi palata myöhemmin jatkamaan opintojaan tutkinnon loppuun saattamiseksi.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2012 ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoista hieman yli 50 prosenttia oli miehiä, mutta näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa ja oppisopimuskoulutuksessa naisten osuus puolestaan oli hieman suurempi.

Ammatilliseen koulutukseen osallistuukin lähes yhtä paljon naisia ja miehiä, mutta eri koulutusaloilla erot naisten ja miesten lukumäärässä voivat olla merkittäviä.

Kaikissa koulutusmuodoissa ammatillisen tutkinnon suorittaneiden naisten prosentuaalinen osuus oli vuonna 2012 hieman suurempi kuin naisten osuus kokonaisopiskelijamäärästä. Vuonna 2013 julkaistun läpäisy tutkimuksen (Ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamisohjelma vuosina 2011–2012, Opetushallituksen raportit ja selvitykset 2013:5) mukaan ammatillisen peruskoulutuksen keskeyttämisprosentti oli lukuvuoden 2009–2010 aikana 9,1 prosenttia. Keskeyttäneistä opiskelijoista oli miehiä 50,6 prosenttia ja naisia vastaavasti 49,4 prosenttia.

Yritysten ja muiden työpaikkojen osallistuminen koulutuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin on erittäin tärkeää koulutuksen työelämävastaavuuden näkökulmasta. Yritysten ja muiden työpaikkojen osallistuminen tukee ammattitaitovaatimusten saavuttamista sekä joustavien ja yksilöllisten koulutuspolkujen toteuttamista.

## 5 Asian valmistelu

### 5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 16 päivänä helmikuuta 2012 tutkintojärjestelmän kehittämisen käytännön toteutusta varten opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen virkamiehistä koostuvan työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia pohjaehdotukset tutkintojärjestelmän kehittämistä varten sekä valmistella ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämisen suuntaviivojen pohjalta tarvittavat muutokset ammatillista koulutusta ja ammatillista aikuiskoulutusta koskeviin säädöksiin ja määräyksiin. Valmistelutyön lähtökohtana ovat olleet hallitusohjelman sekä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2011–2016 linjaukset sekä aiemman ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämishankkeen ehdotukset. Valmistelutyössä on huomioitu myös hallituksen syksyllä 2013 julkaiseman rakennepoliittisen ohjelman linjaukset.

Työryhmän työtä ohjasi ohjausryhmä, jonka tehtävänä oli ohjata, linjata, tukea ja seu-

rata ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämistyön etenemistä. Ohjausryhmässä olivat edustettuina keskeiset sidosryhmät.

Esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainitun ohjausryhmän linjauksen mukaisesti. Esitys on käsitelty sivistyspoliittisessa ministerityöryhmässä 6 päivänä helmikuuta 2014 ja kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 20 päivänä helmikuuta 2014.

## 5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti ohjausryhmän linjauksista keskeisille sidosryhmille suunnatun kuulemistilaisuuden 3 päivänä huhtikuuta 2013. Kuulemistilaisuudessa ja sen yhteydessä annetuissa kirjallisissa lausunnoissa ohjausryhmän yleisiä linjauksia pidettiin pääsääntöisesti hyvinä, mutta toivottiin myös alakohtaisen tutkintorakenteen ja tutkinnon perusteiden uudistamisen valmistelun käynnistämistä. Koulutustoimikunnat ovatkin tehneet ohjausryhmälle esityksiä ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen ja tutkintojen perusteiden muutostarpeista omalla osaamis- ja toimialallaan. Koulutustoimikunnat toimittivat alustavat arviot muutostarpeista elokuussa 2013 ja viimeistellyt esitykset marraskuussa 2013.

Hallituksen esityksen luonnoksesta on pyydetty lausunnot ammatillisen peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen järjestäjiltä, koulutustoimikunnilta, tutkintotoimikunnilta sekä muilta keskeisiltä sidosryhmiltä. Lausunto kierroksen loppuvaiheessa opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti lisäksi 24 päivänä syyskuuta 2013 kuulemistilaisuuden, jossa kuultiin sidosryhmien näkemyksiä hallituksen esityksestä. Määräaika hallituksen esityksen luonnosta koskeneeseen lausuntopyyntöön vastaamiselle päättyi 27 päivänä syyskuuta 2013. Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntöön vastasi yhteensä 92 lausunnonantajaa.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmään esitettyjä muutoksia pidettiin kokonaisuutena pääosin kannatettavina ja esitettyjen muutosten katsottiin olevan oikean suuntaisia. Eräissä lausunnoissa kuitenkin toivot-

tiin tutkintojärjestelmään vielä esitettyä nopeampaa reagointikykyä ja ketteryyttä, mutta lausunnoissa ei tuotu esille sellaisia seikkoja, joiden perusteella esitystä olisi katsottu perustelluksi muuttaa tältä osin.

Runsasta kritiikkiä kohdistui hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotettuun muutosten voimaantuloaikatauluun ja siirtymäaikaan. Luonnoksessa esitetyn mukaisesti muut tutkintorakenteen uudistukset olisivat tulleet voimaan 1 päivänä elokuuta 2014, mutta osaamispisteet olisi otettu käyttöön 1 päivänä elokuuta 2015. Lisäksi opintoviikkoja olisi käytetty rinnakkain osaamispisteiden kanssa kolmen vuoden pituisen siirtymäjakson ajan.

Muutosten käyttöönottoa jo syksyllä 2014 pidettiin liian nopeana koulutuksen järjestäjien valmistautumisajan kannalta. Lisäksi muutosten kaksiportaista voimaantuloa ja opintoviikkojen käyttöön liittyvää pitkää siirtymäaikaa ei pidetty hyvinä ratkaisuna. Hallituksen esitystä onkin muutettu saadun lausuntopalautteen perusteella siten, että kaikki muutokset tulisivat voimaan yhdellä kertaa 1 päivänä elokuuta 2015. Lakien voimaantullessa kaikki opiskelijat siirtyisivät suorittamaan opintojaan osaamispisteillä mitoitettuna ilman siirtymäaikaa.

Useissa lausunnoissa otettiin kantaa myös yhteisiin tutkinnon osiin. Yhteisten tutkinnon osien kokoamista laajemmiksi kokonaisuuksiksi pidettiin hyvänä ja kannatettavana muutoksena. Lausunnoissa esitettiin kuitenkin erilaisia muutosehdotuksia yhteisten tutkinnon osien väliseen painotukseen sekä tutkinnon osien osa-alueiden pakollisuuteen ja sijoittumiseen eri tutkinnon osiin. Yhteisiä tutkinnon osia koskeneet kannanotot olivat kuitenkin osittain keskenään vastakkaisia, eikä lausunnoista ilmennyt sellaisia seikkoja, joiden perusteella hallituksen esitystä olisi katsottu perustelluksi muuttaa.

ECVET-suosituksen mukaisen laajuusmittan käyttöönottoa pääosin kannatettiin, mutta joissakin lausunnoissa toivottiin osaamispiste-käsitteen sijasta käytettävän korkeakouluopinnoissa vakiintunutta käsitettä opintopiste. Osaamispiste kuvaa kuitenkin tutkinnon osien mitoituksen osaamisperusteisuutta ja korkeakouluopinnoissa käytetyt opintopisteet puolestaan opintojen ajallista kestoa, joten

ehdotettua osaamispiste-käsitettä ei katsottu perustelluksi muuttaa.

Eräissä lausunnoissa esitettiin osaamispisteiden käyttöönottoa myös näyttötutkintojen mitoituksessa. Hallituksen esitystä ei ole muutettu tältä osin, mutta näyttötutkintojärjestelmän kehittämisen yhteydessä on tarkoitus arvioida tarve ottaa laajuusmitta käyttöön myös näyttötutkinnoissa.

Useissa lausunnoissa tuotiin esille, että myös ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmässä tulisi nykyistä paremmin huomioida tutkintojärjestelmän joustavuus, kuten mahdollisuus suorittaa tutkinnon osia. Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut 23 päivänä syyskuuta 2013 ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamista valmistelevan työryhmän ja rahoitusta koskevat muutostarpeet on tarkoitus käsitellä tämän työryhmän työskentelyn puitteissa.

Tutkinnon perusteissa määrättävien asioiden täsmentämistä sekä Opetushallituksen määräyksenantovaltuuksien tarkastelua perustuslain vaatimusten näkökulmasta pidettiin tarkoituksenmukaisena. Hallituksen esitystä on lausuntokierroksen päättymisen jälkeen edelleen tarkennettu asetuksen- ja määräyksenantovaltuuksien tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden näkökulmasta.

Eräissä lausunnoissa katsottiin, että lähiopetuksen ja opintojen ohjauksen asema tulisi tarkemmin turvata lainsäädännössä. Samoin esitettiin yrittäjyyden edistämisen lisäämistä ammatillisen peruskoulutuksen tarkoitusta sääntelevään pykään. Lakiesityksen säännöksiä on tarkennettu näiltä osin.

Hallituksen esityksen luonnoksen mukaisia terminologisia tarkistuksia pidettiin hyvinä ja ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä selkeyttävinä. Käytetyn käsitteistön toivottiin olevan kauttaaltaan osaamisperustaista. Lakiesitysten sanamuotoja onkin tältä osin tarkennettu.

Lausunnoissa toivottiin hallituksen esityksen perusteluja tarkennettavan taloudellisten

ja henkilöstövaikutusten arvioinnin osalta. Perusteluja on tarkennettu, mutta kaikilta osin taloudellisia ja henkilöstövaikutuksia ei pystytä arvioimaan hallituksen esityksen valmistelussa. Vaikutukset tarkentuvat ja niitä tullaan arvioimaan tutkinnon perusteiden valmistelun yhteydessä.

## 6 Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukaan lisätään aikaisemman osaamisen, työkokemuksen ja koulutuksen hyväksilukua ammatillisiin tutkintoihin johtavissa koulutusohjelmissa. Rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoa koskevan päätöksen mukaan hyväksilukua koskevat muutokset toteutetaan tutkintojärjestelmän ja rahoitusjärjestelmän uudistamisen yhteydessä. Lisäksi rakennepoliittisen ohjelman mukaan ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistetaan siten, että rahoitus perustuisi ensisijaisesti suorituksiin, kuten tutkintoihin, tutkinnon osiin ja osaamispisteisiin. Hallituksen esityksen mukainen tutkinnon osaamisperusteinen määrittely, tutkinnon osiin perustuva tutkintorakenne ja osaamispisteiden käyttöönotto luovat pohjan näille hallituksen rakennepoliittisessa ohjelmassa mainituille tavoitteille ja uudistusten toteuttamiselle. Hallituksen esitys ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamisesta annettaneen syysyllä 2014.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavat ja valmentavat koulutukset sekä kotitalousopetus on tarkoitus yhdistää yhdeksi yhtenäiseksi ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavaksi koulutuskokonaisuudeksi. Asiaa koskeva hallituksen esitys annettaneen syysyllä 2014. Valmentavaa koulutusta koskevan hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on tarkoitus ottaa huomioon tässä hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset, kuten osaamispisteiden käyttöönotto.

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

**1 Lakiehdotusten perustelut****1.1 Laki ammatillisesta koulutuksesta**

Lain nimike ehdotetaan muutettavaksi. Uusi lain nimike olisi laki ammatillisesta peruskoulutuksesta. Ehdotettu uusi lain nimike kuvaisi paremmin lain soveltamisalaa.

**1 luku Soveltamisala ja tavoitteet**

**1 §. Soveltamisala.** Koulutuksen järjestäjät voivat lainsäädännön puitteissa tarvittaessa järjestää opetuksen erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina sovellutuksina. Ammatillisesta koulutuksesta ja ammatillisesta aikuis-koulutuksesta annetut lait eivät kuitenkaan määrittele, minkä ikäistä opiskelijaa pidetään aikuisopiskelijana, vaan asia jää opiskelijavalintaan ja koulutuksen järjestämistapaan liittyvänä kysymyksenä koulutuksen järjestäjän päätösvaltaan. Koska ammatillista koulutusta koskeva lainsäädäntö ei muutoinkaan erottele nuorille ja aikuisille suunnattua koulutusta, vaan säännökset ovat yhtäläiset kaikenikäisille, ehdotetaan lain soveltamisalasäännöstä muutettavaksi siten, että säännöksen 1 ja 2 momenteista poistettaisiin maininnat nuorille ja aikuisille annettavasta koulutuksesta.

**2 §. Koulutuksen tarkoitus.** Pykälässä säädetään ammatillisen peruskoulutuksen yleisestä tarkoituksesta. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi. Säännöksessä mainittaisiin ammatillisen koulutuksen tarkoituksena sekä työllisyys että yrittäjäyys, mikä pitäisi sisällään sekä työllistymisen toisen palvelukseen sekä itsensä työllistämisen yrittäjänä. Osaamista kehittämällä tuetaan työn tuottavuutta ja sen kasvua.

Elinikäisen oppimisen tukeminen on voimassa olevan lain 5 §:ssä säädetty koulutuksen yksilötason tavoitteeksi. Elinikäisen oppimisen valmiuksien antaminen on kuitenkin myös keskeinen ammatillisen peruskoulutuksen yleinen tavoite, joten maininta elinikäisen oppimisen tukemisesta ehdotetaan siirrettäväksi lain 5 §:stä lain 2 §:ään.

**3 §. Ammatillinen peruskoulutus.** Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi lain nimikkeen muuttamisen vuoksi. Pykälän muutettu otsikko olisi ammatillinen peruskoulutus.

Pykälän 1 momentin mukaista ammatillisen peruskoulutuksen määritelmää ehdotetaan tarkennettavaksi, koska säännöksen nykyinen sanamuoto ei ole yksiselitteinen. Säännöstä tarkennettaisiin ensinnäkin siten, että ammatillisen peruskoulutuksen todettaisiin olevan lain 14 §:ssä tarkoitetun koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukaan suoritettavaa koulutusta. Lain 14 §:ssä säädetään koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta hyväksyä koulutusta varten tutkinnon perusteiden mukainen opetussuunnitelma. Ehdotettu määritelmä erottaisi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun ammatillisen peruskoulutuksen nykyistä selkeämmin ammatillisesta aikuis-koulutuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetusta näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta, joka tulee järjestää ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden mukaisesti. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa ei säädetä näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen järjestäjälle opetussuunnitelman laatimisvelvoitetta.

Lisäksi 1 momentin sanamuotoa tarkennettaisiin siten, että ammatillisen peruskoulutuksen todettaisiin johtavan ammatilliseen perustutkintoon eikä yleisesti ammatilliseen tutkintoon. Tämän muutoksen johdosta voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan ammatillisessa peruskoulutuksessa suoritettavat tutkinnot ovat ammatillisia perustutkintoja, tulisi tarpeettomaksi.

**4 §. Ammatillisen perustutkinnon määritelmä.** Edellä 3 §:n 1 momenttiin ehdotetun muutoksen vuoksi voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin säännös tulisi tarpeettomaksi. Pykälän uudessa 1 momentissa säädettäisiin ammatillisen perustutkinnon määritelmästä. Myös pykälän otsikko muutettaisiin vastamaan säännöksen sisältöä.

Säännöksen tavoitteena on määritellä, milloin työelämässä havaittu osaamistarve, joka

edellyttää tutkintorakenteeseen kuuluvaa ammatillista tutkintoa, on ammatillisen perustutkinnon tasoista osaamista edellyttävä, erotuksena ammattitutkinnosta ja erikoisammattitutkinnosta. Ammatillisen perustutkinnon määritelmä otettaisiin huomioon myös tutkinnon perusteiden laadinnassa.

Ehdotetun säännöksen mukaan ammatillisen perustutkinnon suorittaneella olisi laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella. Sisällöltään lähes vastaava säännös on tutkintojen rakenteesta ja yhteisistä opinnoista ammatillisessa peruskoulutuksessa annetun valtioneuvoston päätöksen voimassa olevassa 1 §:n 2 momentissa.

Ehdotetun säännöksen mukaan ammatillisen perustutkinnon suorittaneella olisi laaja-alaiset perusvalmiudet toimi- tai ammattialan tehtäviin eli sellaiset käytännön taidot ja tiedot, että perustutkinnon suorittanut henkilö pystyy toimimaan toimi- tai ammattialan eri perustehtävissä. Ammatillisen perustutkinnon tulisi lisäksi antaa erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella. Erikoistuneempi osaaminen voitaisiin saavuttaa esimerkiksi ammatillisen perustutkinnon osaamisalojen tai ammatillisiin tutkinnon osiin sisältyvän valinnaisuuden kautta. Erikoistumisalueellaan perustutkinnon suorittanut suoriutuisi ammatin perustehtävistä itsenäisesti ja niissä tyypillisesti edellytettävällä joutuisuudella. Vaativien työtehtävien hoitaminen sekä toimiminen muuttuvissa toimintaympäristöissä voisi kuitenkin edellyttää ohjeistusta tai kokeneemman ammattihenkilön opastusta tai valvontaa.

Pykälän 2 momentin sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi, mutta säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa säännöstä. Informatiivisen säännöksen mukaan ammatillinen perustutkinto voitaisiin suorittaa ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna ammatillisena peruskoulutuksena tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna näyttötutkintona.

Voimassa olevan 3 momentin säännös jatko-opintokelpoisuudesta siirrettäisiin uuteen 4 b §:ään.

**4 a §. Tutkintorakenne.** Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 a §, johon koottaisiin ammatillisten perustutkintojen tutkintorakenteesta päättämistä koskevat säännökset.

Pykälän 1 momentissa todettaisiin voimassa olevan lain 12 §:n 1 momentin säännöstä vastaavasti, että koulutusaloista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Koulutusaloista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 1 §:ssä. Asetuksen säännöstä koulutusaloista ei ehdoteta muutettavaksi.

Pykälän 2 momentissa olisi valtuutussäännös tutkintorakenneasetuksen antamiseen. Ehdotettu valtuutussäännös korvaisi voimassa olevan lain 12 §:n 1 momentin valtuutussäännöksen, jonka mukaan tutkinnoista ja niiden laajuudesta annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Ehdotetun 2 momentin säännöksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädettäisiin ammatillisista perustutkinnoista ja niihin sisältyvistä osaamisaloista sekä tutkintojen sijoittumisesta koulutusaloittain. Myös ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain uudessa 12 b §:ssä olisi valtuutussäännös, jonka mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädettäisiin ammatillisista perustutkinnoista ja niiden osaamisaloista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista sekä tutkintojen sijoittumisesta koulutusaloittain. Tarkoituksena on, että näiden kahden valtuutussäännöksen nojalla annettaisiin yksi yhteinen tutkintorakenne sääntelevä opetus- ja kulttuuriministeriön asetus.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädettäisiin tutkintorakenteeseen kuuluvista ammatillisista perustutkinnoista eli siitä, mitä ammatillisia perustutkintoja on olemassa ja suoritettavissa. Asetuksessa määriteltäisiin kunkin tutkinnon nimi sekä se, mille koulutuslalle tutkinto kuuluu. Lisäksi asetuksessa määriteltäisiin se, mitä osaamisaloja tutkintoon mahdollisesti sisältyy.

Lähtökohtaisesti kaikki perustutkinnot voitaisiin suorittaa sekä ammatillisena peruskoulutuksena että näyttötutkintona. Tarvittaessa asetuksessa olisi kuitenkin mahdollista määritellä, että tietty perustutkinto tai perustutkinnon osaamisala olisi suoritettavissa vain peruskoulutuksena tai näyttötutkintona, jos

tutkinnon luonne ja työelämän osaamistarve sitä edellyttäisivät.

Lain 13 §:ään ehdotetun säännöksen mukaan Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteissa tutkintojen tutkintonimikkeet. Lain 4 a §:n pykälän 2 momenttiin ehdotetaan kuitenkin säännöstä, jonka mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voitaisiin säätää tutkintonimikkeiden määrittelyssä käytettävistä periaatteista. Tällainen sääntely olisi tarpeen tutkintorakenteen selkeyden ja yhtenäisyyden vuoksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen ehdotettua sääntelyä on selostettu tarkemmin hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen luvussa 2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tutkintorakenteen muuttamista koskevien esitysten valmistelu Opetushallituksen tehtäväksi. Käytännössä Opetushallitus on jo nykyisin vastannut tutkintorakenteen muutosten valmistelusta ministeriön ja Opetushallituksen välisen tulosopimuksen perusteella. Kyseistä tehtävää koskevan säännöksen lisääminen lakiin kuitenkin selkeyttäisi tutkintorakenteesta päättämisen vastuutahoja ja lisäisi valmisteluprosessin läpinäkyvyyttä.

Opetushallitus arvioisi tutkintojen ja tutkintorakennearsetuksen uudistamistarvetta vuosittain ja tekisi tarvittaessa esityksen tutkintorakenteen muuttamisesta opetus- ja kulttuuriministeriölle. Nykytilaa vastaavasti esitykset tutkintorakenteen muuttamiseksi voisivat perustua laadullisiin osaamistarpeiden ennakointeihin, Opetushallitukselle eri tahoilta tulleisiin aloitteisiin tai Opetushallituksen omaan tilannearvioon. Jos opetus- ja kulttuuriministeriöön toimitetaan muiden tahojen laatimia ammatillisten tutkintojen tutkintorakennetta koskevia muutosesityksiä, ne toimitettaisiin valmisteltaviksi Opetushallitukseen, ellei erityisestä syystä olisi tarvetta poiketa tästä menettelystä.

Muiden tahojen esittämien tutkintorakennetta koskevien muutosesitysten yhteydessä Opetushallitus arvioisi muutoksen tarpeellisuutta. Tarvittaessa Opetushallitus pyytäisi esityksensä pohjaksi lausuntoja ja selvityksiä. Käsittelyn yhteydessä tulisi arvioida myös sitä, edellyttääkö aloite muutoksia tutkintorakennearsetukseen eli uutta tutkintoa tai tutkinnon osaamisalaa vai voidaanko muut-

tuneisiin tarpeisiin vastata uudistamalla tutkinnon perusteita. Aloitteet käsiteltäisiin niissä koulutustoimikunnissa ja tarvittaessa myös tutkintotoimikunnissa, joiden osaamis- ja toimialaan aloitteet liittyvät.

Opetushallituksen esitykseen tulisi sisältyä myös ehdotus tutkintorakenteen muutoksen voimaantuloajankohdasta. Voimaantuloajan kohdan määrittelyssä tulisi ottaa huomioon tutkinnon perusteiden laatimisen edellyttämä aika siten, että tutkinnon perusteet on laadittu tutkintorakenteen muuttuessa. Jos Opetushallituksen esitys koskisi uuden tutkinnon lisäämistä tutkintorakenteeseen, tulisi esityksessä määritellä myös tutkinnon tavoitteet.

Opetushallituksen esitys tutkintorakenteen muuttamiseksi ei sitoisi opetus- ja kulttuuriministeriötä. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättäisi tutkintorakenteesta tämän pykälän 2 momentin mukaisesti.

**4 b §. Jatko-opintokelpoisuus.** Voimassa olevan lain 4 §:n 3 momentissa oleva informatiivinen säännös ammatillisen perustutkinnon tuottamasta jatko-opintokelpoisuudesta siirrettäisiin uuteen 4 b §:ään. Säännöksen lakiviittaukset muutettaisiin vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Vastaava säännös jatko-opintokelpoisuudesta olisi ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 12 d §:ssä.

Yliopistolain 37 §:n 1 momentin mukaan pelkästään alempaan korkeakoulututkintoon tai sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö, joka on suorittanut vähintään kolmivuotisen ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot taikka ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon, erikoisammattitutkinnon tai niitä vastaavan aikaisemman tutkinnon. Vastaavasti yleisestä jatko-opintokelpoisuudesta säädetään ammatikorkeakoululain 20 §:n 1 momentissa.

**5 §. Koulutuksen tavoitteet.** Pykälässä säädetään ammatillisen peruskoulutuksen yksilötason tavoitteista. Yksilötason tavoitteita määritellään lisäksi tarkemmin tutkinnon osien laajuutta ja yhteisiä tutkinnon osia koskevassa asetuksen tasoisessa sääntelyssä sekä Opetushallituksen määräyksellä annettavissa tutkinnon perusteissa.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteiden määrittelyssä tuotaisiin esille koulutuksen osaamisperusteisuus. Ehdotetun säännöksen mukaan ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena olisi antaa opiskelijoille laissa määritellyn ammatillisen perustutkinnon edellyttämä osaaminen ja ammattitaito. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteeksi todettaisiin itsenäisen ammatin harjoittamisen valmiuksien sijasta valmiuksien antaminen yrittäjyyteen. Yrittäjyys kattaisi sekä valmiudet itsenäisenä ammatin harjoittajana toimimiseen että työnantajayrittäjyyteen.

Pykälän 2 momentissa säädetään laissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä yksilötason tavoitteista, jotka eivät liity suoraan yksittäisen tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin. Säännöksessä mainittu elinikäisen oppimisen tukemisen tavoite on keskeinen ammatillisen peruskoulutuksen yleinen tavoite, ja se ehdotetaan siirrettäväksi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 2 §:ään. Elinikäisen oppimisen valmiuksien tukemisen keskeisiä yksilötason tavoitteita ovat jatko-opintovalmiuksien ja ammatillisen kehittymisen kannalta tarpeellisten tietojen ja taitojen antaminen. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että nämä edellä mainitut tavoitteet mainittaisiin säännöksessä. Muutoin 2 momentti vastaisi voimassa olevaa säännöstä.

Pykälän 3 momentista ehdotetaan lakiesityksen 1 §:ää vastaavasti poistettavaksi maininta nuorille annettavasta koulutuksesta. Voimassa olevan säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen (HE 86/1997) mukaan koulutuksessa, joka annetaan niille nuorille, jotka eivät ole täysi-ikäisiä, opettajien ja muun henkilöstön tulee olla tarvittaessa yhteydessä myös opiskelijan huoltajiin. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaankin tarkennettavaksi vastaamaan alkuperäisen säännöksen perusteluja. Ehdotetun säännöksen mukaan koulutusta järjestettäessä tulisi olla yhteistyössä alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden kotien ja huoltajien kanssa. Ehdotettu muutos tarkoittaa säännöksen sanamuotoa, mutta ei merkitse voimassa olevan velvoitteen sisällöllistä muuttamista tai laajentumista.

Pykälän 4 momentti vastaisi voimassa olevaa säännöstä.

### 3 luku Tutkinnot ja opetus

Lain 3 luvun otsikko ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan paremmin luvun sisältöä.

**12 §. Tutkintojen mitoitusperusteet.** Pykälässä säädettäisiin tutkintojen mitoitusperusteista. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan säännöksen sisältöä. Voimassa olevaa 12 §:ää vastaava sääntely ehdotetaan pääosin siirrettäväksi muihin lainkohtiin. Koulutusaloja koskeva uusi valtuutussäännös olisi 4 a §:n 1 momentissa ja valtuus tutkintorakenneasetuksen antamiseen olisi 4 a §:n 2 momentissa. Tutkinnon muodostumista koskeva säännös olisi uudessa 12 b §:ssä. Voimassa olevan 2 momentin säännös, jonka mukaan koulutuksen järjestäjä voi sille määrätyn erityisen koulutustehtävän nojalla poiketa tutkinnon muodostumista koskevista säännöksistä, ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana. Äidinkielenä opetettavan kielen määräytymisestä puolestaan säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella 12 b §:n 4 momentin valtuutussäännöksen nojalla.

Voimassa olevassa 12 §:n 2 momentissa säädetään myös poikkeussäännöstä, jonka mukaan taito- ja taideaineiden opinnot sekä terveystieto ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka 18 vuotta täytettyään aloittavat opintonsa. Tästä poikkeussäännöstä ehdotetaan luovuttavaksi 12 b §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin kuvatulla tavalla.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien ammatillisten perustutkintojen ja niiden osien mitoituksen peruste olisi osaamispiste. Osilla tarkoitettaisiin sekä tutkinnon perusteissa määriteltyjä tutkinnon osia että tarvittaessa niitä pienempiä yksiköitä.

ECVET-suosituksen mukaan virallisessa täysipäiväisessä ammatillisessa koulutuksessa vuoden aikana suoritettavat oppimistulokset vastaavat 60:tä pistettä. ECVET-järjestelmän periaatteiden mukaisesti pisteet tulee määritellä ensin koko tutkinnotalle. Tutkinnon kokonaispistemäärän määrittelyn lähtökohtana suositellaan käytettäväksi tutkinnon virallista oppimispolkua. Ammatillisena

peruskoulutuksena suoritettavat ammatilliset perustutkinnot ovat virallisen oppimispolun mukaan kolmivuotisia, joten ECVET-järjestelmän periaatteiden mukaisesti ammatillisen perustutkinnon laajuudeksi määriteltäisiin 180 osaamispistettä. Tätä koskeva säännös olisi pykälän 2 momentissa.

Laissa säädetty 180 osaamispisteen laajuus tarkoittaisi vähimmäislaajuutta, jolla ammatillinen perustutkinto tulee tutkinnon muodostumissääntöjen mukaisesti suoritetuksi. Nykytilaa vastaavasti olisi kuitenkin mahdollista, että opiskelija voisi yksilöllisesti sisällyttää tutkintoonsa vähimmäislaajuutta enemmän tutkinnon osia, jos se on työelämän alakohtaisiin tai paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin vastaamisen ja tutkinnon suorittajan ammattitaidon syventämisen kannalta tarpeellista. Tutkintotodistukseen merkitään todelliset suoritettujen pistemäärät, joten opiskelijan yksilöllisten valintojen mukaan tutkintotodistukseen merkittävä pistemäärä voi ylittää 180 osaamispistettä.

Pykälän 2 momentissa olisi valtuutussäännös, jonka mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voitaisiin säätää tutkintojen laajuudeksi tietyissä tilanteissa yli 180 osaamispistettä. Valtuutussäännöksen perusteella olisi myös mahdollista säätää, että jonkin tutkintoon sisältyvän osaamisalan laajuus on yli 180 osaamispistettä, vaikka tutkinnon laajuus muiden osaamisalojen osalta olisi 180 osaamispistettä. Asetuksella ei voitaisi säätää yksittäisen tutkinnon laajuudeksi vähemmän kuin 180 osaamispistettä.

Ehdotetun valtuutussäännöksen mukaan tutkinnon vähimmäislaajuudeksi voitaisiin säätää yli 180 osaamispistettä, jos ammatialaa koskeva sääntely sitä edellyttää. Tutkinnon laajuudeksi tulisi säätää yli 180 osaamispistettä vain erityisen perustellusta syystä, esimerkiksi jos ammatialan koulutusta koskevasta sääntelystä johtuen työelämän edellyttämien ammattitaitovaatimusten ei voida saavuttaa 180 osaamispisteen laajuisen tutkinnon puitteissa. Pääsääntönä siis olisi, että kaikkien ammatillisten perustutkintojen laajuus olisi yhtenevästi 180 osaamispistettä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ECVET-suosituksen mukaisesti, että ammatillisessa peruskoulutuksessa vuoden aikana keskimäärin saavutettu osaaminen vastaisi 60:tä

osaamispistettä. Näin ollen 180 osaamispisteen laajuisen ammatillisen peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon kesto olisi kolme vuotta. Yksittäinen opiskelija voisi kuitenkin suorittaa tutkinnon määriteltä kesto lyhyemmässä tai pidemmässä ajassa.

Pykälän 3 momentissa olisi myös voimassa olevaa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 2 §:n 3 momenttia vastaava säännös, joka velvoittaisi järjestämään ammatilliseen perustutkintoon johtavan koulutuksen siten, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon sen laajuutta vastaavassa ajassa. 180 osaamispisteen laajuiseen ammatilliseen perustutkintoon johtava koulutus tulisi järjestää siten, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon kolmessa vuodessa.

Ammatillisen perustutkinnon mitoitusperusteet ovat sidoksissa myös eräisiin muihin säännöksiin. Ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 23 §:n mukaan opintojen päätoimisuudesta on voimassa, mitä opintotukilaissa ja sen nojalla säädetään. Opintotukilain 5 a §:n 3 momentin mukaan ammatilliset opinnot ovat päätoimisia, kun opintojen laajuus on keskimäärin vähintään kolme opintoviikkoa opiskelukuukautta kohti.

Työttömyysturvalain mukaan päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n mukaan ammatillisia opintoja pidetään päätoimisinä, jos niiden opintosuunnitelman mukainen laajuus on keskimäärin vähintään viisi opintopistettä tai kolme opintoviikkoa opiskelukuukautta kohti. Osaamispisteiden käyttöönotto tulisi huomioida myös edellä mainituissa opintotukilain ja työttömyysturvalain säännöksissä.

Opintotuki- ja työttömyysetuuslainsäädännössä on myös opintojen edistymisvaatimuksia koskevia säännöksiä. Opintotukilain mukaan opintojen edistymistä pidetään riittävänä, jos opiskelijan päätoiminen opiskeluaika ei tule olennaisesti ylittämään kyseisiä opintoja varten määriteltä tukiaikaa. Julkisesta työvoima- ja yrittäjyyspalvelusta annetussa laissa (916/2012) puolestaan säädetään työvoimakoulutuksena ja työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun edistymisvaatimuksista. Opiskelijan tulee osallistua säännöllisesti opetukseen ja edetä

opinnoissaan koulutus- tai opintosuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla. Ammatillisten opintojen edistymiselle ei opintotukilaissa tai työttömyysetuuksia koskevassa lainsäädännössä kuitenkaan ole asetettu mitään opintoviikkoihin perustuvaa vähimmäissuoritusmäärää, joten osaamispisteisiin siirtyminen ei edellyttäisi opintojen edistymistä koskevan sääntelyn muuttamista.

**12 a §. Tutkinnon osien mitoitusperusteet.** Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 a §, jossa säädettäisiin tutkinnon osien mitoitusperusteista. Tutkinnon osien suhteellisen painoarvon eli osaamispisteiden määrän määrittelyssä käytettävät periaatteet perustuisivat ECVET-suositukseen.

ECVET-suosituksen mukaan tutkinnon osien suhteellinen painoarvo tutkinnosta voidaan määrittää ensinnäkin sen mukaan, mikä on tutkinnon osan oppimistulosten suhteellinen merkittävyys työmarkkinoille osallistumisen, toiselle tutkintotasolle etenemisen tai sosiaalisen integraation kannalta. Toiseksi tutkinnon osien suhteellinen painoarvo voidaan määrittää sen mukaan, mikä on tutkinnon osaan sisältyvien oppimistulosten vaikeusaste, laajuus ja kattavuus. Kolmanneksi painoarvo voidaan määrittää sen mukaan, mikä on opiskelijalta edellytettävä työpanos tutkinnon osan suorittamiseksi vaadittavien tietojen, taitojen ja pätevyysien saavuttamiseksi. Määrittelyssä on mahdollista käyttää myös näiden edellä mainittujen kriteereiden yhdistelmiä.

Ehdotetun säännöksen mukaan tutkinnon osien osaamispisteet määräytyisivät sen mukaan, mikä on niihin sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin. Tutkinnon osan kattavuudella tarkoitettaisiin sitä, kuinka suuren osan tutkinnon suorittaneen ammattitaidon kokonaisuudesta kyseinen tutkinnon osa muodostaa. Tutkinnon osan vaikeusasteella puolestaan tarkoitettaisiin tutkinnon osan vaikeutta verrattuna muihin saman tutkinnon osiin. Tutkinnon osan merkittävyydellä tarkoitettaisiin tutkinnon osan tärkeyttä työmarkkinoille osallistumisen, toiselle tutkintotasolle etenemisen tai sosiaalisen integraation kannalta.

Tutkinnon osien mitoituksessa käytettäisiin kaikkien edellä mainittujen kriteereiden yhdistelmiä. Yksittäisen tutkinnon osan mitoituksessa voitaisiin kuitenkin painottaa jotakin näistä kriteereistä muita enemmän. Opetushallitus määrittäisi tutkinnon osien osaamispistemäärät tutkinnon perusteissa, jotka laaditaan yhteistyössä työelämän ja muiden sidosryhmien kanssa. Paikallisesti tarjottavien tutkinnon osien osaamispistemäärästä päätäisi koulutuksen järjestäjä opetussuunnitelmassaan.

Pykälässä säädettyjä mitoitusperusteita käytettäisiin myös tutkinnon osaa pienempien yksiköiden mitoitusperusteena. Tutkinnon osaa pienempien yksiköiden mitoittaminen on tarpeen tutkinnon perusteissa mitoitettaessa yhteisten tutkinnon osien osa-alueita. Tutkinnon osaa pienempiä yksiköitä voidaan mitoitaa osaamispisteinä myös koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa, jos laajoja tutkinnon osia on tarpeen jakaa opintojaksoiksi. Lisäksi tutkinnon osia pienempiä yksiköitä mitoitetaan osaamispisteinä opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa, jos opiskelija on hankkinut osaamista ulkomailla tai toisen koulutuksen järjestäjän järjestämässä koulutuksessa taikka muutoin aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen yhteydessä.

**12 b §. Ammatillisen perustutkinnon muodostuminen.** Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 b §, jossa säädettäisiin ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta. Tutkinnon muodostumista koskeva säännös otettaisiin huomioon tutkinnon perusteiden laadinnassa.

Ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta säädetään voimassa olevan lain 12 §:n 2 momentissa. Kyseisen säännöksen mukaan tutkinto sisältää ammatillisia opintoja ja niitä tukevaa työssäoppimista sekä ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia ja ammattitaitoa täydentäviä yhteisiä opintoja sekä opinto-ohjausta. Tutkinto sisältää yhteisinä opintoina äidinkielen, toisen kotimaisen kielen ja vieraan kielen opintoja, matemaattisluonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia opintoja, liikuntaa ja muita taito- ja taideaineita sekä terveystietoa. Valtioneuvoston asetuksella on täydennetty, että

ammattillinen perustutkinto sisältää edellä mainittujen lisäksi vapaasti valittavia opintoja.

Ehdotetussa säännöksessä otettaisiin käyttöön käsite *tutkinnon osa* tutkinnon muodostumisen perusyksikkönä. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin siitä, minkä tyyppisiä tutkinnon osia ammatillisen perustutkinnon tulisi sisältää. Voimassa olevaan 12 §:n 2 momenttiin verrattuna pykälässä ei säädettäisi tutkinnon sisältävän ammatillisia opintoja tukevaa työssäoppimista eikä opinto-ohjausta. Ammatilliseen peruskoulutukseen sisältyisi kuitenkin jatkossakin työssäoppimista ja opiskelijalla olisi oikeus tarpeelliseen opinto-ohjaukseen. Työssäoppimisesta säädettäisiin lain 16 a §:ssä ja opinto-ohjauksesta lain 29 §:ssä.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan ammatillinen perustutkinto sisältäisi ammatillisia tutkinnon osia. Ammatilliset tutkinnon osat vastaisivat työelämän työ- ja toimintakokonaisuuksia. Tutkinnon osa muodostaisi osa-alueen, joka voidaan erottaa laajasta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan tutkintoon tai siihen sisältyvään osaamisalaan sisältyisi vähintään yksi pakollinen ammatillinen tutkinnon osa ja vähintään yksi valinnainen ammatillinen tutkinnon osa. Säännös yhdestä pakollisesta ja yhdestä valinnaisesta ammatillisesta tutkinnon osasta tarkoittaisi, että tutkinnon perusteisiin tulisi sisältyä vähintään yksi kaikille pakollinen ammatillinen tutkinnon osa sekä opiskelijan valittavissa olevia valinnaisia ammatillisia tutkinnon osia. Pakollisten ja valinnaisten ammatillisten tutkinnon osien lukumäärä ja niiden välinen suhde vaihtelisi tutkinnoittain alan erityispiirteiden ja vaatimusten mukaisesti.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan ammatillinen perustutkinto sisältäisi yhteisiä tutkinnon osia. Yhteiset tutkinnon osat korvaisivat voimassa olevassa säännöksessä tarkoitettut ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeelliset ja ammattitaitoa täydentävät yhteiset opinnot. Pykälän 3 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan yhteiset tutkinnon osat muodostuisivat neljästä temaattisesta kokonaisuudesta. Yhteisiä tutkinnon osia oli-

sivat viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan valtuutussäännöstä, jonka nojalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin tutkinnon muodostumisesta 1 momentissa tarkoitetuista erityyppisistä tutkinnon osista sekä yhteisten tutkinnon osien laajuudesta ja niihin kuuluvista osa-alueista. Voimassa olevan 13 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista sekä yhteisistä opinnoista ja niiden laajuudesta. Ehdotetun valtuutussäännöksen nojalla annettava asetus korvaisi lain 13 §:n 1 momentin nojalla annetun valtioneuvoston päätöksen tutkintojen rakenteesta.

Valtioneuvoston asetukseen ehdotetun sääntelyn mukaan ammatillisena peruskoulutuksena suoritettava ammatillinen perustutkinto muodostuisi lain 12 b §:n 1 momentissa tarkoitetuista erityyppisistä tutkinnon osista siten, että osaamispisteinä mitoitettuun ammatilliseen perustutkintoon sisältyisi ammatillisia tutkinnon osia 135 osaamispistettä (nykyisin 90 opintoviikkoa), yhteisiä tutkinnon osia 35 osaamispistettä (nykyisin 20 opintoviikkoa) ja vapaasti valittavia tutkinnon osia 10 osaamispistettä (nykyisin 10 opintoviikkoa). Asetuksella säädettäisiin myös yhteisten tutkinnon osien laajuudesta osaamispisteinä.

Voimassa olevan sääntelyn mukaisesti yhteisiin opintoihin sisältyvät erilliset oppiainekohtaisesti määritellyt tutkinnon osat sisällytettäisiin neljään tutkinnon osaan osa-alueina ja osaamistavoitteina. Asetuksella ei säädettäisi tutkinnon osiin sisältyvien osa-alueiden laajuudesta osaamispisteinä, kuten nykyisin on säädetty eri oppiaineiden laajuudesta opintoviikkoina.

Neljästä esitetystä yhteisestä tutkinnon osasta kolme eli viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen sekä yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen olisivat pakollisia siten, että tutkinnon osan tulisi sisältää osaamistavoitteita kaikilta kyseisen tutkinnon osan osa-alueilta. Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen

-tutkinnon osan osa-alueet olisivat opiskelijalle pääsääntöisesti valinnaisia. Opetushallitus voisi kuitenkin tutkinnon perusteissa määrätä sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen osa-alueen osaamistavoitteita tutkintokohtaisesti pakolliseksi, jos työelämän osaamistarpeet sitä edellyttävät.

Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteissa yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaamistavoitteet sekä mitoituksen osaamispisteinä. Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteissa myös, mitkä yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaamistavoitteet ovat pakollisia kaikille opiskelijoille ja mikä on näiden pakollisten osaamistavoitteiden laajuus osaamispisteinä. Kaikille perustutkinnoille yhteisten pakollisten osaamistavoitteiden lisäksi yhteisten tutkinnon osien pakolliset osaamistavoitteet voisivat vaihdella tutkinnoittain ammattialan tarpeiden mukaan. Lisäksi osa-alueilla olisi valinnaisia osaamistavoitteita, joista opiskelija voisi valita tavoitteitaan tukevat tai muutoin kiinnostavat osaksi tutkintoaan.

Voimassa olevassa 12 §:n 2 momentissa säädetään myös poikkeussäännöstä, jonka mukaan taito- ja taideaineiden opinnot sekä terveystieto ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka 18 vuotta täytettyään aloittavat opintonsa. Valtioneuvoston asetukseen ehdotetun säännöksen mukaan yhteisiin tutkinnon osiin kuuluisi uutena pakollisena osaamistavoitteena työkyvyn ylläpitäminen, joka muodostaisi yhdessä liikunnan ja terveystiedon kanssa yhden yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen -tutkinnon osan pakollisista osa-alueista. Asetukseen ei ehdoteta voimassa olevan lain 12 §:n 2 momenttia vastaavaa poikkeussäännöstä 18 vuotta täyttäneiden opiskelijoiden osalta, koska työkyvyn ylläpitäminen ja siihen liittyvänä myös terveystieto ja liikunta ovat tärkeitä kaikentyyppisille opiskelijoille työelämässä jaksamisen, työurien pidentämisen ja hyvinvoinnin kannalta. Muut taito- ja taideaineet kuuluisivat asetukseen ehdotetun sääntelyn mukaan sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen -tutkinnon osaan, joten opiskelija voisi halutessaan valita tässä tutkinnon osassa muita kuin taito- ja taideaineisiin liittyviä osa-alueita ja osaamistavoitteita. Näin ollen tai-

de- ja taitoaineet eivät olisi pakollisia myöskään 18 vuotta täyttäneille.

Ammatillisiin ja vapaasti valittaviin tutkinnon osiin sisältyvien yksittäisten tutkinnon osien laajuudesta ei säädettäisi valtioneuvoston asetuksella. Vapaasti valittavia tutkinnon osia koskevaa sääntelyä ehdotetaan asetuksessa kuitenkin täsmennettäväksi siten, että vapaasti valittavat tutkinnon osat tukisivat nykyistä paremmin suoritettavan tutkinnon ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita.

Hallituksen esityksen liitteenä on luonnos valtioneuvoston asetukseksi ammatillisten perustutkintojen muodostumisesta.

**13 §. Tutkinnon perusteet.** Pykälässä säädettäisiin ammatillisena perustutkintona suoritettavan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteista. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan säännöksen sisältöä.

Voimassa olevan 13 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto päättää koulutuksen yleisistä tavoitteista sekä yhteisistä opinnoista ja niiden laajuudesta. Säännöksen nojalla on annettu valtioneuvoston päätös tutkintojen rakenteesta ja yhteisistä opinnoista ammatillisessa peruskoulutuksessa. Korvaava valtutussäännös olisi 12 b §:n 4 momentissa.

Voimassa olevan 13 §:n 2 momentin mukaan Opetushallitus päättää koulutusaloittain ja tutkinnoittain tutkintoon sisältyvien opintojen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä opetussuunnitelman perusteissa. Ehdotetussa säännöksessä otettaisiin opetussuunnitelman perusteiden sijaan käyttöön käsite *tutkinnon perusteet* Opetushallituksen tutkintoja koskevan määräyksen nimenä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin nykyistä tarkemmin, mistä seikoista Opetushallitus päättää tutkinnon perusteissa.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteet kullekin lain 4 a §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvalla tutkinnolla. Kyseisen säännöksen perusteella Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteet kullekin ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavalle ammatilliselle perustutkinnolle. Tutkinnon perusteita koskeva säännös olisi myös ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 13 §:ssä, jonka perusteella Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteet kullekin näyttö-

tutkintona suoritettavalle ammatilliselle perustutkinnolle, ammattitutkinnolle ja erikoisammattitutkinnolle.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin Opetushallituksen päätösvaltaan kuuluvista asioista, joista Opetuksenhallituksen tulee määrätä tutkinnon perusteissa.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan tutkinnon perusteissa määrättäisiin ensinnäkin tutkintonimikkeet. Ehdotettu säännös merkitsisi päätösvalan siirtämistä ministeriöltä Opetushallitukselle, sillä voimassa olevan käytännön mukaan tutkintonimikkeet säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön antamassa tutkintorakenneasetuksessa. Lain 4 a §:n 2 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voisi kuitenkin antaa asetuksella säännöksiä tutkintonimikkeiden määrittämisessä käytettävistä periaatteista. Tarkoituksena on, että nykytilaa vastaavasti ammatillisissa perustutkinnoissa käytettäisiin aina tutkintonimikkeitä.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteissa tutkinnon muodostumisesta siltä osin, kuin siitä ei säädettäisi lain 12 b §:ssä tai sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteissa, mitä yksittäisiä tutkinnon osia kuhunkin tutkintoon sisältyy. Tutkintoon sisältyvillä tutkinnon osilla tarkoitettaisiin kaikkia tutkinnon perusteissa määrättäviä pakollisia, valinnaisia ja vapaasti valittavia tutkinnon osia, joista opiskelijan suorittama tutkinto voi rakentua. Tietty tutkinnon osa voi kuulua vain yhteen yksittäiseen tutkintoon tai olla yhteinen useille tutkinnoille.

Opetushallitus määräisi myös niin sanotut tutkinnon muodostumissäännöt eli sen, mitkä pakolliset ja valinnaiset tutkinnon perusteisiin kuuluvat tutkinnon osat opiskelijan tulee suorittaa, jotta opiskelijalle voidaan antaa tutkintotodistus. Tutkinnon muodostumisen yhteydessä voitaisiin tarvittaessa määrätä myös tutkinnon osien suorittamisjärjestyksestä, jos tietty osaamistaso on välttämätön edellytys jonkin tutkinnon osan suorittamiseksi.

Yhteisten tutkinnon osien laajuudesta sekä kuhunkin tutkinnon osaan sisältyvistä osa-alueista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella lain 12 b §:n 4 momentin valtuutus-

säännöksen nojalla. Valtioneuvoston asetuksella ei säädettäisi yhteisiin tutkinnon osiin kuuluvien osa-alueiden laajuudesta. Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdan säännöksen mukaan Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteissa yksittäisten tutkinnon osien sekä yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden laajuudet osaamispisteinä. Ammatillisissa ja vapaasti valittavissa tutkinnon osissa Opetushallitus ei määräisi tutkinnon osaa pienempien kokonaisuuksien laajuuksista osaamispisteinä.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan tutkinnon perusteissa määrättäisiin tutkinnon ammatillisten osien ammattitaitovaatimukset sekä yhteisten tutkinnon osien osaamistavoitteet. Lisäksi tutkinnon perusteissa määrättäisiin tutkinnon osissa vaadittavan osaamisen arvioinnista, kuten ammattitaidon osoittamistavoista, arvioinnin kohteista ja arviointikriteereistä.

Nykyisin tutkinnon perusteisiin sisältyy myös kuvaus tutkinnon yleisistä tavoitteista. Ehdotetun säännöksen mukaan koko tutkinnon yleisiä tavoitteita ei kuitenkaan määrättäisi tutkinnon perusteissa, koska tutkinnon tavoitteet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan itsenäinen määräys. Tutkinnon tavoitteiden määrittely muutoin on kuitenkin välttämätöntä, koska tutkinnon perusteissa tutkinnon tavoitteet tulee ottaa huomioon yksittäisissä tutkinnon osissa sekä tutkinnon muodostumissäännöissä. Lisättäessä tutkintorakenteeseen uusia tutkintoja tutkinnon tavoitteet tulisi määritellä Opetushallituksen laatimassa tutkintorakenteen muuttamista koskevassa esityksessä. Tutkinnon tavoitteiden määrittelyä tarvitaan myös selventämään tutkinnon tasoa ja asemaa koulutusjärjestelmässä esimerkiksi kansainvälisissä yhteyksissä.

Voimassa olevan 13 §:n 2 momentin mukaan Opetushallitus päättää opetussuunnitelman perusteissa myös kodin ja oppilaitoksen yhteistyön ja opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskelijahuollon tavoitteista. Valtuus määrätä kodin ja oppilaitoksen yhteistyöstä sekä opiskelijahuollon tavoitteista siirrettäisiin 37 a §:ään, jossa säädetään opiskelijahuollos-

ta. Voimassa olevan 13 §:n 2 momentin mukaan Opetushallitus päättää opetussuunni-

telman perusteiden yhteydessä tarvittaessa myös tutkintoihin liittyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista. Käytännössä kyseisen valtuutuksen nojalla on päätetty lain 32 §:ssä tarkoitettuihin turvallisuusvaatimuksia sisältäviin opintoihin liittyvistä terveydentilavaatimuksista. Valtuus määrätä terveydentilaa koskevista vaatimuksista ehdotetaan siirrettäväksi 27 a §:ään, jossa säädetään esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä.

**13 a §. Opetushallituksen määräykset.** Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 a §, jossa mainittaisiin kaikki ammatillisesta peruskoulutuksesta annettuun lakiin sisältyvät muut kuin tutkinnon perusteisiin liittyvät Opetushallituksen määräyksenantovaltuudet. Hallituksen esityksessä ehdotettujen periaatteiden mukaisesti muista määräyksenantovaltuuksista säädettäisiin määräyksen kohteena olevaa asiaa sääntelevän lainkohdan yhteydessä. Kokonaiskuvan saamiseksi lakiin olisi kuitenkin perusteltua sisällyttää myös määräyksenantovaltuudet kokoava informatiivinen säännös.

**14 §. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma.** Pykälän otsikkoa ehdotetaan tarkennettavaksi. Uusi otsikko olisi koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma.

Voimassa olevan pykälän 1 momentin sääntelyä vastaavasti koulutuksen järjestäjän tulisi hyväksyä opetussuunnitelma, jossa päätetään järjestettävästä koulutuksesta. Koska käsite opetussuunnitelman perusteet ehdotetaan korvattavaksi käsitteellä tutkinnon perusteet, ehdotetaan pykälän 1 momenttia tarkennettavaksi siten, että pykälässä tarkoitettua opetussuunnitelmaa tulisi olla lain 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden mukainen. Jos kyseessä on 3 §:ssä tarkoitettu muu kuin ammatilliseen perustutkintoon johtava koulutus, koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman tulisi olla kyseisen koulutuksen opetussuunnitelmien perusteiden mukainen. Tutkinnon ja opetussuunnitelmien perusteiden lisäksi koulutuksen järjestäjän tulisi ottaa opetussuunnitelman laadinnassa huomioon koulutuksen järjestämistä koskevat muut säännökset sekä Opetushallituksen määräykset. Voimassa olevaa säännöstä vastaavasti opetussuunnitelma hyväksyttäisiin erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja

saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa koulutusta varten.

Voimassa olevan 2 momentin säännöksen mukaan opetussuunnitelma tulee, siltä osin kuin sen perusteista säädetään 13 §:n 3 momentissa, laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Kyseinen 13 §:n 3 momentin säännös Opetushallituksen valtuuksista määrätä kodin ja opilaitoksen yhteistyöstä sekä opiskelijahuollon tavoitteista ehdotetaan siirrettäväksi lain 37 a §:ään, jossa säädetään opiskelijahuollosta. Myös voimassa olevan 14 §:n 2 momentin säännös ehdotetaan siirrettäväksi 37 a §:ään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin opiskelijan yksilöllisistä valinnanmahdollisuuksista. Ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma tulisi laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilölliseen osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen. Yksilöllisellä osaamisen hankkimisella tarkoitettaisiin osaamisen hankkimista muutoin kuin koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen osallistumalla. Yksilöllisen osaamisen osoittamisen kautta puolestaan mahdollistettaisiin esimerkiksi yksilölliset ammatiosaamisen näytöt.

Voimassa olevan 3 momentin mukaan opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin tarvittaessa myös muiden ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja muun koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen. Voimassa olevan säännöksen perusteella opetussuunnitelma tulee siis laatia siten, että opiskelija voi tarvittaessa sisällyttää henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa opintoihin myös muiden koulutuksen järjestäjien opetustarjonnasta.

Käytännössä opiskelijat voivat kuitenkin muiden koulutuksen järjestäjien opetustarjonnan lisäksi hankkia osaamista yksilöllisesti myös muilla tavoin, esimerkiksi laajennetun työssäoppimisen taikka ulkomailta suoritettujen opintojaksojen tai työssäoppimisen kautta. Yksilöllisiä valinnanmahdollisuuksia koskevaa säännöstä ehdotetaan selkeytettyä siten, että siinä ei enää lueteltaisi tapoja, joilla osaamista voidaan hankkia. Ope-

tussuunnitelman tulee mahdollistaa erilaiset osaamisen hankkimistavat ja yksilöllisesti hankittu osaaminen hyväksytään osaksi tutkintoa osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kautta. Mahdollisuus monipuoliseen yksilölliseen osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen lisää tutkinnon suorittamisen joustavuutta.

Opiskelijoiden oikeusturvan kannalta on tärkeää, että koulutuksen järjestäjät päättävät tietyistä keskeisistä koulutuksen järjestämistä koskevista periaatteista ja käytännöistä opetussuunnitelmassaan. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan valtuutussäännöstä, jonka mukaan koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa päätettävistä asioista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ehdotetun valtuutussäännöksen nojalla annettava sääntely olisi luonteeltaan lähinnä informatiivista, sillä asetuksen sääntelyssä koottaisiin yhteen ne koulutuksen järjestäjälle lainsäädännössä asetetut koulutuksen järjestämistä koskevat velvoitteet, joiden toteuttamisen periaatteista ja menettelytavoista koulutuksen järjestäjän tulisi päättää opetussuunnitelman yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman laadinnasta ja sisällöstä määrätään nykyisin Opetushallituksen määräämissä tutkinnon perusteissa. Jatkossa lakiin ei kuitenkaan sisältyisi Opetushallitukselle annettavaa valtuutta määrätä opetussuunnitelman laadinnasta ja sisällöstä.

**14 a §. Koulutuksesta tiedottaminen.** Voimassa olevan ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 3 §:ssä säädetään koulutuksen järjestäjän tiedottamisvelvollisuudesta. Asetuksen säännöksessä määritellään, mitä koulutuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja tiedottamisvelvollisuus kattaa. Asetuksessa säädetään lisäksi, että opiskelijaksi pyrkiville tulee antaa vastaavat tiedot soveltuvin osin.

Tiedottamisvelvollisuutta koskeva säännös ehdotetaan nostettavaksi asetuksesta lakiin. Ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjän tulisi antaa opiskelijoille ja opiskelijaksi pyrkiville tietoa järjestettävästä koulutuksesta. Säännöksessä ei tarkemmin määriteltäisi tiedottamisvelvollisuuden sisältöä ja laajuutta. Olisi kuitenkin tärkeää, että koulutuksen järjestäjä antaisi opiskelijalle tarpeel-

liset tiedot riittävän ajoissa, jotta opiskelija osaa hakeutua tai voi osallistua järjestettävään koulutukseen. Lisäksi on tärkeää, että opiskelija saa järjestettävän koulutuksen ohella tietoa myös koulutuksen ja tutkinnon suorittamisen kustannuksista ja haettavissa olevista opintososiaalisista eduista, jotta hän osaa ottaa ne huomioon hakeutuessaan koulutukseen.

Koulutuksen järjestäjää koskee yleinen hyvän hallinnon periaatteiden mukainen neuvonta ja tiedottamisvelvollisuus ilman nimenomaista säännöstäkin. Koulutuksen järjestäjän tiedottamisvelvollisuutta säännellään myös lain 27 a §:ssä, jonka mukaan koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijaksi pyrkiville tieto siitä, minkälaisia terveydentilaa koskevia vaatimuksia ja muita edellytyksiä opintoihin liittyy. Lisäksi ammatillisen koulutuksen ja lukikoulutuksen yhteishausta annetun valtioneuvoston asetuksen (30/2008) mukaan koulutuksen järjestäjät tallentavat koulutustarjontaa ja opiskelijaksi ottamisen perusteita koskevat tiedot hakurekisteriin eli opintopolku.fi -palveluun, jossa ne ovat hakijoiden nähtävissä.

**15 §. Koulutuksen toteuttaminen.** Voimassa olevan säännöksen otsikon mukaan pykälässä säädetään koulutuksen järjestämismuodoista. Voimassa olevan säännöksen mukaan koulutus voidaan järjestää lähi-, etä- ja monimuoto-opetuksena, oppisopimuskoulutuksena tai muutoin työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä. Voimassa olevassa säännöksessä mainituista tavoista ainoastaan oppisopimuskoulutus on varsinainen koulutuksen järjestämismuoto, josta voidaan määrätä koulutuksen järjestämisluvassa. Muut säännöksessä mainitut tavat ovat koulutuksen erilaisia toteuttamistapoja.

Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että koulutuksen eri toteuttamistapojen luetelemisen sijaan säännöksessä todettaisiin ainoastaan se koulutuksen toteuttamista jo nykyisin koskeva periaate, jonka mukaan koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen toteuttamistavoista. Myös pykälän otsikko muutettaisiin tätä vastaavasti.

Teknologinen kehitys mahdollistaa erilaisia koulutuksen toteuttamistapoja, joten laissa ei ole tarkoituksenmukaista säädellä, millä tavoin koulutus voidaan toteuttaa. Koulutuksen

järjestäjä saa lähtökohtaisesti päättää koulutuksen toteuttamistavasta, kunhan tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteissa määritelty ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet täyttyvät. Oikeudesta järjestää koulutusta oppisopimuskoulutuksena voitaisiin määrätä nykytilaa vastaavasti lain 9 §:n mukaisessa koulutuksen järjestämisluvassa.

**16 §.** *Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävä koulutus.* Pykälässä säädetään työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta. Säännös koskee sekä oppisopimuskoulutuksena järjestettävää koulutusta että työssäoppimista. Voimassa olevan säännöksen mukaan työpaikalla järjestettävä koulutus perustuu koulutuksen järjestäjän ja työnantajan väliseen kirjalliseen sopimukseen. Sopimukseen otettavista asioista ja koulutuksen järjestämisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Työpaikalla järjestettävää koulutusta koskevaa sääntelyä ehdotetaan selkeytettäväksi. Muutokset olisivat teknisluonteisia. Sääntelyä tarkennettaisiin siten, että asetuksentasoista sääntelyä nostettaisiin lakiin ja määräyskentäsoista sääntelyä nostettaisiin asetukseen. Lakiin ei ole perusteltua sisällyttää Opetushallitukselle osoitettua valtuutta antaa tarkempia määräyksiä työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta. Ehdotettujen muutosten mukaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta sopimisesta säädettäisiin lain 16 §:ssä, työssäoppimisesta lakiin lisättävässä uudessa 16 a §:ssä ja opiskelijan työturvallisuudesta lain 19 §:ssä.

Ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjä sopisi kirjallisesti työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta työnantajan kanssa. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa säännöstä, mutta säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että siinä korostuisi koulutuksen järjestäjän vastuu koulutuksen järjestämisestä. Koulutuksen järjestäjä on vastuussa siitä, että tutkinnon perusteissa määritelty ammattitaitovaatimukset voidaan saavuttaa myös silloin, kun koulutus toteutetaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä.

Pykälässä säädettäisiin myös voimassa olevaa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 5 §:n 2 momentin sääntelyä vastaavasti sopimuksen tekemisen edellytyksistä. Koulutuksen järjestäjä vastaa sopimuksen tekemisen edellytysten selvittämisestä. Sopimuksen tekemisen edellytyksenä olisi, että koulutustyöpaikalla on käytettävissä tutkinnon perusteiden mukaisen koulutuksen ja ammattiosaamisen näyttöjen järjestämisen kannalta riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa, tarpeelliset työvälineet sekä ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevää henkilökuntaa, josta voitaisiin nimetä opiskelijan vastuullinen työpaikkaohjaaja. Henkilökuntaa koskeva edellytys ei kuitenkaan tarkoittaisi, että koulutustyöpaikan käytettävissä tulisi aina olla useita henkilökuntaan kuuluvia henkilöitä, vaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävä koulutus voidaan järjestää myös yhden henkilön yrityksessä tai opiskelijan omassa yrityksessä. Jos työpaikalla järjestettävä koulutus toteutetaan opiskelijan omassa yrityksessä, voitaisiin vastuulliseksi työpaikkaohjaajaksi nimetä myös koulutustyöpaikan henkilökuntaan kuulumaton käytettävissä oleva ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevä muu henkilö, esimerkiksi toinen yrittäjä.

Voimassa olevaa säännöstä vastaavasti koulutuksen järjestäjän ja työnantajan välisellä sopimuksella sovitavista asioista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

**16 a §.** *Työssäoppiminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 16 a §, jossa säädettäisiin työssäoppimisesta. Työssäoppiminen on vakiintunut käsite, joka tarkoittaa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä muutoin kuin oppisopimuskoulutuksena toteutettavaa tavoitteellista ja ohjattua koulutusta. Pykälän 1 momentissa olisi tämä työssäoppimisen vakiintunut määritelmä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon tulisi sisältää osaamisen hankkimista työssäoppimisen kautta eli työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä. Työssäoppiminen on yksi koulutuksen toteuttamistapa. Voimassa olevan lain 12 §:n 2 momentin mu-

kaan ammatillinen perustutkinto sisältää ammatillisia opintoja ja niitä tukevaa työssäoppimista. Uusi 2 momenttiin ehdotettava säännös korvaisi voimassa olevan 12 §:n työssäoppimista koskevan sääntelyn.

Pykälän 2 momentin säännös rajoittaisi 15 §:ssä säädettyä koulutuksen järjestäjän oikeutta päättää koulutuksen toteuttamistavoista, sillä 2 momentin mukaan ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon tulisi aina sisältää työssäoppimista. Käytännössä 2 momentin säännös koskisi muuna kuin oppisopimuskoulutuksena järjestettävää koulutusta, koska oppisopimuskoulutuksena järjestettävä koulutus sisältää aina jo luonteensa vuoksi oppimista työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä.

Voimassa olevissa ammatillisten perustutkintojen perusteissa määrätään, että kuhunkin tutkintoon tulee kuulua työssäoppimista vähintään 20 opintoviikkoa. Käytännön ammatitaidon saavuttamisen turvaamiseksi onkin perusteltua asettaa työssäoppimisen laajuudelle vähimmäismäärä.

Vähimmäismäärä koskee yhtäläisesti kaikkia ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavia ammatillisia perustutkintoja, joten Opetushallituksen määräyksen sijaan työssäoppimisen vähimmäislaajuudesta olisi perusteltua säätää valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 2 momentissa olisikin valtuutussäännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää työssäoppimisen laajuudesta. Valtioneuvoston asetukseen ehdotetun säännöksen mukaan ammatillisen perustutkinnon tulisi sisältää osaamisen hankkimista työssäoppimisena vähintään 30 osamispisteen verran. Työssäoppimisen enimmäismäärä vaihtelisi tutkinnoittain sekä opiskelijan yksilöllisten valintojen perusteella.

Parhaillaan on meneillään tai käynnistymässä useita kehittämishankkeita nuorten oppisopimuskoulutuksen ja työssäoppimisen kehittämiseksi. Hankkeiden tavoitteena on monipuolistaa työssäoppimisen toteutustapoja ja kehittää työssäoppimisen laatua koulutuksen järjestäjien ja työpaikkojen yhteistyönä sekä arvioida edellytyksiä nykyistä laajemmalle työssäoppimiselle. Lisäksi hankkeissa kehitetään ja otetaan käyttöön malleja koulutuksen toteuttamiseksi oppilaitosmuo-

toisen ja oppisopimuskoulutuksen yhdistelmänä. Hankkeissa kiinnitetään erityistä huomiota työssäoppimisen ohjaukseen ja työssäoppimisen laatuun suhteessa tutkinnon perusteissa määrättyihin ammattitaitovaatimuksiin. Työssäoppimisen määrää ja laatua seurataan systemaattisesti. Saatujen kokemusten pohjalta arvioidaan tarvetta muuttaa työssäoppimista koskevia säännöksiä, muun muassa tarvetta säätää työssäoppimisen enimmäismäärästä.

Pykälän 3 momentissa olisi voimassa olevaa 16 §:n sääntelyä vastaava säännös, jonka mukaan opiskelija ei työssäoppimisjakson aikana pääsääntöisesti ole työsopimussuhteessa työnantajaan. Työsopimussuhteen solmiminen ei siis ole työssäoppimisen toteuttamisen edellytyksenä. Opiskelija ja työnantaja voivat kuitenkin erikseen sopia työsopimuksen tekemisestä eli työssäoppimisjakso voidaan suorittaa myös työsopimussuhteessa.

**17 §. Oppisopimuskoulutus.** Voimassa olevan 2 momentin mukaan oppisopimuskoulutukseen ei sisälly pakollisia liikunnan, muiden taito- ja taideaineiden eikä terveystiedon opintoja. Säännös on poikkeus voimassa olevan lain 12 §:n 2 momentin yhteisiä opintoja koskevaan sääntelyyn. Yhteisiä opintoja koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhteisiin tutkinnon osiin kuuluvat osa-alueet määriteltäisiin jatkossa valtioneuvoston asetuksella. Tämän muutoksen vuoksi edellä mainittu 17 §:n 2 momentin säännös ehdotetaan poistettavaksi laista, mutta vastaava säännös olisi valtioneuvoston asetuksessa.

Valtioneuvoston asetuksen mukaan yhteisiin tutkinnon osiin kuuluisi uutena pakollisena osaamistavoitteena työkyvyn ylläpitäminen, joka muodostaa yhdessä liikunnan ja terveystiedon kanssa yhden yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen pakollisista osa-alueista. Asetuksessa ehdotetaan nykytilaa vastaavasti säädettäväksi, että oppisopimuskoulutukseen ei sisältyisi pakollista työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto -osa-aluetta.

Muut taito- ja taideaineet kuuluisivat sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tutkinnon osaan taiteen ja kulttuurin osa-alueena. Asetukseen ehdotetun sääntelyn mukaan kysei-

sen tutkinnon osan tulisi sisältää osaamista-voitteita vähintään yhdeltä tutkinnon osan osa-alueelta, joten nykytilaa vastaavasti taitteen ja kulttuurin osa-alue ei olisi pakollinen myöskään oppisopimuskoulutuksessa.

**19 §. Opiskelijan työturvallisuus.** Pykälässä säädetään työnantajan työturvallisuusvastuusta. Pykälään lisättäisiin voimassa olevaa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 5 §:n 3 momenttia vastaava säännös, jonka mukaan koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa työnantajalle säännöksessä tarkoitusta työturvallisuusvastuusta.

**21 §. Erityiset opiskelijajärjestelyt.** Pykälässä säädetään seikoista, joiden perusteella voidaan opiskelijakohtaisesti poiketa lain tai sen nojalla annettavien asetusten ja määräysten säännöksistä myös muussa kuin 20 §:ssä tarkoitettussa erityisopetuksessa. Säännöksen perusteella yksittäinen opiskelija voidaan esimerkiksi vapauttaa tiettyjen tutkinnon osien opiskelusta osittain tai kokonaan.

Voimassa olevan pykälän 1 kohdan mukaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin, jos opiskelijalla katsotaan olevan joltakin osin ennestään tutkinnon sisältämiä opintoja vastaavat tiedot ja taidot. Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta säädetään lain 30 §:ssä. Jos opiskelijan aikaisemmin hankkimaa osaamista on tunnistettu ja tunnustettu osaksi tutkintoa, merkitsee tämä käytännössä myös sitä, että kyseinen tutkinnon osa on tullut suoritetuksi kokonaan tai osittain. Voimassa olevan 1 kohdan mukainen säännös on käytännössä tarpeeton ja se ehdotetaan poistettavaksi.

Pykälän 1 kohdassa olisi voimassa olevaa 2 kohtaa vastaava säännös. Voimassa olevan pykälän 2 kohdan mukaan opetus voidaan järjestää osittain toisin, jos tutkinnon sisältämien opintojen suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta. Säännöksen perusteella henkilö voidaan esimerkiksi vapauttaa toisen kotimaisen kielen osaamistavoitteista, jos hän ei ole ammatillisesta koulutusta edeltävässä koulutuksessa suorittanut toisen kotimaisen kielen opintoja. Säännökseen tehtäisiin terminologisia muutoksia, mutta sitä ei ehdoteta muutettavaksi sisällöllisesti.

Voimassa olevan pykälän 3 kohdan mukaan opetus voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua opiskelijan terveydentilaan liittyvistä syistä. Tätä vastaava säännös olisi pykälän 2 kohdassa.

**23 §. Kokeilu.** Voimassa olevan säännöksen 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää luvan ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen kehittämiseksi tarpeellisen kokeilun järjestämiseen. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kokeiluluvan myöntämistä koskevassa ministeriön ja Opetushallituksen välisessä päätösvallassa huomioitaisiin tässä hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset tutkintorakenteesta päättämistä koskevan päätösvallan osalta. Säännökseen ehdotetaan tehtäväksi myös muita tutkintojärjestelmän kehittämisen linjauksista johtuvia ja säännöstä selkeyttäviä muutoksia.

Ehdotetun 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö tai Opetushallitus voisi myöntää luvan tässä laissa tarkoitetun koulutuksen kehittämiseksi tarpeellisen kokeilun järjestämiseen. Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin tarkemmin, mistä seikoista voitaisiin poiketa ministeriön luvalla ja mistä Opetushallituksen luvalla.

Pykälän 1 momenttiin siirrettäisiin voimassa olevan säännöksen 3 momentissa oleva kokeiluluvan myöntämisen yleisiä edellytyksiä koskeva säännös. Säännöksen mukaan kokeilulupa voitaisiin myöntää sellaiselle koulutuksen järjestäjälle, jolla on edellytykset toteuttaa kokeilu sen tavoitteita vastaavalla tavalla ja koulutukseen liittyviä opiskelijoiden oikeuksia vaarantamatta. Kokeilulupa voitaisiin myöntää vain sellaiselle koulutuksen järjestäjälle, jolla jo on laissa tarkoitettu koulutuksen järjestämislupa.

Pykälän 1 momenttiin siirrettäisiin myös voimassa olevan 4 momentin säännös kokeiluluvan kestosta. Säännöksen mukaan kokeilulupa myönnettäisiin aina määräajaksi, kuitenkin enintään kuudeksi vuodeksi.

Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan ministeriön luvalla kokeilussa voidaan poiketa tutkintojen rakenteesta, tutkinnoista ja niiden nimikkeistä, tutkintoihin sisältyvistä koulutusohjelmista, yhteisistä opinnoista ja opintojen laajuudesta. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että opetus- ja kulttuu-

riministeriön luvalla voitaisiin tutkintojen nimistä ja osaamisaloista, tutkinnon muodostumisesta ja laajuudesta sekä lain 3 §:ssä tarkoitettun muun koulutuksen laajuudesta.

Lupa poiketa tutkintojen nimistä ja osaamisaloista tarkoittaisi lupaa järjestää sellainen tutkinto, jonka nimi tai tutkintoon sisältyvä osaamisala poikkeaa opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella määriteltävistä tutkinnoista. Poikkeaminen ei kuitenkaan mahdollistaisi sitä, että ministeriön luvalla voitaisiin poiketa olemassa olevista tutkintotyypeistä. Kokeilussa järjestettävän tutkinnon tulisi olla joko ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto.

Ehdotetun säännöksen mukaan kokeilussa voitaisiin poiketa myös tutkinnon muodostumisesta ja laajuudesta sekä 3 §:ssä tarkoitettun muun koulutuksen laajuudesta. Tutkinnon muodostumisesta poikkeaminen vastaisi voimassa olevassa säännöksessä olevaa lupaa poiketa tutkintojen rakenteesta. Lupa poiketa tutkinnon muodostumisesta tarkoittaisi lupaa poiketa lain 12 b §:n tai sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisista tutkinnon muodostumista ja tutkinnon osien laajuutta koskevista säännöksistä. Kokeilussa voitaisiin poiketa myös erityyppisten tutkinnon osien välisestä laajuudesta taikka yhteisistä tutkinnon osista, niiden laajuudesta tai osa-alueista.

Voimassa olevan säännöksen mukaan Opetushallitus voi myöntää luvan sellaisen kokeilun järjestämiseen, jossa poiketaan opetussuunnitelman perusteista. Pykälän 2 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan Opetushallituksen luvalla voitaisiin poiketa tutkintojen ja opetussuunnitelman perusteista. Tutkinnon perusteista poikkeaminen tarkoittaisi lupaa poiketa niitä asioista, joista Opetushallitus 13 §:n mukaan määrää tutkintojen perusteissa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi voimassa olevaa säännöstä vastaavasti, että kokeilussa suoritettavan tutkinnon tulisi kuitenkin aina olla tavoitteiltaan ja sisällöiltään sellainen, että tutkinnon edellyttämä osaaminen ja ammattitaito sekä kelpoisuus jatko-opintoihin saavutetaan.

Lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen valmistavien koulutusten sekä 3 momentissa tarkoitettun kotitalousopetuksen osalta kokeilussa voitaisiin poiketa ministeriön luvalla

koulutuksen laajuudesta ja Opetushallituksen luvalla opetussuunnitelman perusteista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa säännöstä vastaavasti, että kokeiluun osallistuvat koulutuksen järjestäjät valitaan hakemuksesta. Kokeiluun otetaan mukaan tarvittava määrä koulutuksen järjestäjiä siten, että kokeilulle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Valinnassa otetaan huomioon koulutuksen järjestäjien alueellinen ja kielellinen edustavuus, jos se kokeilun laajuus ja tavoitteet huomioon ottaen on perusteltua.

Kokeilun toteuttaminen edellyttää yleensä sitä, että kokeilua varten määrätään erilliset tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteet. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että Opetushallitus määrää kokeilussa noudatettavat tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteet. Opetushallitus määräisi kokeilussa noudatettavissa tutkinnon perusteissa lain 13 §:ssä säädetyistä asioista. Muutoin kokeilun järjestämiseen liittyvistä asioista päätettäisiin opetus- ja kulttuuriministeriön tai Opetushallituksen päätöksellä kokeiluluvassa.

#### 4 luku Arviointi

Opiskelijan arvioinnista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25, 25 a, 25 b ja 25 c §:ssä. Lisäksi arvioinnista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 10, 11, 11 a ja 12 §:ssä sekä opiskelijalle annettavista erilaisista todistuksista asetuksen 13 ja 14 §:ssä. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16 §:n viittaussäännöksen nojalla ammatillisessa aikuiskoulutuksessa sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25 §:n 1 ja 3 momentin säännöksiä opiskelijan arvioinnista ja 25 c §:n säännöksiä arvioinnin oikaisemisesta sekä niiden nojalla annettua asetuksen-tasoisista sääntelyä.

Opiskelijan arviointia koskeviin edellä mainittuihin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi tutkintojärjestelmän kehittämisen linjauksista johtuvia muutoksia. Lisäksi säännöksiä selkeytettäisiin ja muutettaisiin lakiteknisesti siten, että eräitä opiskelijan oikeuksia koskevia säännöksiä nostettaisiin asetuksesta tai Opetushallituksen määräyksestä lain ta-

solle. Myös säännöksiin sisältyvät asetuksen ja määräyksenantovaltuudet tarkistettaisiin vastaamaan perustuslain vaatimuksia.

Arviointia koskevaa sääntelyä ehdotetaan terminologisesti muutettavaksi siten, että arvioinnin yhteydessä ei käytettäisi enää käsitettä opintosuoritusten arviointi, vaan *osaamisen arviointi*. Muutos korostaisi sitä, että osaamisperusteisen ajattelun myötä opiskelijan osaamisen arvioinnissa on tavoitteena siirtyä yksittäisten opintosuoritusten arvioinnista työelämän työ- ja toimintaprosesseja vastaavien laajojen osaamiskokonaisuuksien arviointiin.

Säännöksissä pyritäisiin myös nykyistä selkeämmin erottamaan oppimisen ja osaamisen arviointi. Oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisessa. Oppimisen arvioinnilla tarkoitetaan opiskelijan osaamisen kehittymisen seurantaa ja arviointia opiskelun aikana sekä opiskelijalle osaamisen kehittymisestä annettavaa palautetta. Osaamisen arvioinnissa puolestaan arvioidaan hallitseeko opiskelija tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet. Osaamisen arvioinnissa arvioidaan osaamisen tasoa, josta pääsääntöisesti annetaan arviointias- teikon mukainen arvosana.

**24 a §.** *Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arvioinnin periaatteet.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin opiskelijan oppimisen ja osaamisen arvioinnin periaatteista. Ehdotettu säännös vastaisi osittain voimassa olevan 25 §:n 1 momentin säännöstä, mutta lakiin nostettaisiin myös sellaisia arvioinnin tavoitteita, joista aiemmin on säädetty valtioneuvoston asetuksella tai Opetushallituksen määräyksellä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin opiskelijan arvioinnin yleisistä tavoitteista. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijan arvioinnilla ohjattaisiin ja kannustettaisiin opiskelua, kehitettäisiin opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin, annettaisiin tietoa opiskelijan osaamisesta sekä varmistettaisiin tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttaminen. Arvioinnilla annettaisiin tietoa opiskelijan osaamisen sisällöstä ja tasosta opiskelijan itsensä lisäksi myös ulkopuolisil-

le tahoille, kuten työnantajille. Tietoa opiskelijan osaamisesta tarvitaan myös jatko-opinnoissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin opiskelijan arvioinnin yleisistä toteuttamisperiaatteista. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijan oppimista ja osaamista tulisi arvioida monipuolisesti. Voimassa olevaan säännökseen verrattuna pykälästä poistettaisiin maininta opiskelijan työskentelyn arvioinnista. Kyseessä ei olisi sisällöllinen muutos, koska oppimisen ja osaamisen arviointi kattaisi myös opiskelijan työskentelyn arvioinnin.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös nykyisin ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 10 §:ssä oleva säännös, jonka mukaan opiskelijan oppimista ja osaamista olisi arvioitava riittävän usein koulutuksen aikana. Opiskelijan oppimista tulisi arvioida säännöllisesti opiskelun aikana, jotta opiskelija tietää, mitä hänen tulee vielä oppia saavuttaakseen tutkinnon perusteissa määrätty ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet. Osaamisen arviointi puolestaan tulisi suorittaa mahdollisimman pian sen jälkeen, kun opiskelijalla on ollut mahdollisuus oppia tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet.

**24 b §.** *Oppimisen arviointi.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 24 b §, jossa säädettäisiin oppimisen arvioinnista ja sen vastuutahoista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin oppimisen arvioinnin toteuttamistavasta. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijan oppimista arvioitaisiin antamalla opiskelijalle kirjallista tai suullista palautetta. Oppimisen arvioinnilla tarkoitettaisiin opiskelijan osaamisen kehittymisen seurantaa ja arviointia opiskelun aikana sekä opiskelijalle osaamisen kehittymisestä ensisijaisesti sanallisesti annettavaa palautetta. Oppimisen arviointi ei tarkoita tutkinnon osan arvosanasta päättämistä eikä se vaikuta tutkintotodistukseen tulevaan arvosanaan. Oppimisen arviointiin ei voisi hakea oikaisua 25 c §:ssä säädetyllä tavalla.

Pykälän 2 ja 3 momenteissa säädettäisiin oppimisen arvioinnin vastuutahoista. Pääsääntöisesti opetuksesta vastaavan opettajan tehtävänä on arvioida opiskelijan oppimista. Asiasta säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

Työssäoppimisen aikana opiskelijan on tärkeää saada osaamisensa kehittymistä koskevaa palautetta myös työpaikkaohjaajalta. Pykälän 2 momentissa olevan säännöksen mukaan opiskelijan oppimista työssäoppimisessa arvioisi myös työnantajan nimeämä henkilö.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin oppimisen arvioinnin vastuutahoista oppisopimuskoulutuksessa. Ehdotetun säännöksen mukaan tietuopuolisten opintojen oppimista arvioisi opetuksesta vastaava opettaja ja työpaikalla tapahtuvassa koulutuksessa oppimista arvioisi työnantajan nimeämä henkilö.

**25 §. Opiskelijan osaamisen arviointi.** Voimassa olevassa 25 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnin yleisistä periaatteista ja ammattiosaamisen näytöistä. Lisäksi säännöksessä on useita valtioneuvostolle ja Opetushallitukselle osoitettuja asetuksen- ja määräysenantovaltuuksia.

Pykälän sääntelyä ehdotetaan selkeytettäväksi. Opiskelijan arvioinnin yleisiä periaatteita koskeva sääntely siirrettäisiin uuteen 24 a §:ään ja 25 §:ssä säädettäisiin opiskelijan osaamisen arvioinnin toteuttamiseen ja arvosanan antamiseen liittyvistä seikoista. Muut asetuksen- ja määräysenantovaltuudet siirrettäisiin muihin lainkohtiin. Aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta säädettäisiin lain 30 §:ssä ja pinnoissa etenemisestä ja arvosanan korottamisesta lakiin lisättävässä uudessa 25 d §:ssä. Opiskelijalle annettavista todistuksista puolestaan säädettäisiin uudessa 25 e §:ssä sekä sen nojalla annettavassa asetuksentasoisessa sääntelyssä sekä Opetushallituksen määräyksellä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin opiskelijan osaamisen arvioinnin toteuttamistavasta. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijan osaamista arvioitaisiin vertaamalla opiskelijan osaamista tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteissa määrättyyn osaamiseen. Asia on aiemmin säännelty Opetushallituksen määräyksessä. Tutkinnon osan osaamisen arvioinnista kuten arviointikohteista, arviointikriteereistä ja ammattitaidon osoittamista-voista määrätään tutkinnon perusteissa.

Pykälän 2 momentissa olisi säännös ammattiosaamisen näytöistä osaamisen arvioinnin välineenä. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi, mutta ehdotettu

säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa 2 momentin vastaavaa säännöstä.

Ammattiosaamisen näyttöjä koskevan säännöksen sanamuodon muuttamisen tavoitteena on korostaa, että ammattiosaamisen näytöt ovat ensisijainen tapa arvioida opiskelijan ammatillista osaamista. Ammattiosaamisen näytöillä arvioidaan kaikki ammatilliset tutkinnon osat. Myös vapaasti valittavia tutkinnon osia voidaan arvioida ammattiosaamisen näytöillä, jos nämä ovat luonteeltaan ammatillisia tutkinnon osia. Ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten saavuttaminen arvioidaan ammattiosaamisen näytöillä joko kokonaan tai osittain. Tarvittaessa osaamisen arvioinnissa käytetään myös muuta arviointia. Jos tutkinnon osan arvioinnissa on käytetty myös muuta arviointia, tutkinnon osan arvosana muodostuu ammattiosaamisen näytön ja muun osaamisen arvioinnin perusteella. Opetushallitus määrittelee arvioinnin kohteet ja kriteerit tutkintojen perusteissa.

Pykälän 3 momentin säännöksessä määriteltäisiin ne kokonaisuudet, joista annettaisiin osaamisen arvioinnin perusteella arvosana. Ehdotetun säännöksen mukaan osaamisen arvioinnin perusteella annettaisiin tutkinnon osien, ammattiosaamisen näyttöjen, yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden sekä 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen opintosuoritusten arvosanat. Yhteisissä tutkinnon osissa arvosana annettaisiin sekä tutkinnon osasta että osa-alueista. Tutkinnon osien arvosanat merkittäisiin päättötodistukseen, ammattiosaamisen näyttöjen arvosanat näyttötodistukseen ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanat opintosuoritusrekisteriotteeseen tai vastaavaan selvitykseen.

Todistukseen merkittävää arvosanaa ei annettaisi muista kuin säännöksessä mainituista kokonaisuuksista. Vastaavasti osaamisen arvioinnin oikaisupyyntö sekä hyväksytyn arvosanan korottaminen olisi mahdollista vain näissä kokonaisuuksissa.

Arvioitavan kokonaisuuden ammattitaitovaatimuksiin tai osaamistavoitteisiin liittyvä osaaminen voitaisiin osoittaa yhdellä kertaa tai useassa osassa. Jos osaaminen osoitetaan useassa osassa, tutkinnon osan arvosana muodostetaan osien perusteella. Osaamisen

arvioinnista päättämisestä säädetään lain 25 b §:ssä.

Pykälän 3 momentissa olisi myös voimassa olevan 3 momentin valtuutussäännöstä vastaava säännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään osaamisen arviointiasteikosta. Arviointiasteikosta säädetään asetuksen 10 §:ssä. Asetuksen sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että erityisopetuksessa myös muutoin kuin ammattiosaamisen näytöissä osoitettu osaaminen voitaisiin arvioida sanallisesti. Muutoin asetuksen 10 §:n arviointiasteikkoa koskevaan sääntelyyn ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta laatia suunnitelma osaamisen arvioinnin toteuttamisesta sekä osaamisen arviointimenetelmistä. Nykyisin arviointisuunnitelman laadintavelvollisuutta säännellään Opetushallituksen opetussuunnitelman sisältöä koskevalla määräyksellä sekä ammattiosaamisen näyttöjä koskevilta osin lain 25 a §:ssä. Arviointisuunnitelman laadintavelvollisuutta koskeva sääntely ehdotetaan nostettavaksi Opetushallituksen määräyksestä kokonaan lain tasolle.

Ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjän tulisi suunnitella tutkinnon osien arvioinnin toteuttaminen ja osaamisen arviointitavat. Arvioinnin toteuttaminen tarkoittaisi muun muassa siitä päättämistä, osoitetaanko tutkinnon osan tai muun arvioitavan kokonaisuuden edellyttämä osaaminen yhdellä kertaa vai useammassa osassa. Ammattiosaamisen näyttö voitaisiin antaa myös useammasta tutkinnon osasta samanaikaisesti. Arviointimenetelmien osalta suunnitelmassa päätettäisiin muun muassa siitä, miltä osin tutkinnon osan ammatillista osaamista arvioidaan ammattiosaamisen näytöillä ja miltä osin muulla tavoin. Ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisen ja arvioinnin osalta suunnitelman hyväksyisi ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaava toimielin lain 25 a §:n mukaisesti.

**25 a §.** *Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaava toimielin.* Pykälän 2 momentissa säädetään ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaavan toimielimen tehtävistä. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan tar-

kennettavaksi, mutta toimielimen tehtäviin ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia.

**25 b §.** *Osaamisen arvioinnista päättäminen.* Voimassa olevan säännöksen otsikon ja sanamuodon mukaan säännös koskee arvioinnista päättämistä. Käytännössä pykälässä säädetään sekä osaamisen arvioinnista päättämisestä että niistä vastuutahoista, joiden tulee arvioida opiskelijan oppimista eri tilanteissa. Pykälässä käytetyistä sanamuodoista ei kuitenkaan käy yksiselitteisesti ilmi, milloin kyseessä on osaamisen arviointi ja milloin oppimisen arviointi.

Osaamisen arvioinnista päättämistä ja oppimisen arviointia koskevaa sääntelyä ehdotetaan selkeytettäväksi. Lain 25 b §:ään koottaisiin osaamisen arvioinnista päättämistä koskevat säännökset ja oppimisen arviointia koskevat säännökset puolestaan siirrettäisiin lakiin lisättävään uuteen 24 b §:ään.

Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan opiskelijan opintosuoritusten ja osaamisen arvioinnista päättää arvioitavien opintojen opetuksesta vastaava opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Pykälän 1 momentissa olisi tätä vastaava säännös, jonka mukaan tutkinnon osan, yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden ja 3 §:ssä tarkoitettun muun koulutuksen arvioinnista päättäisi opetuksesta vastaava opettaja tai opettajat yhdessä, jos opettajia on useita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnista päättämisestä. Säännös koskee näyttötodistuksen arvosanasta päättämistä. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevaa säännöstä, jonka mukaan ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnista päättävät 25 a §:ssä tarkoitetun toimielimen määräämät opettajat ja työelämän edustajat yhdessä tai erikseen. Lain 25 a §:n 2 momentin mukaan ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaava toimielin päättää ammattiosaamisen näyttöjen arvioijista. Ammattiosaamisen näyttöjä voivat arvioida sekä opettajat että työelämän edustajat. Opettaja ja työelämän edustaja voivat toimia näyttöjen arvioijana yhdessä tai erikseen siten kuin 25 a §:ssä tarkoitettu toimielin on päättänyt. Toimielin päättää myös arvioijien lukumäärästä.

Pykälän 2 momentissa olisi lisäksi arvioinnista päättämistä koskeva säännös sellaisessa

tapauksessa, jossa ammatillisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten saavuttamista arvioidaan ammattiosaamisen näyttöjen lisäksi myös muulla tavoin. Tällöin arvioinnista tältä osin päättäisi opetuksesta ja oppisopimuskoulutuksessa tietopuolisista opinnoista vastaava opettaja tai opettajat yhdessä, jos opettajia on useita. Muulla tavoin suoritettavan arvioinnin perusteella ei kuitenkaan annettaisi erillistä todistukseen merkittävää arvosanaa eikä arviointiin voisi erikseen pyytää oikaisua. Päätötdistukseen annettava arvosana muodostuisi ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin perusteella. Päätötdistukseen annettavasta tutkinnon osan arvosanasta päättäisi 1 momentin mukaisesti tutkinnon osan opetuksesta vastaava opettaja tai opettajat yhdessä ja arvosanaan voisi hakea oikaisua 25 c §:n mukaisesti.

Voimassa olevan pykälän 1 momentissa säädetään myös työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävän koulutuksen arvioinnista. Säännöksessä arvioinnilla ei kuitenkaan tarkoiteta osaamisen arvioinnista päättämistä, vaan kyseessä on opiskelijan oppimisen arviointi. Oppimisen arvioinnin vastuutahoista ehdotetaan säädettäväksi uudessa 24 b §:ssä.

Voimassa olevan pykälän 2 momentissa säädetään arvioinnista oppimissopimuskoulutuksessa. Tämäkin säännös koskee käytännössä oppimisen arviointia eikä osaamisen arvioinnista päättämistä, joten myös oppisopimuskoulutuksessa suoritettavaa oppimisen arviointia koskeva sääntely ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 24 b §:ään.

Voimassa olevan 25 b §:n 2 momentissa on oppisopimuskoulutusta koskeva säännös, jonka mukaan koulutuksen järjestäjä päättää tietopuolisten opintojen ja työpaikalla tapahtuvan koulutuksen arviointien yhdistelmästä. Arviointien yhdistelmästä päättämistä koskeva säännös ehdotetaan kumottavaksi, jolloin myös oppisopimuskoulutuksessa osaamisen arvioinnista ja sen perusteella päätö- ja näyttötdistukseen annettavista arvosanoista päättäisiin pykälään ehdotettujen 1 ja 2 momentin säännösten mukaisesti.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa säännöstä.

**25 c §. Osaamisen arvioinnin oikaiseminen.** Pykälässä säädetään osaamisen arvioin-

nin oikaisemisesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa säännöstä vastaavasti opiskelijan oikeudesta saada tieto arviointiperusteiden soveltamisesta osaamisen arviointiin. Menettelytavasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin opiskelijan oikeudesta pyytää osaamisen arviointia koskevan päätöksen oikaisua. Oikaisua voitaisiin pyytää 25 §:n 3 momentissa määriteltyihin kokonaisuuksiin, joista annetaan arvosana. Nykytilaa vastaavasti opiskelija voisi pyytää oikaisua joko suullisesti tai kirjallisesti. Voimassa olevan säännöksen mukaan oikaisua voi pyytää rehtorilta tai arvioinnin suorittaneelta opettajalta taikka muulta arvioinnista päätöksen tehneeltä henkilöltä. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että oikaisua voisi rehtorin lisäksi pyytää 25 b §:n mukaisesti arvioinnista päättäneeltä henkilöltä tai henkilöiltä, jos useat henkilöt yhdessä ovat päättäneet osaamisen arvioinnista.

Voimassa olevaa säännöstä vastaavasti määräaika oikaisupyynnön tekemiselle olisi 14 päivää siitä, kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada tietoonsa sekä arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan.

Voimassa olevan pykälän 3 momentissa säädetään arvioinnin oikaisemisesta oppisopimuskoulutuksessa. Säännös ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana, koska käytännössä työnantaja ei suorita sellaista osaamisen arviointia, johon voitaisiin pyytää 25 c §:ssä tarkoitettua oikaisua. Oppisopimuskoulutuksessa noudatettaisiin pykälän 2 momenttia, jonka mukaan oikaisua pyydetäisiin rehtorilta tai arvioinnista 25 b §:n mukaan päättäneeltä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin opiskelijan oikeudesta vaatia oikaisua 2 momentissa tarkoitetun oikaisupyynnön perusteella annettuun päätökseen. Säännös vastaisi voimassa olevan pykälän 4 momentin vastaavaa säännöstä.

**25 d §. Osaamisen osoittamisen uusiminen ja arvosanan korottaminen.** Voimassa olevan 25 §:n 3 momentin mukaan opinnoissa etenemisestä ja arvosanan korottamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 12 §:n

mukaan opetussuunnitelmassa määrätään opinnoista ja ammattiosaamisen näytöistä, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen. Opiskelijalle, joka ei ole suorittanut hyväksytysti edellä tarkoitettuja opintoja eikä ammattiosaamisen näyttöjä, tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa sellainen osaaminen, joka mahdollistaa opinnoissa etenemisen. Samoin opiskelijalle, joka ei ole suorittanut hyväksytysti tutkintoon kuuluvia opintoja eikä ammattiosaamisen näyttöjä tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, tulee järjestää mahdollisuus uusintaan tai arvosanan korottamiseen.

Sääntely ehdotetaan siirrettäväksi asetuksesta lain tasolle, koska kyseinen säännös koskee opiskelijan oikeutta uusaa hylätty suoritus ja korottaa arvosanaa. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta osaamisen osoittamisen uusimiseen ja hyväksytyn arvosanan korottamiseen. Ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjän tulisi järjestää mahdollisuus osaamisen osoittamisen uusimiseen, jos opiskelijan osaamisen arviointi on hylätty. Koulutuksen järjestäjän tulisi järjestää mahdollisuus myös osaamisen arvioinnin perusteella annetun hyväksytyn arvosanan korottamiseen. Hyväksytyn arvosanan korottaminen olisi mahdollista vain 25 §:n 3 momentissa määritellyissä kokonaisuuksissa, joista annetaan arvosana.

Tutkinnon perusteissa tai koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa voidaan edellyttää tiettyä tutkinnon osien tai sitä pienempien kokonaisuuksien suoritusjärjestystä, joka on edellytyksenä opiskeluissa etenemiselle. Pykälän 2 momenttiin ehdotettu säännös koskisi sellaisia tilanteita, joissa opiskelijan osaamisen arviointi on hylätty ja opiskelija ei suoritusjärjestysvaatimuksen vuoksi voi edetä opiskeluissaan. Jos pykälän 1 momentissa tarkoitettua osaamisen osoittamisen uusimista ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista järjestää riittävän nopeasti, koulutuksen järjestäjän tulisi säännöksen mukaan tarvittaessa muulla tavoin varata opiskelijalle mahdollisuus muutoin osoittaa sellainen osaaminen, joka mahdollistaa opiskelun etenemisen. Säännös vastaisi sisällöltään ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 12 §:n 1 momentin säännöstä.

**25 e §. Todistukset.** Voimassa olevan 25 §:n 3 momentin mukaan tutkintotodistuksista ja muista opiskelijalle annettavista todistuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 13 §:ssä säädetään tutkintotodistuksesta, erotodistuksesta, todistuksesta suoritusta koulutuksesta ja todistuksesta suoritetuista opinnoista. Asetuksen 14 §:ssä säädetään oppisopimuskoulutuksessa annettavista todistuksista.

Todistuksia koskeva sääntely ehdotetaan osittain siirrettäväksi asetuksesta lain tasolle, koska säännökset koskevat opiskelijan oikeutta saada todistus suorittamastaan tutkinnosta tai koulutuksesta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 25 e§, jossa säädettäisiin opiskelijan oikeudesta saada todistus. Todistuksen sisällöstä säädettäisiin edelleen asetuksessa ja Opetushallituksen määräyksellä.

Pykälän 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulisi antaa opiskelijalle tutkintotodistus, kun opiskelija on suorittanut hyväksytysti tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat. Säännös vastaisi asetuksen 13 §:n 1 momentin voimassa olevaa sääntelyä. Säännöksessä ei erikseen mainitaisi ammattiosaamisen näyttöjen suorittamista, koska tutkinnon osien hyväksytty suorittaminen edellyttää myös tutkinnon osaan kuuluvien ammattiosaamisen näyttöjen hyväksyttyä suorittamista. Tutkintotodistus voitaisiin antaa myös opiskelijalle, jonka opiskelussa on noudatettu 21 §:ssä tarkoitettuja erityisiä opiskelujärjestelyjä.

Pykälän 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulisi antaa opiskelijalle todistus suoritusta koulutuksesta, kun opiskelija on suorittanut lain 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen. Lain 3 §:n 2 kohdassa säädetään ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavista koulutuksista ja 3 momentissa kotitalousopetuksesta. Säännös vastaisi voimassa olevan asetuksen 13 §:n 3 momentin säännöstä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin todistuksen antamisesta sellaiselle opiskelijalle, jonka opiskelu syystä tai toisesta keskeytyy ennen tutkinnon tai 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen suorittamista. Säännös korvaisi asetuksen 13 §:n 2 momentin säännöksen erotodistuksesta, mutta opintonsa keskeyttä-

välle henkilölle annettavaa todistusta ei kuitenkaan enää kutsuttaisi erotodistukseksi. Ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjän tulisi antaa opiskelijalle *todistus suoritetuista tutkinnon osista*, jos opiskelija eroaa kesken tutkinnon suorittamisen. Vastaavasti opiskelijalle tulisi antaa todistus suoritetuista opinnoista, jos opiskelija eroaa kesken 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen suorittamisen.

Ehdotetun 3 momentin säännöksen mukaan todistus suoritetuista tutkinnon osista tai 3 §:ssä tarkoitetuista muista opinnoissa tulisi antaa opiskelijan pyynnöstä myös opiskelun aikana. Tältä osin säännös vastaisi asetuksen 13 §:n 4 momentin säännöstä.

Todistus suoritetuista tutkinnon osista annettaisiin todentamaan opiskelijan siihen asti hankkimaa osaamista. Opiskelija voisi käyttää todistusta esimerkiksi aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen välineenä.

Opintojen keskeyttämisen todistamisella voi olla merkitystä myös eräiden sosiaaliturvatuksien saamisessa. Esimerkiksi työttömyysturvalain 2 luvun 11 §:n mukaan henkilön opiskelua pidetään päätoimisena siihen saakka, kun hän on todisteellisesti päättänyt opintonsa. Henkilön katsotaan todisteellisesti päättäneen opintonsa, kun hän on eronnut oppilaitoksesta tai suorittanut ammatillisen osatutkinnon eikä jatka opintojaan. Koulutuksen järjestäjän tulisikin suoritetuista tutkinnon osista annettavan todistuksen lisäksi opiskelijan pyynnöstä tarvittaessa antaa myös kirjallinen selvitys siitä, että opiskelija on keskeyttänyt opintonsa tai eronnut oppilaitoksesta.

Pykälän 4 momentissa olisi valtuutussäännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin todistuksen sisällöstä ja allekirjoittamisesta sekä todistusten liitteistä. Todistuksen sisällöllä tarkoitettaisiin sellaisia keskeisiä asioita, jotka todistuksista tulee ilmetä. Hallituksen esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan tutkintotodistus sisältäisi nykytilaa vastaavasti päättötodistuksen ja näyttötodistuksen. Todistus suoritetuista tutkinnon osista sisältäisi puolestaan sekä todistuksen tutkinnon osista että todistuksen ammattiosaamisen näytöistä, jotka opiskelija on suorittanut. Tutkintotodistus sisältäisi suoritettututkin-

non osat ja niiden arvosanat, näyttötutkintotodistus puolestaan suoritettut ammattiosaamisen näytöt ja niiden arvosanat. Tutkinnon osaa pienemmät suoritukset kirjattaisiin opintorekisteriotteeseen tai sitä vastaavaan asiakirjaan.

Valtuutussäännöksen nojalla valtioneuvoston asetuksella määriteltäisiin myös liitteet, jotka opiskelijalle annettavaan todistukseen tulee liittää. Liitteet tarkentaisivat todistuksesta ilmeneviä tietoja. Hallituksen esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan todistukseen tulisi liittää ote opintosuoritusrekisteristä tai muu vastaava selvitys, josta ilmenisivät opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien osa-alueet ja niiden osaamisen arviointi sekä muut mahdolliset tutkinnon osaa pienemmät opintokokonaisuudet, joiden suorittaminen ei käy ilmi annettavasta tutkinto- tai muusta todistuksesta. Tietoja tutkinnon osaa pienempien opintokokonaisuuksien suorittamisesta tarvittaisiin esimerkiksi aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen yhteydessä sekä jatko-opintoihin hakeuduttaessa.

Pykälän 4 momenttiin sisältyisi myös Opetushallitukselle annettu valtuus määrätä todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista. Todistusten vertailukelpoisuuden kannalta olisi tärkeää, että todistuksiin merkittävistä teknisluonteisista tiedoista päätettäisiin yhtenevästi Opetushallituksen määräyksellä.

Valtuutus säätää todistuksista valtioneuvoston asetuksella sisältyy voimassa olevan lain 25 §:n 3 momenttiin, jota ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 16 §:n 2 kohdan viittaussäännöksen mukaan sovelletaan myös ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin ei kuitenkaan ehdoteta lisättäväksi viittaussäännöstä uuteen 25 e §:ään, vaan todistuksia koskevat säännökset lisättäisiin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin.

## 5 luku **Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet**

**27 a §. Esteettömyys ja opiskelijaksi ottamisen edellytykset.** Voimassa olevan lain 13 §:n 2 momentin mukaan Opetushallitus

päättää opetussuunnitelman perusteiden yhteydessä tarvittaessa myös tutkintoihin sisältyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista. Lain 27 a §:n mukaan hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen, jos 32 §:ssä tarkoitetut opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa. Turvallisuusvaatimukset liittyvät niin sanottuihin SORA-säännöksiin, joiden tavoitteena on varmistaa opiskelijan soveltuvuus toimia alan käytännön tehtävissä.

Lain 32 §:n 4 momentin mukaan opinnoista, joihin terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia vaatimuksia voidaan soveltaa, säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 16 §:ssä on säädetty niistä ammatillisista perustutkinnoista tai ammatillisiin perustutkintoihin sisältyvistä koulutusohjelmista, joihin lain 32 §:ää sovelletaan. Käytännössä lain 13 §:n 2 momentissa Opetushallitukselle annettu valtuus määrätä terveydentilaa koskevista vaatimuksista onkin koskenut vain asetuksella määriteltyjä opintoja.

Esteettömyyttä ja opiskelijavalintaa sääntelevään 27 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin Opetushallituksen valtuudesta määrätä 32 §:ssä tarkoitettuihin ja asetuksella tarkemmin määriteltyihin opintoihin liittyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista. Säännös vastaisi sisältöltään voimassa olevan lain 13 §:n 2 momentin valtuutussäännöstä, mutta säännöksen sanamuotoa tarkennettaisiin vastamaan sen tosiasiallista soveltamisalaa.

Myös muihin kuin asetuksella määriteltyihin turvallisuusvaatimuksia sisältäviin opintoihin voi liittyä opiskelijoiden terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyviä käytännön rajoituksia. Opetushallitus voisi nykytilaa vastaavasti antaa ohjeellisia suosituksia myös muiden kuin lain 32 §:ssä tarkoitettujen opintojen terveydentilavaatimuksista.

**28 §. Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.** Pykälän 3 momentissa säädetään koulutuksen järjestäjän velvoitteesta laatia suunnitelma

opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Voimassa olevan säännöksen mukaan Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset näiden suunnitelmien laatimisesta. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi, että määräykset edellä mainittujen suunnitelmien laatimisesta tulisi antaa opetussuunnitelman perusteissa. Ehdotetun muutoksen jälkeen ne annettaisiin erillisinä määräyksinä.

**29 §. Oikeus saada opetusta ja opinto-ohjausta.** Voimassa olevan 29 §:n mukaan opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta. Pykälään sisältyvän valtuutussäännöksen nojalla opinto-ohjauksesta säädetään tarkemmin asetuksella. Ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 4 §:n mukaan opinto-ohjauksena opiskelijalle annetaan henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opintojen ohjausta. Saman säännöksen mukaan opinto-ohjauksesta määrätään koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa. Voimassa olevan lain 12 §:n 2 momentin mukaan ammatillinen perustutkinto sisältää muun muassa myös opinto-ohjausta. Valtioneuvoston päätöksellä on määrätty, että ammatilliseen perustutkintoon kuuluviin opintoihin sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 opintoviikkoa.

Opinto-ohjausta koskevaa sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi, Opinto-ohjausta koskeva asetuksen sääntely nostettaisiin lakiin ja lisäksi lakiin lisättäisiin uusi 29 a §, jossa säädettäisiin opiskelijan henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta.

Pykälän 1 momentin säännöksen mukaan opiskelijalla olisi oikeus saada opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen. Säännöksessä ohjauksella tarkoitettaisiin opetukseen ja työpaikalla järjestettävään koulutukseen liittyvää ohjausta, joka olisi jokaisen opetustyöhön osallistuvan henkilön eli opettajien ja työpaikalla opiskelijan ohjauksesta vastaavien henkilöiden vastuulla.

Säännös ei tarkoittaisi sitä, että yksittäisellä opiskelijalla olisi subjektiivinen oikeus saada opetusta ja ohjausta miten paljon tahansa.

Säännös kuitenkin velvoittaisi koulutuksen järjestäjän tarjoamaan tarkoituksenmukaisella tavalla toteutettua opetusta ja ohjausta riittävästi, jotta opiskelijalla voidaan katsoa olleen mahdollisuus saavuttaa tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet. Lakiesityksen 15 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen toteuttamistavoista. Asetukseen ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjä päättäisi koulutuksen toteuttamistavoista opetussuunnitelmassaan.

Pykälän 2 momentissa olisi voimassa olevan ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 4 §:n 1 momenttia vastaava säännös, jonka mukaan opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta. Opinto-ohjaus on koko oppilaitoksen ja jokaisen opettajan opetustyöhön kuuluva asia. Päävastuu opinto-ohjauksen suunnittelusta on opinto-ohjaajalla.

Voimassa olevan tutkintojen rakenteesta annetun valtioneuvoston päätöksen mukaan ammatilliseen perustutkintoon kuului opintoihin sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 opintoviikkoa. Valtioneuvoston päätöksen kumoutumisen jälkeen opinto-ohjauksen laajuudesta ei enää säädettäisi opintoviikkoina tai muuten, koska opinto-ohjauksen laajuutta ei voida määritellä osaamispisteinä. Asetukseen ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjä päättäisi opinto-ohjauksesta opetussuunnitelmassaan.

**29 a §.** *Opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.* Lakiin lisättäisiin uusi 29 a §, jossa säädettäisiin opiskelijan henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta. Nykyisin henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta säädetään Opetushallituksen määräyksenä tutkinnon perusteissa. Joustavien ja yksilöllisten opinto- ja tutkintopolkujen kehittäminen korostaa opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman merkitystä.

Ehdotetun 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulisi laatia yhdessä opiskelijan kanssa opiskelijan yksilöllisiin tavoitteisiin ja valintoihin perustuva henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jota päivitetään opiskelun aikana. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma laadittaisiin opiskelun alkaes-

sa ja sitä päivitetäisiin tarpeen mukaan opiskelun aikana. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma laadittaisiin yleensä yhdessä opiskelijan ja opettajan sekä tarvittaessa opinto-ohjaajan kanssa. Siltä osin kun opiskelu tai osaamisen osoittaminen tapahtuu työpaikalla, myös työnantaja tai hänen nimeämänsä henkilö osallistuisivat tarvittaessa opiskelusuunnitelman laadintaan.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuuden kannalta on tärkeää, että henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan kaikki opiskelun kannalta keskeiset seikat. Henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa määriteltäisiin muun muassa opiskelijan yksilölliset valinnat, opintojen suorittamistavat ja ajoitus, opiskelijan osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä työssäoppimisen paikat ja ammat-tiosaamisen näytöt.

**30 §.** *Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen.* Pykälän voimassa olevan 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja vaatimuksia keskeisiltä osilta vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen tehtäisiin tutkintojärjestelmän kehittämisen linjausten mukaisia terminologisia sekä eräitä muita sanamuotoa selkeyttäviä muutoksia. Osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa noudatettavaa menettelyä ei ole tarkoitus muuttaa sisällöllisesti.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijalla olisi oikeus saada aikaisemmin hankittu osaaminen tunnistetuksi ja tunnustetuksi. Aikaisemmin hankittu osaaminen voisi nykytilaa vastaavasti olla aiemmin muussa oppilaitoksessa, työelämässä tai muutoin hankittua osaamista eli epävirallista tai arkioppimista. Aikaisemmin hankittu osaaminen ei tarkoittaisi sitä, että osaamisen tulisi olla hankittu ennen tutkinnon tai sen osan suorittamisen alkamista, vaan osaaminen voisi olla myös opiskelun aikana hankittua.

Osaamisen tunnustamisella voitaisiin saada suoritetuksi tutkinnon osia kokonaan tai osittain, jos aikaisemmin hankittu osaaminen vastaa tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita. Osaamisen tunnustamisen

kautta voitaisiin suorittaa sekä pakollisia, valinnaisia että vapaasti valittavia tutkinnon osia. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen yhteydessä tulee ottaa kantaa myös tunnustettavan osaamisen mitoittukseen osaamispisteinä.

Pykälän 2 momentissa olisi voimassa olevaa säännöstä vastaava säännös, jonka mukaan osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa noudatettaisiin 25 §:n säännöksiä opiskelijan osaamisen arvioinnista, 25 b §:n säännöksiä arvioinnista päättämisestä ja 25 c §:n säännöksiä arvioinnin oikaisemisesta. Aikaisemmin hankitun osaamisen arvioinnissa opiskelijan osaamista verrataan tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteissa määriteltäviin ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin, kuten myös opetukseen osallistumalla hankitun osaamisen arvioinnissa.

Aikaisemmin hankittu osaaminen arvioidaan valtioneuvoston asetuksessa säädetyllä arviointiasteikolla. Jos aikaisemmin hankittu osaaminen on hankittu toisessa oppilaitoksessa ja osaamisen arviointiasteikot eroavat toisistaan, arvosana tulee muuntaa osaamisen tunnustamisen yhteydessä valtioneuvoston asetuksella säädettävän ammatillisen perustutkinnon arviointiasteikon mukaiseksi. Mikäli aiemmin hankitulla osaamisella ei ole vertailukelpoista arvosanaa, osaaminen tulee osoittaa arvosanan saamiseksi.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuuden kannalta tunnustettavan osaamisen laajuuden mitoituksessa ja arvosanojen muuntamisessa tulisi käyttää mahdollisimman yhtenäisiä periaatteita. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan valtuutussäännöstä, jonka mukaan Opetushallitus voisi määrätä osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteista sekä arvosanojen muuntamisesta. Kaikkiin yksittäisiin tilanteisiin soveltuvia määräyksiä olisi mahdotonta antaa, mutta Opetushallitus voisi määrätä tunnustettavan osaamisen mitoituksen ja arvosanojen muuntamisen periaatteista tyypillisimmissä tilanteissa. Muissa tilanteissa koulutuksen järjestäjän tulisi määrittellä tunnustettavan osaamisen laajuus osaamispisteinä sekä osaamisen arviointi.

Opetushallitus voisi määrittellä tunnustettavan osaamisen mitoituksen periaatteet esimerkiksi silloin, kun tutkintoon sisällytetään

opintoviikkoina suoritettuja korkeakouluopintoja tai lukiokoulutuksessa suoritettuja kursseja. Mitoituksen perusteet voitaisiin määrittellä myös toisessa EU-maassa suorituille opinnoille, jotka on mitoitettu ECVET-suosituksen mukaisesti. Arvosanojen muuntamisesta Opetushallitus voisi määrätä esimerkiksi suomalaisissa korkeakouluissa ja lukiokoulutuksessa suoritettujen opintojen osalta.

Voimassa olevan 2 momentin mukaan päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Säännöksen tarkoituksena on ollut varmistaa, että koulutuksen järjestäjä tekee päätöksen riittävän ajoissa, jotta opiskelija tietää varmuudella ennen opintojakson alkamista, tuleeko hänen osallistua kyseisen opintojakson mukaiseen opetukseen vai ei. Säännöksen sanamuodon perusteella jää kuitenkin epäselväksi, voidaanko päätös osaamisen tunnustamisesta tehdä myös opintojakson alkamisen jälkeen.

Käytännössä on kuitenkin tarkoitus, että päätös osaamisen tunnustamisesta voitaisiin tehdä opiskelijan hakemuksen perusteella missä opiskelun vaiheessa tahansa. Laista ja asetuksesta ehdotetaan poistettavaksi säännökset, joiden mukaan päätös tulisi tehdä ennen opintojen tai opintokokonaisuuden alkamista.

Hallintolain säännösten mukaisesti hakemus tulee käsitellä ilman aiheetonta viivytystä. Koulutuksen järjestäjän tulisi edelleen antaa päätös osaamisen tunnustamisesta ennen kyseisen opintojakson alkamista, jos opiskelija on tehnyt tunnustamista koskevan hakemuksen riittävän ajoissa ennen opintojakson alkua.

Voimassa olevan pykälän 2 momentin valtuutussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin osaamisen tunnustamista ja tunnustamista koskevista menettelyistä. Asetuksen 12 a §:n säännöksen mukaan opiskelijan tulee hakea aikaisemmin hankkimansa osaamisen arviointia ja tunnustamista. Hakemus tulee tehdä riittävän ajoissa ennen mainittujen opintojen tai opintokokonaisuuden alkamista. Opiskelijan tulee esittää osaamisen arvioinnin edellyttämä selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan.

Osaamisen tunnustamisen hakemisen menettelytapoja koskeva sääntely ehdotetaan siirrettäväksi asetuksesta lain tasolle. Pykälän 4 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijan tulisi hakea koulutuksen järjestäjältä aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamista tai tunnustamista. Hakemuksen yhteydessä opiskelijan tulisi esittää osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen edellyttämä selvitys. Koulutuksen järjestäjän tulisi opetussuunnitelmassaan päättää tarkemmista osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menettelytavoista.

**37 a §.** *Opiskelijahuolto sekä kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.* Voimassa olevan 37 a §:n mukaan opiskelijan oikeudesta opiskelijahuoltoon säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013). Opiskelijahuoltoa sekä kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskevat ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännökset ehdotetaan koottavaksi 37 a §:ään.

Voimassa olevan lain 13 §:n 2 momentin mukaan Opetushallitus päättää opetussuunnitelman perusteissa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön ja opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskelijahuollon tavoitteista. Voimassa olevan 13 §:n 3 momentissa olevan säännöksen mukaan Opetushallitus valmistelee opetussuunnitelman perusteita koskevan päätöksen kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä sekä opiskelijahuoltoa koskevilta osiltaan yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskuksen kanssa.

Opiskelijahuoltoa sääntelevän 37 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka sisältäisi voimassa olevan lain 13 §:n 2 ja 3 momentteja vastaavat säännökset. Ehdotetun säännöksen mukaan Opetushallituksen tulisi määrätä kodin ja oppilaitoksen yhteistyön ja opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista sekä opetustoimeen kuuluvan opiskelijahuollon tavoitteista. Opetushallituksen tulisi valmisteella määräys yhteistyössä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus on yhdistynyt vuoden 2009 alussa Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokseen.

Voimassa olevan lain 14 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma tulee, siltä osin kuin sen perusteista

säädetään lain 13 §:n 3 momentissa, laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Koulutuksen järjestäjän tulee määrätä myös kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskelijahuollon järjestämistavasta. Lain 37 a §:ään ehdotetaan lisättäväksi myös uusi 3 momentti, joka sisältäisi voimassa olevan lain 14 §:n 2 momenttia vastaavan säännöksen. Ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjän tulisi opetussuunnitelmassaan määrätä kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskelijahuollon järjestämistavat. Koulutuksen järjestäjän tulisi tältä osin laatia opetussuunnitelma yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

## 6 luku Erinäiset säännökset

**45 §.** *Tutkintojen nimien ja tutkintonimikkeiden suojaaminen.* Voimassa olevassa säännöksessä säädetään sanamuodon mukaan tutkintojen tutkintonimikkeiden suojaamisesta. Sanamuodon perusteella ei ole täysin yksiselitteistä, tarkoittaako säännöksen sanamuoto tutkintonimikkeiden vai tutkintojen nimien suojaamista. Soveltamiskäytännöksi on muodostunut, että ammatillisten perustutkintojen osalta säännöksellä katsotaan suojattavan tutkintojen tutkintonimikkeitä. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain voimassa olevan 12 §:n 3 momentin vastavassa säännöksessä säädetään ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen nimikkeiden suojaamisesta. Näissä tutkintotyypeissä varsinaiset tutkintonimikkeet eivät ole käytössä, joten ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osalta säännös suojaakin käytännössä tutkintojen nimet.

Jatkossa myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa mahdollistettaisiin tutkintonimikkeiden käyttäminen, joten sääntelyä tulisi selkeyttää ja yhtenäistää. Jotkin tutkintonimikkeet, kuten tanssija tai korjaaja, ovat yleiskielen sanoja, joten niiden suojaaminen itsenäisinä sanoina ei ole mahdollista. Säännöstä ja sen otsikkoa ehdotetaan kuitenkin tarkennettavaksi siten, että suojaamisen kohteena olisivat sekä tutkinnon nimi että siihen liittyvä tutkintonimike tai tutkintonimikkeet, esi-

merkiksi tanssialan perustutkinto, tanssija. Tutkintojen nimistä säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, tutkintonimikkeistä puolestaan Opetushallituksen määräyksellä tutkinnon perusteissa.

Vastaava säännös näyttötutkintoina suoritettavien tutkintojen osalta olisi ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain uudessa 12 e §:ssä. Ammatillisten perustutkintojen nimiä ja tutkintonimikkeitä saisi käyttää sekä ammatillisena peruskoulutuksena että näyttötutkintona suoritettavista tutkinnoista.

## 1.2 Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta

### 1 luku Soveltamisala ja tarkoitus

**1 §. Soveltamisala.** Lain 1 § ehdotetaan kirjoitettavaksi soveltamisalasäännöksen muotoon. Pykälän otsikoksi ehdotetaan muutettavaksi soveltamisala, jolloin se myös vastaisi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 1 §:n otsikointia. Soveltamisalaan ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia. Ehdotetun säännöksen mukaan laissa säädettäisiin näyttötutkintoina suoritettavista ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista, niihin valmistavasta koulutuksesta sekä muusta kuin näyttötutkintoon valmistavasta ammatillisesta lisäkoulutuksesta. Lisäksi pykälään sisällytettäisiin voimassa olevaa säännöstä vastaava määritelmä, jonka mukaan lain soveltamisalaan kuuluva koulutus olisi ammatillista aikuis-koulutusta.

Voimassa olevan lain 1 §:n 2—5 momenteissa on informatiiviset säännökset ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain suhteesta muihin koulutusta koskeviin säädöksiin. Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan aikuisten ammatillisesta peruskoulutuksesta on voimassa, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään. Ammatillista koulutusta koskeva lainsäädäntö ei kuitenkaan erottele nuorille ja aikuisille suunnattua koulutusta, vaan ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta koulutusmuotona.

Voimassa olevan pykälän 3 momentin mukaan työvoimakoulutuksena järjestettävästä

koulutuksesta on voimassa, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) säädetään. Voimassa olevan 4 momentin mukaan ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa suoritettavista opinnoista on voimassa, mitä ammattikorkeakoululaissa ja yliopistolaissa säädetään. Voimassa olevan 5 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettua ammatillista aikuiskoulutusta voidaan järjestää omaehtoisena koulutuksena, henkilöstökoulutuksena ja työvoimakoulutuksena. Säännös on koulutuksen järjestämis- ja rahoitustapojen osalta toteava.

Edellä mainitut voimassa olevan lain 1 §:n 2—5 momentin säännökset ehdotetaan poistettaviksi. Poistettavaksi ehdotettavat säännökset ovat informatiivisia, eikä niissä säädetä lain soveltamisalasta.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan lain 1 §:n 6 momenttia.

**2 §. Koulutuksen tarkoitus.** Pykälässä säädetään ammatillisen aikuiskoulutuksen tarkoituksesta. Pykälän otsikoksi ehdotetaan muutettavaksi koulutuksen tarkoitus, jolloin se myös vastaisi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 2 §:n otsikointia. Ammatillista koulutusta koskeva lainsäädäntö ei erottele nuorille ja aikuisille suunnattua koulutusta, joten pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta aikuisista.

Työelämän osaamistarpeisiin vastaaminen on ammatillisen koulutuksen keskeisimpiä tavoitteita. Voimassa olevan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 2 §:ssä tämä tavoite onkin mainittu ammatillisen koulutuksen tarkoitukseksi. Työelämän osaamistarpeisiin vastaaminen ehdotetaan lisättäväksi myös ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 2 §:ään.

Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että ammatillisen aikuiskoulutuksen tavoitteeksi todettaisiin itsenäisen ammatin harjoittamisen valmiuksien sijasta valmiuksien antaminen yrittäjyyteen. Yrittäjyys kattaisi sekä valmiudet itsenäisenä ammatin harjoittajana toimimiseen että työnantajayrittäjyyteen. Vastaava tarkennus tehtäisiin ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin, jossa säädetään ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteista.

Voimassa olevan lain 2 §:n 2 momentin mukaan lain tarkoituksena on edistää tutkin-

tojen ja niiden osien suorittamista. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetut tutkinnot ovat näyttötutkintoja, jotka suoritetaan osoittamalla ammattitaito sen hankkimistavasta riippumatta. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että siinä mainittaisiin ammatillisen aikuis-koulutuksen tarkoituksena olevan myös antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta riippumatta. Ehdotettu tarkennus ei merkitsisi säännöksen sisällöllistä muuttamista tai laajentamista.

## 2 luku **Koulutuksen ja tutkintojen järjestäminen**

**7 §. Tutkintotoimikunnat.** Pykälän 3 momentissa todetaan, että tutkintotoimikunta sopii näyttötutkintojen järjestämisestä lain 4 §:ssä tarkoitettujen koulutuksen järjestäjien eli koulutuksen järjestämisluvan saaneiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Lisäksi tutkintotoimikunta sopii näyttötutkintojen järjestämisestä tarvittaessa muiden sellaisten yhteisöjen ja säätiöiden kanssa, joilla on riittävä asiantuntemus näyttötutkintojen järjestämiseen. Näitä edellä mainittuja tahoja, joiden kanssa tutkintotoimikunta sopii näyttötutkintojen järjestämisestä, kutsutaan näyttötutkintojen järjestäjiksi. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi tätä koskeva määräitelmä, jota käytettäisiin jäljempänä laissa.

**7 a §. Todistusten antaminen ja tietojen toimittaminen.** Pykälän 1 momentissa säädetään tutkintotoimikunnan velvollisuudesta antaa todistus. Voimassa olevan säännöksen sanamuoto on epäselvä. Tutkinnon suorittaminen ei pääsääntöisesti edellytä kaikkien tutkintoon kuuluvien tutkinnon osien suorittamista, koska tutkintoihin sisältyy usein myös keskenään valinnaisia tutkinnon osia. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi, mutta todistuksenantovelvollisuuteen ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia.

Ehdotetun säännöksen mukaan tutkintotoimikunnan tulisi antaa tutkintotodistus, kun henkilö on suorittanut hyväksytysti tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat. Lisäksi tutkintotoimikunnan tulisi antaa todistus suoritetuista tutkinnon osista pyydetessä.

Voimassa olevan pykälän 1 momentissa on valtuutussäännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin todistuksen sisällöstä ja allekirjoittamisesta. Valtuutussäännös ehdotetaan siirrettäväksi lakiin lisättävään uuteen 15 b §:ään.

**7 b §. Tutkinnon suorittamismahdollisuudet.** Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 b §, jossa säädettäisiin näyttötutkinnon suorittamismahdollisuuksien järjestämisvelvollisuudesta. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan lain 8 §:n 2 ja 4 momentin säännöksiä. Säännökset ehdotetaan siirrettäväksi lain 3 luvusta koulutuksen ja tutkintojen järjestämistä koskevaan 2 lukuun, koska säännökset eivät koske opetuksen järjestämistä.

Pykälän 1 momentissa olisi voimassa olevan lain 8 §:n 4 momenttia vastaava säännös, jonka mukaan lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettu näyttötutkinnon järjestäjä on tutkintotoimikunnan kanssa sovittavalla tavalla velvollinen järjestämään mahdollisuuksia suorittaa näyttötutkintoja myös ilman niihin valmistavaa koulutusta. Pykälän 2 momentissa olisi voimassa olevaa 8 §:n 2 momentin säännöstä vastaava säännös, jonka mukaan valmistavan koulutuksen järjestäjä vastaisi siitä, että näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla järjestetään osana koulutusta mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Voimassa olevan lain 16 §:n 2 kohdan viittaussäännöksen mukaan ammatilliseen aikuiskoulutukseen sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25 §:n 3 momentin säännöksiä opiskelijan arvioinnista eli muun muassa säännöksiä opinnoissa etenemisestä ja arvosanan korottamisesta. Mainittua viittaussäännöstä ehdotetaan kumottavaksi ja lakiin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta lisättäisiin säännökset mahdollisuudesta osallistua uuteen tutkintotilaisuuteen. Pykälän 2 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan koulutuksen järjestäjä vastaisi siitä, että valmistavaan koulutukseen osallistujalla olisi mahdollisuus osallistua uuteen tutkintotilaisuuteen, jos hän ei ole suorittanut tutkinnon osaa hyväksytysti. Koulutuksen järjestäjä vastaisi mahdollisuudesta osallistua uuteen tutkintotilaisuuteen myös silloin, jos valmistavaan koulutukseen osallistunut haluaa korottaa saamaansa tutkinnon osan arvosanaa.

Pykälän 3 momentissa olisi voimassa olevaa 8 §:n 4 momenttia vastaava säännös näyttötutkintojen järjestämisvelvollisuudesta henkilöille, joille ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaava viranomainen on antanut ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1093/2007) 13 §:n 2 momentin mukaisen tunnustamispäätöksen, jossa hakijalta on edellytetty kyseisessä laissa tarkoitettuja korvaavia toimenpiteitä.

### 3 luku Opetus

**8 §.** *Näyttötutkintoon valmistava koulutus.* Voimassa olevassa pykälässä säädetään näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta, henkilökohtaistamisesta ja tutkinnon suorittamismahdollisuuksien järjestämisestä eri tilanteissa. Sääntelyä ehdotetaan selkeytettäväksi siten, että voimassa olevan 8 §:n säännökset jaettaisiin kolmeen erilliseen pykälään. Uudessa 7 b §:ssä säädettäisiin voimassa olevan 8 §:n 2 ja 4 momentin säännöksiä vastaavasti näyttötutkinnon suorittamismahdollisuuksien järjestämisvelvollisuuksista. Muutetussa 8 §:ssä puolestaan säädettäisiin näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta. Henkilökohtaistamisesta säädettäisiin uudessa 8 a §:ssä.

Voimassa olevaa säännöstä vastaavasti koulutuksen järjestäjä päättäisi näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnojen perusteiden mukaisesti. Pykälässä olisi myös voimassa olevan 2 momentin säännöstä vastaava informatiivinen maininta koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta järjestää valmistavaan koulutukseen osallistuville mahdollisuus näyttötutkinnon suorittamiseen, koska tutkinnon suorittamismahdollisuudella on erittäin keskeinen rooli valmistavan koulutuksen järjestämisessä. Voimassa olevan pykälän 2 momenttia vastaava säännös olisi uuden 7 b §:n 2 momentissa.

**8 a §.** *Henkilökohtaistaminen.* Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, johon koottaisiin henkilökohtaistamista koskevat säännökset. Pykälässä olisi voimassa olevan lain 8 §:n 3 momentin säännöstä vastaava säännös, jonka mukaan koulutuksen järjestäjä vastaisi näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen

ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta. Säännöksessä ehdotetaan tarkennettavaksi, että koulutuksen järjestäjän tulisi vastata myös riittävästä ohjauksesta henkilökohtaistamisen yhteydessä. Säännös tarkentaisi henkilökohtaistamisen osalta lain 9 b §:n säännöstä opiskelijan oikeudesta saada opintojen ohjausta.

Henkilö voi suorittaa näyttötutkinnon myös ilman valmistavaan koulutukseen osallistumista. Tällöin ei aina ole olemassa koulutuksen järjestäjää, joka voisi vastata henkilökohtaistamisesta. Onkin ollut epäselvää, kenelle vastuu henkilökohtaistamisesta tällaisessa tilanteessa kuuluu. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jossa säädettäisiin henkilökohtaistamisen vastuusta silloin, kun näyttötutkintoa suorittava henkilö ei ole osallistunut valmistavaan koulutukseen. Ehdotetun säännöksen mukaan henkilökohtaistamisesta vastaisi tällöin näyttötutkinnon järjestäjä.

Voimassa olevan 8 §:n 3 momentin mukaan Opetushallitus voi antaa henkilökohtaistamista koskevia tarkempia määräyksiä. Sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että Opetushallituksen määräyksen sijaan henkilökohtaistamisessa noudatettavista menettelytavoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lakiin ei sisältyisi Opetushallitukselle osoitettua määräyksenantovaltuutta määrätä henkilökohtaistamisesta.

**9 a §.** *Todistus valmistavasta ja muusta koulutuksesta.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa säädettäisiin koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta antaa todistus valmistavaan koulutukseen ja muuhun ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen osallistumisesta. Lisäksi lain 15 b §:ssä olisi valtuutus-säännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin todistusten sisällöstä ja allekirjoittamisesta sekä todistusten liitteistä. Opetushallitus voisi määrätä tarkemmin todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkintoon valmistavaan tai muuhun koulutukseen osallistumisesta annettavan todistuksen tavoitteena on antaa sisältöä ja kestoa osoittavia tietoja siitä koulutuksesta, johon opiskelija on osallistunut. Todistuksen tavoitteena ei ole arvioida opiskelijan osaa-

mista, sillä näyttötutkinnoissa osaaminen osoitetaan tutkintotilaisuuksissa, joita koskeva arviointi sisältyy tutkintotodistukseen tai tutkinnon osien suorittamisesta annettavaan todistukseen.

Pykälässä ehdotetaankin säädettäväksi, että näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta tai muuta koulutusta ei arvioitaisi osaamisen arviointiasteikolla. Säännös selkeyttäisi nykytilaa, sillä voimassa olevan sääntelyn perusteella ei ole ollut yksiselitteistä, tulisiko myös valmistavan koulutuksen arvioinnissa noudattaa tutkintosuoritusten arvioinnissa käytettävää arviointiasteikkoa.

**9 b §. Opetus ja ohjaus.** Voimassa olevan lain 11 §:n 6 kohdan viittaussäännöksen mukaan ammatillisesta aikuiskoulutukseen sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 29 §:n säännöksiä oikeudesta saada opetusta ja opinto-ohjausta. Oikeus saada opetusta ja opinto-ohjausta on keskeinen opiskelijan oikeus. Viittaussäännöksen sijaan asiasta ehdotetaan säädettäväksi ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin lisättävässä uudessa 9 b §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valmistavassa ja muussa ammatillisessa lisäkoulutuksessa olevan opiskelijan oikeudesta saada opetusta ja ohjausta. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijalla olisi oikeus saada opetusta ja sekä henkilökohtaista ja muuta tarpeellista ohjausta. Henkilökohtaistamisen osalta opiskelijalle annettavasta ohjauksesta säädettäisiin myös uudessa 8 a §:ssä.

Ammatillisessa aikuiskoulutuksessa sovelletaan voimassa olevan 16 §:n 2 kohdan mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25 §:n 1 ja 3 momentin säännöksiä opiskelijan arvioinnista. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25 §:n 1 momentissa säädetään opiskelijan arvioinnin yleisistä periaatteista ja 3 momentissa useista asetuksen ja määräyksenantovaltuuksista. Lain 16 §:n 2 kohdan viittaussäännös ehdotetaan kumottavaksi ja tarvittavat säännökset opiskelijan arvioinnista lisättäisiin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin.

Uuden 9 b §:n 2 momentissa säädettäisiin opiskelijan arvioinnin periaatteista. Ehdotetun säännöksen mukaan opiskelijan arvioinnilla ohjattaisiin ja kannustettaisiin opiskelua sekä kehitettäisiin opiskelijan edellytyksiä it-

searviointiin. Säännöksessä tarkoitettu arviointi liittyisi pykälän 1 momentissa säädettyyn opiskelijan oikeuteen saada opetusta ja ohjausta, ja säännös vastaisi osin ammatillisesta peruskoulutuksesta annettuun lakiin ehdotettua 24 a §:n 1 momentin säännöstä. Tutkinnon suorittajan osaamisen arvioinnista säädettäisiin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin lisättävässä uudessa 15 a §:ssä.

**10 §. Opetusta koskeva viittaussäännös.** Pykälän johdantokappaletta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä huomioitaisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nimen muuttaminen laiksi ammatillisesta peruskoulutuksesta.

Pykälän voimassa olevan 6 kohdan mukaan sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 23 §:n säännöksiä kokeilusta. Mainittua 23 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että kokeiluluvan myöntämistä koskevassa ministeriön ja Opetushallituksen välisessä päätösvallassa huomioitaisiin tässä hallituksen esityksessä ehdotetut tutkintorakenteesta päättämistä koskevat muutokset. Ehdotetun ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 23 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla voitaisiin poiketa tutkintojen nimistä ja osaamisaloista. Opetushallituksen luvalla puolestaan voitaisiin poiketa tutkintojen perusteista.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 13 §:n mukaan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osaamisaloista päätetään tutkintojen perusteissa, joten olisi perusteltua, että ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osalta osaamisaloista voitaisiin kokeilussa poiketa Opetushallituksen luvalla. Pykälän 6 kohdan viittaussäännöstä ehdotetaankin muutettavaksi siten, että ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osaamisaloista voitaisiin poiketa Opetushallituksen luvalla.

**11 §. Opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva viittaussäännös.** Pykälän johdantokappaletta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä huomioitaisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nimen muuttaminen laiksi ammatillisesta peruskoulutuksesta. Pykälän 6 kohta ehdotetaan kumottavaksi, koska oikeudesta saada opetusta säädettäisiin uudessa 9 b §:ssä.

Voimassa olevan pykälän 7 kohdan viittaussäännöksen mukaan ammatillisesta aikuiskoulutuksessa sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 30 §:n säännöksiä opintojen hyväksilukemisesta soveltuvien osin. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain tarkoituksena on antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta ja riippumatta, ja henkilön aikaisemmin hankkima osaaminen otetaan huomioon 8 a §:ssä säädettyä henkilökohdistaistamisen kautta. Pykälän 7 kohta ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

#### 4 luku **Ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomat näyttötutkinnot**

Lain 4 luvun otsikkoa ehdotetaan tarkennettavaksi. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa säädeltävät tutkinnot ovat aina näyttötutkintona suoritettavia, joten informatiivisuuden vuoksi tämä mainittaisiin jo luvun otsikossa.

**12 §. Näyttötutkinnot.** Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin määritelmä näyttötutkinnosta tutkinnon suorittamistapana. Määritelmällä pyritäisiin erottamaan näyttötutkinto tutkinnon suorittamistapana selkeämmin ammatillisesta peruskoulutuksesta.

Ehdotetun säännöksen mukaan näyttötutkinnot ovat ammatillisia tutkintoja, joka suoritetaan osoittamalla ammattitaito lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tutkintotilaisuuksissa. Lain 7 §:n 1 momentin mukaan näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta vastaavat Opetushallituksen yhteydessä toimivat tutkintotoimikunnat. Saman säännöksen 3 momentin mukaan tutkintotoimikunnat sopivat näyttötutkintojen järjestämisestä lain 4 §:ssä tarkoitettujen koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Sopimuksia tulee tehdä siten, että tutkintoon osallistuvilla on tarjolla riittävä määrä tutkintotilaisuuksia.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetussa määritelmässä todettaisiin 4 luvun otsikossa ja voimassa olevan lain 1 §:ssä mainitun periaatteen mukaisesti, että näyttötutkintoja voi suorittaa ammattitaidon hankkimistavasta riippumatta. Tällä maininnalla haluttaisiin korostaa sitä, että näyttötutkinnossa osoitet-

tava ammattitaito voi olla myös muutoin kuin koulutukseen osallistumalla hankittua. Näyttötutkinnossa osoitettava ammattitaito on voitu hankkia esimerkiksi työelämässä, harrastustoiminnassa tai valmistavassa koulutuksessa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi voimassa olevaa säännöstä vastaavasti, että näyttötutkintoina voidaan suorittaa ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja.

Pykälän 2 momenttiin ehdotettu säännös näyttötutkintoina suoritettavien tutkintojen sijoittumisesta ammattipätevyyden tunnistamisesta annetussa laissa määritellyille tasoille vastaisi voimassa olevaa säännöstä. Voimassa olevan pykälän 2 momentissa määritellään myös, millaista osaamista näyttötutkintona suoritettavissa eri tutkintotyypeissä tulee osoittaa. Osaamisesta ja tutkintotyyppien määritelmistä ehdotetaan säädettäväksi lakiin lisättävässä uudessa 12 a §:ssä.

Voimassa olevan pykälän 3 momentissa säädetään tutkintojen nimikkeiden suojaamisesta. Tutkintojen nimien ja tutkintonimikkeiden suojaamisesta ehdotetaan säädettäväksi lakiin lisättävässä uudessa 12 e §:ssä.

**12 a §. Tutkintojen määritelmät.** Lakiin lisättäisiin uusi 12 a §, jossa säädettäisiin näyttötutkintoina suoritettavien tutkintojen määritelmistä. Ehdotetut määritelmät korvaisivat voimassa olevan lain 12 §:n 2 momentin säännökset näyttötutkintona suoritettavissa tutkinnoissa osoitettavasta osaamisesta.

Määritelmien tavoitteena olisi määrittää, onko työelämässä havaittu osaamistarve, joka edellyttää tutkintorakenteeseen kuuluvaa ammatillista tutkintoa, ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon vai erikoisammattitutkinnon tasoista. Määritelmät otettaisiin huomioon myös tutkinnon perusteiden laadinnassa.

Pykälän 1 momentissa olisi näyttötutkintona suoritettavan ammatillisen perustutkinnon määritelmä. Voimassa olevan ammatillista perustutkintoa koskevan säännöksen mukaan ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan ammattitaidon saavuttamiseksi vaadittavat tiedot ja taidot. Ehdotetulla säännöksellä tarkennettaisiin ammattitaidon saavuttamiseksi vaadittavien tietojen ja taitojen määritelmää, mutta sisällöltään määritelmä vastaisi nykyi-

siä näyttötutkintona suoritettavan ammatillisen perustutkinnon ammattitaitovaatimuksia.

Ehdotetun uuden säännöksen mukaan ammatillisessa perustutkinnossa osoitettaisiin laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella. Määritelmä vastaisi sisällöltään ammatillisesta peruskoulutuksesta annettuun lakiin ehdotettua ammatillisessa peruskoulutuksessa suoritettavan ammatillisen perustutkinnon osaamisperusteista määritelmää. Nykyistä käytäntöä vastaavasti näyttötutkintona suoritettavan ammatillisen perustutkinnon ammattitaitovaatimukset vastaisivat peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa olisi ammattitutkinnon määritelmä. Voimassa olevan ammattitutkintoa koskevan säännöksen mukaan ammattitutkinnossa osoitetaan alan ammattityöntekijältä edellytetty ammattitaito. Ehdotetulla säännöksellä tarkennettaisiin alan ammattityöntekijältä vaadittavan ammattitaidon määritelmää, mutta sisällöltään määritelmä vastaisi nykyisiä ammattitutkinnon ammattitaitovaatimuksia.

Ehdotetun uuden säännöksen mukaan ammattitutkinnossa osoitettaisiin työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattiosaamista, joka olisi perustutkintoa syvempää tai kohdistuisi rajatumpiin työtehtäviin. Ammattitutkinto soveltuu tyypillisesti jo työkokemusta hankkineen henkilön osaamisen tunnustamiseen sekä osaamisen päivittämiseen ja ammattitaidon kehittämiseen. Ammattitutkinto voi kuitenkin olla myös väylä uudessa tai ensimmäisessä ammatissa tarvittavan ammattitaidon osoittamiseen.

Ammattitutkinnon suorittanut hoitaisi ammattialansa tehtävät itsenäisesti muuttuvissa toimintaympäristöissä. Lisäksi hän kykenisi opastamaan muita ja valvomaan muiden suorittamia tehtäviä.

Määritelmän mukaan ammattitutkinnossa osoitettava ammattiosaaminen olisi perustutkintoa syvempää tai kohdistuisi rajatumpiin työtehtäviin. Ammattiosaaminen voisi esimerkiksi rakentua perustutkinnossa saavutettavan osaamisen päälle tai edellyttää perus-

tutkintoa syvällisempää tietoperustaa ja kehittyneempiä käytännön taitoja. Ammattiosaaminen voisi kohdistua myös perustutkintoja kapeammalle ammattialalle. Ammattitutkinnon määritelmä ei edellyttäisi ammattitutkintojen muodostumista hierarkkisesti perustutkinnossa edellytettävän osaamisen päälle, vaan toimialojen ja työelämän tarpeiden mukaisesti ammattitutkinnossa voitaisiin osoittaa myös sellaista uudessa tai ensimmäisessä ammatissa tarvittavaa osaamista, jota ei sisälly tutkintorakenteeseen perustutkintona.

Pykälän 3 momentissa olisi erikoisammattitutkinnon määritelmä. Voimassa olevan erikoisammattitutkintoa koskevan säännöksen mukaan erikoisammattitutkinnossa osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Ehdotetulla säännöksellä tarkennettaisiin alan vaativimpien työtehtävien hallinnan määritelmää, mutta sisällöltään määritelmä vastaisi nykyisiä erikoisammattitutkinnon ammattitaitovaatimuksia.

Ehdotetun uuden säännöksen mukaan erikoisammattitutkinnossa osoitettaisiin työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattiosaamista, joka olisi syvällistä ammatin hallintaa tai monialaista osaamista. Erikoisammattitutkinto soveltuu tyypillisesti hyvän ammattitaidon omaavan henkilön osaamisen tunnustamiseen sekä päivittämiseen ja vahvistamiseen.

Erikoisammattitutkinnossa osoitettaisiin työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattiosaamista, joka voisi kohdistua tuotteiden ja palvelujen suunnitteluun, valmistukseen, tuottamiseen tai kehittämiseen taikka liittyä myös toimintaprosessien ohjaukseen ja johtamiseen. Syvällisellä ammatin hallinnalla tarkoitettaisiin, että erikoisammattitutkinnon suorittanut henkilö hoitaisi ammattialansa monipuoliset työtehtävät itsenäisesti vaativissakin toimintaympäristöissä sekä hahmottaisi työtehtävien yhteydet laajempiin kokonaisuuksiin.

**12 b §. Tutkintorakenne.** Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 b §, johon koottaisiin tutkintorakenteesta päättämistä koskevat säännökset.

Pykälän 1 momentissa olisi valtuutussäännös, jonka mukaan koulutusaloista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Säännös vastaisi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun

lain 4 a §:n säännöstä. Koulutusaloja ei ehdoteta muutettavaksi.

Pykälän 2 momentissa olisi valtuutussäännös tutkintorakenneasetuksen antamiseen. Ehdotettu valtuutussäännös korvaisi voimassa olevan lain 13 §:n 1 momentissa olevan valtuutussäännöksen, jonka mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään tutkinnoista, jotka voidaan suorittaa näyttötutkintoina.

Ehdotetun säännöksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädettäisiin ammatillisista perustutkinnoista ja niihin sisältyvistä osaamisaloista. Asetuksella säädettäisiin myös ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osaamisaloista säädettäisiin kuitenkin nykytilaa vastaavasti Opetushallituksen määräyksellä tutkintojen perusteissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädettäisiin lisäksi tutkintojen sijoittumisesta koulutusaloittain.

Myös ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain uudessa 4 a §:ssä olisi valtuutussäännös, jonka mukaan ammatillisista perustutkinnoista ja niihin sisältyvistä osaamisaloista sekä tutkintojen sijoittumisesta koulutusaloittain säädettäisiin opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella. Tarkoituksena on, että näiden kahden valtuutussäännöksen nojalla annettaisiin yksi yhteinen tutkintorakenneasetus opetus- ja kulttuuriministeriön asetus.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädettäisiin tutkintorakenteeseen kuuluvista näyttötutkintoina suoritettavista ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista eli siitä, mitä tutkintoja on olemassa ja suoritettavissa. Asetuksessa määriteltäisiin kunkin tutkinnon nimi sekä se, mille koulutusalalle tutkinto kuuluu. Lisäksi perustutkintojen osalta asetuksessa määriteltäisiin se, mitä osaamisaloja tutkintoon mahdollisesti sisältyy.

Lähtökohtaisesti kaikki perustutkinnot voitaisiin suorittaa sekä ammatillisena peruskoulutuksena että näyttötutkintona. Tarvittaessa asetuksessa olisi kuitenkin mahdollista määritellä, että tietty perustutkinto tai perustutkinnon osaamisala olisi suoritettavissa vain peruskoulutuksena tai näyttötutkintona, jos

tutkinnon luonne ja työelämän osaamistarve sitä edellyttäisivät.

Lain 13 §:ään ehdotetun säännöksen mukaan Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteissa tutkintojen tutkintonimikkeet sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osaamisalat. Lain 12 b §:n 2 momenttiin ehdotetaan kuitenkin säännöstä, jonka mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voitaisiin säätää osaamisalojen ja tutkintonimikkeiden määrittämisessä käytettävistä periaatteista. Tällainen sääntely olisi tarpeen tutkintorakenteen selkeyden ja yhtenäisyyden vuoksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen ehdotettua sääntelyä on selostettu tarkemmin hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen luvussa 2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tutkintorakenteen muuttamista koskevien esitysten valmistelu Opetushallituksen tehtäväksi. Menettelyä on kuvattu tarkemmin ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 4 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

**12 c §. Tutkintojen muodostuminen.** Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 c §, jossa säädettäisiin näyttötutkintona suoritettavan tutkinnon muodostumisesta. Säännös koskisi kaikkia näyttötutkintona suoritettavia tutkintotyyppisiä eli ammatillista perustutkintoa, ammattitutkintoa ja erikoisammattitutkintoa. Tutkinnon muodostumista koskeva säännös otettaisiin huomioon tutkinnon perusteiden laadinnassa.

Voimassa olevassa laissa ei ole nimenomaista säännöstä tutkinnon muodostumisesta. Tutkinnon perusteiden mukaisesti näyttötutkintona suoritettavat tutkinnot muodostuvat tutkinnon osista. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaankin säännöstä, jonka mukaan näyttötutkinnot muodostuisivat ammatillisista tutkinnon osista. Nykytilaa vastaavasti näyttötutkintojen muodostuminen poikkeaisi siis ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien tutkintojen muodostumisesta, koska näyttötutkintoihin ei sisältyisi yhteisiä tutkinnon osia eikä vapaasti valittavia tutkinnon osia. Näyttötutkintona suoritettavan ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osat vastaisivat ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon ammatillisia tutkinnon osia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan tutkintoon tai siihen sisältyvään osaamisalaan tulisi sisältyä vähintään yksi pakollinen tutkinnon osa ja vähintään yksi valinnainen tutkinnon osa. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osalta säännös merkitsisi osittain muutosta nykytilaan, sillä tällä hetkellä kahdessa tutkinnossa ei ole lainkaan pakollisia tutkinnon osia. Vajaa viidennes ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista puolestaan ei sisällä lainkaan valinnaisia tutkinnon osia, mutta enimmillään tutkinnoissa voi olla 78 valinnaista tutkinnon osaa.

Säännös yhdestä pakollisesta ja yhdestä valinnaisesta ammatillisesta tutkinnon osasta tarkoittaisi, että tutkinnon perusteisiin tulisi sisältyä vähintään yksi kaikille pakollinen ammatillinen tutkinnon osa sekä opiskelijan valittavissa olevia valinnaisia ammatillisia tutkinnon osia. Pakollisten ja valinnaisten ammatillisten tutkinnon osien lukumäärä ja niiden välinen suhde vaihtelisi tutkinnoittain alan erityispiirteiden ja vaatimusten mukaisesti.

**12 d §. Jatko-opintokelpoisuus.** Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain uutta 4 b §:ää vastaava säännös ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaan suoritettujen tutkintojen jatko-opintokelpoisuudesta. Säännös olisi informatiivinen, eikä sillä muutettaisi yliopistolaissa ja ammattikorkeakoululaissa säädettyä tutkintojen jatko-opintokelpoisuutta.

**12 e §. Tutkintojen nimien ja tutkintonimikkeiden suojaaminen.** Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 e §, jossa säädettäisiin tutkintojen nimien ja tutkintonimikkeiden suojaamisesta. Vastaava säännös on voimassa olevan lain 12 §:n 3 momentissa.

Voimassa olevassa 12 §:n 3 momentissa säädetään sanamuodon mukaan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen nimikkeiden suojaamisesta. Tutkintojen nimikkeiden on tulettava tarkoittavan tutkintojen nimiä, koska ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa ei käytetä varsinaisia tutkintonimikkeitä.

Ammatillisten perustutkintojen osalta voimassa olevan 12 §:n 3 momentissa säädetään, että ammatillisten perustutkintojen tutkintonimikkeitä saa käyttää myös näyttötut-

kintona suoritettavista ammatillisista perustutkinnoista. Sanamuodon perusteella ei ole täysin yksiselitteistä, tarkoittaako säännöksen sanamuoto tutkintonimikkeiden vai tutkintojen nimien suojaamista. Soveltamiskäytännöksi on muodostunut, että ammatillisten perustutkintojen osalta säännöksellä katsotaan suojattavan tutkintojen tutkintonimikkeitä.

Jatkossa myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa mahdollistettaisiin tutkintonimikkeiden käyttäminen, joten sääntelyä tulisi selkeyttää ja yhtenäistää. Säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että suojaamisen kohteena olisivat sekä tutkinnon nimi että siihen liittyvä tutkintonimike tai tutkintonimikkeet. Tutkintojen nimistä säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, tutkintonimikkeistä puolestaan Opetushallituksen määräyksellä tutkinnon perusteissa.

Ehdotettu säännös kattaisi kaikki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetut tutkinnot. Vastaava säännös ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien perustutkintojen osalta olisi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 45 §:ssä. Ammatillisten perustutkintojen nimiä ja tutkintonimikkeitä saisi käyttää sekä ammatillisena peruskoulutuksena että näyttötutkintona suoritettavista tutkinnoista.

**13 §. Tutkintojen perusteet.** Voimassa olevan 13 §:n 1 momentin mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella päätetään tutkinnoista, jotka voidaan suorittaa näyttötutkintoina. Voimassa olevan 13 §:n 1 momentin nojalla on annettu opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetusta tutkintorakenteesta. Valtuutussäännös poistettaisiin lain 13 §:stä ja sen nojalla annettu asetus kumottaisiin. Lain 12 b §:n 2 momenttiin ehdotetun valtuutussäännöksen nojalla annettava tutkintorakenneasetus korvaisi kumoutuvan asetuksen.

Voimassa olevan 13 §:n 2 momentin mukaan Opetushallitus päättää tutkintojen perusteista. Säännöksen mukaan tutkinnon perusteissa määritellään tutkinnossa vaadittava ammattitaito, tutkinnon osat ja mahdolliset osaamisalat, ammattitaidon osoittamistavat sekä tutkinnon arvioinnin yleiset periaatteet. Tutkinnon perusteiden laadintaa koskeva säännös ehdotetaan kirjoitettavaksi samaan

muotoon kuin ammatillisesta peruskoulutuksesta annettuun lakiin ehdotettu uusi 13 §, jossa säädetään tutkinnon perusteista ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon osalta.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteet kullekin lain 12 b §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvalla tutkinnolla. Säännöksen perusteella Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteet kullekin näyttötutkintona suoritettavalle ammatilliselle perustutkinnolle, ammattitutkinnolle ja erikoisammattitutkinnolle.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin Opetushallituksen päätösvaltaan kuuluvista asioista, joista Opetushallituksen tulee määrätä tutkinnon perusteissa.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan tutkinnon perusteissa määrättäisiin nykytilaa vastaavasti ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen mahdolliset osaamisalat. Ammatillisten perustutkintojen osalta osaamisalat määriteltäisiin opetus- ja kulttuuriministeriön antamassa tutkintorakenneasetuksessa. Osaamisaloja käytettäisiin silloin, kun se on työelämän tai tutkintojen muodostumisen selkeyden kannalta tarpeellista. Jos osaamisaloja käytetään, niitä tulee olla aina vähintään kaksi.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan tutkinnon perusteissa määrättäisiin tutkintonimikkeet. Ammatillisten perustutkintojen osalta ehdotettu säännös merkitsisi päätösvalan siirtämistä ministeriöltä Opetushallitukselle, sillä voimassa olevan käytännön mukaan tutkintonimikkeet määritellään opetus- ja kulttuuriministeriön antamassa tutkintorakenneasetuksessa. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osalta säännös olisi uusi, sillä näissä tutkintotyypeissä tutkintonimikkeitä ei ole aikaisemmin käytetty.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteissa tutkinnon muodostumisesta siltä osin, kuin siitä ei säädettäisi lain 12 c §:ssä. Kyseisen pykälän mukaan tutkintoon tulee sisältyä vähintään yksi pakollinen tutkinnon osa ja yksi valinnainen tutkinnon osa. Näyttötutkintona suoritettavat tutkinnon sisältävät vain ammatillisia tutkinnon osia.

Opetushallitus määräisi tutkinnon perusteissa, mitä yksittäisiä tutkinnon osia kuhunkin tutkintoon sisältyy. Tutkintoon sisältyvillä tutkinnon osilla tarkoitettaisiin kaikkia tutkinnon perusteissa määriteltäviä pakollisia ja valinnaisia tutkinnon osia, joista opiskelijan suorittama tutkinto rakentuu tutkinnon muodostumissääntöjen mukaisesti. Tutkinnon osa voi kuulua vain yhteen yksittäiseen tutkintoon tai olla yhteinen useille tutkinnoille. Opetushallitus määräisi myös niin sanotut tutkinnon muodostumissäännöt eli sen, mitkä pakolliset ja valinnaiset tutkinnon perusteisiin kuuluvat tutkinnon osat opiskelijan tulee suorittaa, jotta opiskelijalle voidaan antaa tutkintotodistus. Tutkinnon muodostumisen yhteydessä voitaisiin tarvittaessa määrätä myös tutkinnon osien suorittamisjärjestyksestä, jos tietty osaamistaso on välttämätön edellytys jonkin tutkinnon osan suorittamiseksi.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 4 kohdan mukaan tutkinnon perusteissa määrättäisiin myös tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset sekä tutkinnon osissa vaadittavan osaamisen arviointi, kuten ammattitaidon osoittamistavat, arvioinnin kohteet ja arviointikriteerit.

Voimassa olevan 13 §:n 2 momentin mukaan Opetushallitus päättää tutkintojen perusteiden yhteydessä tarvittaessa tutkintoihin liittyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 11 §:n 9 kohdan viittaussäännöksen mukaan kyseisessä laissa tarkoitettuun koulutukseen sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 32 §:n säännöksiä opiskeluoikeuden peruuttamisesta, ja käytännössä kyseisen valtuutuksen nojalla on päätetty ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 32 §:ssä tarkoitettuihin turvallisuusvaatimuksia sisältäviin opintoihin liittyvistä terveydentilavaatimuksista.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 13 §:n 2 momentissa olevaa Opetushallituksen määräyksenantovaltuutta vastaava säännös on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain voimassa olevassa 13 §:n 2 momentissa. Kyseinen määräyksenantovaltuus ehdotetaan kuitenkin siirrettäväksi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 27 a §:ään. Ammatillisesta aikuiskoulutuk-

sesta annetun lain 11 §:n 3 kohdan viittaus-säännöksen mukaan sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 27 a §:n säännöksiä esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain voimassa olevassa 13 §:n 2 momentissa oleva määräyksenantovaltuus voitaisiin siis poistaa tarpeettomana, koska 11 §:n 3 kohdan viittaussäännöksen nojalla ammatillisesta aikuiskoulutuksessa sovellettaisiin myös ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 27 a §:n uutta 4 momenttia, jossa säädetään Opetushallituksen valtuudesta määrätä terveydentilavaatimuksista.

## 5 luku Erinäiset säännökset

**15 a §.** *Tutkinnon suorittajan osaamisen arviointi.* Ammatillisessa aikuiskoulutuksessa sovelletaan voimassa olevan 16 §:n 2 kohdan mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25 §:n 1 ja 3 momentin säännöksiä opiskelijan arvioinnista. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25 §:n 1 momentissa säädetään opiskelijan arvioinnin yleisistä periaatteista ja 3 momentissa useista asetuksen- ja määräyksenantovaltuuksista. Lain 16 §:n 2 kohdan viittaussäännös ehdotetaan kumottavaksi ja tarvittavat säännökset opiskelijan arvioinnista lisättäisiin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 15 a §, jossa säädettäisiin tutkinnon suorittajan osaamisen arvioinnista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tutkinnon suorittajan osaamisen arvioinnin tavoitteista, ja säännös vastaisi osin ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain uutta 24 a §:n 1 momentin säännöstä. Ehdotetun säännöksen mukaan osaamisen arvioinnilla annettaisiin tietoa tutkinnon suorittajan osaamisesta ja varmistettaisiin tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten saavuttaminen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös tutkinnon suorittajan osaamisen arvioinnin toteuttamisesta. Tältä osin säännös vastaisi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 §:n 1 momentin uutta säännöstä. Ehdotetun säännöksen mukaan tutkinnon suorittajan osaamista arvioitaisiin vertaamalla sitä

tutkinnon perusteissa määrättyyn osaamiseen. Tutkinnon osan osaamisen arvioinnista kuten arviointikohteista, arviointikriteereistä ja ammattitaidon osoittamistavoista määrätään tutkinnon perusteissa.

Pykälän 2 momentissa olisi valtuutussäännös, jonka mukaan osaamisen arviointiasetuksesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa ei nykyisin ole erillistä valtuutussäännöstä, vaan lain 16 §:n 2 kohdan viittaussäännöksen nojalla noudatetaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25 §:n 3 momentin valtuutussäännöstä. Arviointiasetkoista säädetään ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen 7 §:ssä. Asetuksella säädettyä arviointiasetetta ei ehdoteta muutettavaksi.

**15 b §.** *Todistuksia koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset.* Voimassa olevan lainsäädännön mukaan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettun koulutuksen todistuksista säädetään lain 7 a §:ssä sekä lain 16 §:n 2 kohdan viittaussäännöksen nojalla ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen 13 §:ssä. Lain 16 §:n 2 kohdan viittaussäännös ehdotetaan kuitenkin kumottavaksi ja todistuksia koskevat säännökset lisättäisiin kaikilta osin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen todistuksista säädettäisiin näyttötutkintojen osalta nykytilaa vastaavasti 7 a §:ssä. Lisäksi lakiin lisättäisiin uusi 9 a §, jossa säädettäisiin valmistavan ja muun koulutuksen todistuksesta.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös uusi 15 b §, jossa säädettäisiin todistuksia koskevista asetuksen- ja määräyksenantovaltuuksista. Tutkintotodistuksen osalta vastaava valtuutussäännös on voimassa olevan lain 7 a §:ssä, jonka nojalla tutkintotodistuksen sisällöstä ja allekirjoittamisesta säädetään ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen 6 §:ssä. Ehdotetun säännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin lain 7 a ja 9 a §:ssä tarkoitettujen todistusten sisällöstä ja allekirjoittamisesta sekä todistusten liitteistä. Valtuutussäännökset vastaisivat ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 e §:n 4 momenttiin ehdotettuja ammatillisen peruskou-

lutuksen todistuksia koskevia valtuutussäännöksiä.

Todistusten sisällöllä tarkoitettaisiin sellaisia keskeisiä asioita, jotka todistuksista tulee ilmetä. Hallituksen esityksen liitteenä olevan asetusluonnoksen mukaan todistus näyttötutkinnon tai tutkinnon osien suorittamisesta sisältäisi suoritettut tutkinnon osat ja niiden arvosanat. Todistus näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen tai muuhun koulutukseen osallistumisesta sisältäisi tiedot koulutuksen sisällöstä ja kestosta. Todistusten vertailukelpoisuuden kannalta olisi tärkeää, että todistuksiin merkittävistä teknisluonteisista tiedoista määrättäisiin yhtenevästi Opetushallituksen määräyksellä.

**16 §.** *Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain eräiden säännösten soveltaminen.* Pykälän otsikkoa ja momentin johdantokappaletta ehdotetaan muutettavaksi siten, että niissä huomioitaisiin ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nimen muuttaminen laiksi ammatillisesta peruskoulutuksesta.

Voimassa olevan pykälän 2 kohdan mukaan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen ja tutkintoihin sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 25 §:n 1 ja 3 momentin säännöksiä opiskelijan arvioinnista. Viittaussäännöstä muutettaisiin siten, että siinä ei enää viitattaisi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain osaamisen arviointia koskeviin säännöksiin. Viittaus osaamisen arviointia koskeviin säännöksiin olisi tarpeeton, koska osaamisen arviointia ja todistuksia koskevat säännökset lisättäisiin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin. Opiskelijan arvioinnin periaatteista säädettäisiin lain 9 b §:n 2 momentissa. Tutkinnon suorittajan osaamisen arvioinnista säädettäisiin puolestaan lain 15 a §:ssä, johon sisältyisi myös valtuutussäännös säätää osaamisen arviointiasteikosta valtioneuvoston asetuksella. Tutkintosuorituksen uusimisesta ja arvosanan korottamisesta säädettäisiin lain 7 b §:ssä, tutkintotodistuksista 7 a §:ssä ja muista todistuksista 9 a §:ssä.

Viittaussäännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus kattaisi ainoastaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 24 b §:n 3 momentissa säädetyn oppimisen arvioinnin oppisopimuskoulutuksessa. Muilta

osin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin ei sisältyisi nimenomaisia säännöksiä opiskelijan oppimisen arvioinnista, mutta 9 b §:n 2 momentissa olisi koulutuksen aikana annettavan ohjaavan arvioinnin periaatteita koskeva säännös.

### 1.3 Opintotukilaki

**5 a §.** *Opintojen päätoimisuus.* Opintotukilain 5 a §:n 3 momentin mukaan ammatilliset opinnot ovat päätoimisia, kun opintojen laajuus on keskimäärin vähintään kolme opintoviikkoa opiskelukuukautta kohti. Kun opintojen laajuutta ei ole mitoitettu opintoviikkoina, edellytetään opetus- tai koulutusohjelman mukaiseen opetukseen tai opintoihin kuuluvaa työharjoitteluun osallistumista keskimäärin vähintään 25 viikkotuntia.

Opintojen päätoimisuutta koskevassa säännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon osaamispisteiden käyttöönotto ammatillisten perustutkintojen mitoitustavaksi. Laskennallisesti yksi opintoviikko vastaisi 1,5 osaamispistettä. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi, että ammatilliset opinnot olisivat päätoimisia myös silloin, kun opintojen laajuus on keskimäärin vähintään 4,5 osaamispistettä opiskelukuukautta kohti. Lisäksi 25 viikkotuntia koskevaan säännökseen lisättäisiin, että säännöstä sovellettaisiin silloin, kun opintojen laajuutta ei ole mitoitettu opintoviikkoina eikä osaamispisteinä. Osaamispisteiden käyttöönotto ei edellyttäisi muita muutoksia opintotukilakiin.

### 1.4 Työttömyysturvalaki

#### 2 luku

**10 §.** *Opiskelu.* Työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan muita kuin korkeakoulu- ja lukio-opintoja pidetään päätoimisinä, jos niiden opintosuunnitelman mukainen laajuus on keskimäärin vähintään viisi opintopistettä tai kolme opintoviikkoa opiskelukuukautta kohti. Säännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon osaamispisteiden käyttöönotto ammatillisten perustutkintojen mitoitustavaksi. Laskennallisesti yksi opintoviikko vastaisi 1,5 osaamispistettä.

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi, että ammatillisia opintoja pidettäisiin päätoimisina myös silloin, kun opintojen laajuus on keskimäärin vähintään 4,5 osaamispistettä opiskelukuukautta kohti. Säännös vastaa opintotukilain mukaista päätoimisuuden määrittelyä ja vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi myös opintotukilain 5 a §:ään.

### 1.5 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki

**13 §. Opiskeluhooltosuunnitelma.** Voimassa olevan lain 13 §:n 3 momentin mukaan Opetushallitus antaa opetussuunnitelman perusteissa tarkemmat määräykset oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:ssä tarkoitetun opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta. Säännöksessä ehdotetaan huomioitavaksi, että ammatillisen koulutuksen osalta Opetushallitus antaa muut kuin suoraan tutkintoihin liittyvät määräykset erillisinä määräyksinä. Ehdotetun säännöksen mukaan Opetushallitus antaisi tarkemmat määräykset opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta opetussuunnitelman perusteissa tai muussa määräyksessä.

**24 §. Valtakunnallinen ohjaus.** Lain 24 §:n 2 momentin mukaan kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista päätetään osana opetussuunnitelman perusteita. Säännöksen mukaan opetussuunnitelman perusteista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 13 §:ssä. Säännöksessä ehdotetaan huomioitavaksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain nimikkeen ja lain 13 §:n muuttaminen sekä se periaate, että ammatillisen koulutuksen osalta Opetushallitus antaa muut kuin suoraan tutkintoihin liittyvät määräykset erillisinä määräyksinä.

Ehdotetun säännöksen mukaan kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista päätettäisiin osana opetussuunnitelman perusteita tai muussa määräyksessä. Pykälässä tarkoitusta määräyksestä säädettäisiin ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 37 a §:ssä.

### 1.6 Laki Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta

**2 §. Tehtävät.** Voimassa olevan säännöksen 2 §:n 2 kohdan b alakohdan mukaan Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tehtävänä on tehdä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 13 §:ssä tarkoitettujen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamista koskevia oppimistulosten arviointoja. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että opetussuunnitelman perusteiden sijaan käytettäisiin käsitettä tutkinnon perusteet.

### 2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta peruskoulutuksesta

Valtuutussäännöksiä valtioneuvoston asetuksella säätämiseen sisältyy ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 4 a §:n 1 momenttiin, 12 b §:n 4 momenttiin, 14 §:n 3 momenttiin, 16 §:ään, 16 a §:n 2 momenttiin, 25 §:n 3 momenttiin, 25 b §:n 3 momenttiin, 25 c §:n 1 momenttiin ja 25 e §:n 4 momenttiin. Ammatillisesta koulutuksesta annettuun asetukseen ehdotettuja keskeisiä muutoksia on kuvattu hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa. Lisäksi hallituksen esityksen liitteenä on luonnos ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta. Asetuksen nimike ehdotetaan lain nimikkeen muutosta vastaavasti muutettavaksi valtioneuvoston asetukseksi ammatillisesta peruskoulutuksesta.

Valtioneuvoston asetus ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 12 b §:n 4 momentissa olisi valtuutussäännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin tutkinnon muodostumisesta kyseisessä pykälässä tarkoitettua erityyppisistä tutkinnon osista sekä yhteisten tutkinnon osien laajuudesta ja niihin kuuluvista tutkinnon osista. Hallituksen esityksen liitteenä on luonnos tämän valtuutus-

säännöksen nojalla annettavaksi ehdotettavasta valtioneuvoston asetuksesta ja lisäksi asetuksen sääntelyn sisältöä on kuvattu 12 b §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

#### Asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta

Valtuutussäännöksiä valtioneuvoston asetuksella säätämiseen sisältyy ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 7 §:n 3 momenttiin, 8 a §:n 3 momenttiin, 12 b § 1 momenttiin, 15 a §:n 2 momenttiin ja 15 b §:ään. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun asetukseen ehdotettuja keskeisiä muutoksia on kuvattu hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa. Lisäksi hallituksen esityksen liitteenä on luonnos ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisista tutkinnoista (*tutkintorakenneasetus*)

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 4 a §:n 2 momentissa ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 12 b §:n 2 momentissa olisi opetus- ja kulttuuriministeriölle osoitettu valtuutussäännös niin sanotun tutkintorakenneasetuksen antamiseen. Edellä mainittujen valtuutussäännösten nojalla on tarkoitus antaa yksi yhteinen tutkintorakennetta sääntelevä opetus- ja kulttuuriministeriön asetus. Uusi asetus korvaisi ammatillisista perustutkinnoista annetun opetusministeriön asetuksen (216/2001) sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitusta tutkintorakenteesta annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (693/2013). Tutkintorakenneasetuksella säädettäisiin ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista sekä niiden sijoittumisesta koulutusaloittain. Lisäksi asetuksella säädettäisiin ammatillisten perustutkintojen osaamisaloista.

Uuden tutkintorakenneasetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä elokuuta 2015. Asetusten yhdistäminen olisi teknisluonteinen muutos, jolla selkeytettäisiin tutkintorakennetta koskevaa sääntelyä. Sisällöllisiä muutoksia tutkintorakenneasetukseen

tehtäisiin siinä tahdissa, kun työelämän tarpeet edellyttävät muutoksia tutkintorakentamiseen.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun 4 a §:n 2 momentin valtuutussäännöksen nojalla opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voitaisiin säätää tutkintonimikkeiden määrittämisessä käytettävistä periaatteista. Vastaavasti ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun 12 b §:n 2 momentin valtuutussäännöksen nojalla opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voitaisiin säätää tutkintojen osaamisalojen ja tutkintonimikkeiden määrittämisessä käytettävistä periaatteista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella ehdotetaan säädettäväksi, että ammatillisissa tutkinnoissa käytettäisiin osaamisaloja silloin, kun se on työelämän tai tutkintojen muodostumisen selkeyden kannalta tarpeellista. Jos osaamisaloja käytetään, niitä tulee olla aina vähintään kaksi, koska yksi tutkinnon osaamisala ei anna lisäinformaatiota tutkinnon suuntautumisesta. Osaamisalat nimettäisiin pääsääntöisesti alan tai toiminnon mukaan. Osaamisala voitaisiin kuitenkin nimetä myös tekijän mukaan, jos tutkintonimikettä ei käytettäisi tai jos se olisi muutoin tarkoituksenmukaista.

Nykytilaa vastaavasti ammatillisissa perustutkinnoissa käytettäisiin aina tutkintonimikkeitä. Tutkintonimikkeet otettaisiin käyttöön myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa silloin, kun se olisi tarkoituksenmukaista ja tutkintonimikkeet antaisivat lisäinformaatiota joko työelämälle tai tutkinnon suorittajille. Tutkintonimike voisi olla tutkintokohtainen tai osaamisalakohmainen. Sama tutkinto tai osaamisala voisi sisältää myös useita tutkintonimikkeitä. Tutkintonimikkeet olisivat tekijännimiä.

Opetushallituksen määräyksenantovaltuudet

Opetushallitus määräisi kullekin tutkintorakenteeseen kuuluvalla ammatillisella perustutkinnolle, ammattitutkinnolle ja erikoisammattitutkinnolle tutkinnon perusteet. Tutkinnon perusteita koskeva Opetushallituksen määräyksenantovaltuus olisi ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 13 §:ssä ja

ammattillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 13 §:ssä.

Tutkinnon perusteiden lisäksi ammatillisesta peruskoulutuksesta annettuun lakiin ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettuun lakiin sisältyisi muita Opetushallituksen määräyksenantovaltuuksia. Nämä määräyksenantovaltuudet koskisivat opiskelijan oikeusturvan kannalta tai muutoin sellaisia seikkoja, joista on yhtenäisten käytäntöjen ja opiskelijoiden yhdenvertaisuuden varmistamiseksi tarpeellista antaa määräyksentasoisia teknisluonteisia säännöksiä. Esityksen linjausten mukaan jatkossa Opetushallitus päättäisi tutkinnon perusteissa ainoastaan suoraan tutkintoihin liittyvistä asioista ja muut määräykset annettaisiin tutkinnon perusteista erillisinä määräyksinä.

Voimassa olevan sääntelyn mukaan Opetushallitus päättää tutkinnoittain opintojen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä opetussuunnitelman perusteissa. Voimassa olevien säännösten perusteella annettuihin opetussuunnitelman ja tutkinnon perusteisiin sisältyykin nykyisin eräitä määräyksiä, joihin ei laissa ole nimenomaista määräyksenantovaltuutta. Tällaisia määräyksiä ovat esimerkiksi opetussuunnitelman laadintaa ja sisältöä koskevat määräykset sekä työssäoppiminen ja työturvallisuus, maahanmuuttajien ja eri kielij- ja kulttuuriryhmien opetus sekä oppisopimuskoulutus. Lakiin ei kuitenkaan ehdoteta sisällytettäväksi edellä mainittuja seikkoja koskevia Opetushallituksen määräyksenantovaltuuksia.

Opetussuunnitelmassa päätettävistä asioista ehdotetaan jatkossa säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Työssäoppimisen osalta ehdotetaan tarkennettavaksi lain ja asetuksen sääntelyä siten, että määräyksentasoinen sääntely ei olisi enää tarpeen. Äidinkielen ja vieraiden kielten opetusta koskevia määräyksiä puolestaan voisi sisältyä tutkinnon perusteisiin. Lisäksi Opetushallitus voisi jatkossa antaa kyseisistä asioista ohjeita, jotka eivät kuitenkaan olisi määräyksentasoisia velvoittavia säännöksiä.

### 3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä elokuuta 2015. Ammatillisesta peruskou-

lutuksesta annetun lain 12 §:ssä säädetyt osaamispisteet otettaisiin käyttöön ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien perustutkintojen mitoituserusteena lain voimaan tullessa. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 12 a §:ssä säädettäisiin puolestaan yhteisistä tutkinnon osista, jotka korvaisivat voimassa olevassa laissa tarkoitetut ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeelliset ja ammattitaitoa täydentävät yhteiset opinnot. Myös tutkinnon muodostumista koskeva uusi valtioneuvoston asetus tulisi ehdotuksen mukaisesti voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.

Ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan Opetushallituksen tulisi määrätä tutkinnon perusteet siten, että koulutuksen järjestäjät voisivat ottaa uudet opetussuunnitelmat käyttöön lain voimaan tullessa. Opetushallituksen tulisi määrätä tutkinnon osien laajuuksista osaamispisteinä ja yhteisistä tutkinnon osista riittävän ajoissa ennen lain voimaantuloa, jotta koulutuksen järjestäjät ehtisivät valmistella ja hyväksyä osaamispisteinä mitoitettut ja uusien säännösten mukaan muodostetut opetussuunnitelmat. Tavoitteena on, että lait vahvistettaisiin eduskunnan kevätistuntokaudella 2014.

Osaamispisteet ja uudet yhteiset tutkinnon osat otettaisiin käyttöön kaikilla opiskelijoilla lain voimaan tullessa eli 1 päivänä elokuuta 2015 lukien. Myös ennen lain voimaantuloa tutkinnon suorittamisen aloittaneet opiskelijat siirtyisivät lain voimaan tullessa suorittamaan tutkintoaan uuden lain ja sen nojalla annettavien asetusten ja määräysten mukaisesti. Käytännössä jokaisen ennen 1 päivää elokuuta 2015 tutkinnon suorittamisen aloittaneen opiskelijan aiemmin suoritettut opinnot hyväksyttäisiin ja siirrettäisiin osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kautta osaksi uusien säännösten mukaan muodostettavaa tutkintoa.

Ammatillisten tutkinnon osien osalta tutkinnon muodostumissäännöt ja niiden mukaisesti suoritettavien ammatillisten tutkinnon osien yhteislaajuus eivät muuttuisi, joten ammatillisten tutkinnon osien osalta siirtyminen ei käytännössä muuttaisi suorittamisvaatimuksia opiskelijan kannalta. Yhteisten tutkinnon osien ja vapaasti valittavien tutkinnon osien laajuus sen sijaan poikkeaisi hie- man aiemmasta, mikä saattaisi tarkoittaa sitä,

että opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tulisi siirtymävaiheessa tältä osin tarkistaa.

Lakiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan Opetushallitus voisi määrätä siirtymiseen liittyvistä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteista ja menettelyistä. Yhdenmukaiset menettelyt olisivat tärkeitä opiskelijoiden oikeusturvan ja yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi.

Myös ennen nykyisin voimassa olevia tutkinnon perusteita opintonsa aloittaneet opiskelijat siirtyisivät suorittamaan tutkintoaan uusien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tällöin siirtymisellä olisi vaikutusta myös ammatillisten tutkinnon osien muodostumissääntöihin. Siirtymäsäännös merkitsisi sitä, että vanhojen opetussuunnitelmien perusteissa olevia määräyksiä, joiden mukaan opiskelijoilla olisi oikeus suorittaa tutkintonsa loppuun tiettyyn aikarajaan mennessä, ei enää voitaisi noudattaa. Käytännössä tämä koskisi vain muutamia opiskelijoita, joiden opinnot ovat jo merkittävästi viivästyneet. Heillä olisi kuitenkin lain vahvistamisen jälkeen noin vuosi aikaa suorittaa opintonsa loppuun kumottujen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Myös näiden opiskelijoiden kohdalla tulisi siirtymävaiheessa huolehtia täysimääräisestä osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta.

Eräissä säännöksissä muualla lainsäädännössä viitataan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan suoritettujen opintojen tai koulutuksen laajuuteen opintoviikkoina. Lakiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan yksi opintoviikko vastaisi tällöin 1,5 osaamispistettä, jollei muuta ole säädetty tai määrätty.

Lain nimikkeen muuttamisen johdosta laissa olisi myös siirtymäsäännös, jonka mukaan muualla lainsäädännössä olevalla viittauksella ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin tarkoitettaisiin tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta ammatillisesta peruskoulutuksesta annettuun lakiin.

Näyttötutkintona suoritettavan ammatillisen perustutkinnon perusteita koskevat muutokset tulisivat voimaan 1 päivänä elokuuta 2015 eli samanaikaisesti kuin ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaa ammatillista perustutkintoa koskevat muutokset. Ennen

lain voimaantuloa näyttötutkintona suoritettavan ammatillisen perustutkinnon suorittamisen aloittaneet siirtyisivät lain voimaan tullessa suorittamaan tutkintoaan uuden lain ja sen nojalla annettavien säännösten ja määräysten mukaan. Näyttötutkintona suoritettavan ammatillisen perustutkinnon osat vastaavat ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan perustutkinnon ammatillisia tutkinnon osia. Käytännössä ammatillisen perustutkinnon muodostumissäännöt eivät ammatillisten tutkinnon osien osalta muuttuisi. Siirtymisen yhteydessä tutkinnon suorittajan jo suorittamat tutkinnot osat hyväksyttäisiin täysimääräisesti osaksi uusien tutkintojen perusteiden mukaista tutkintoa.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 12 c §:n 2 momentissa olisi säännös, jonka mukaan tutkintoon tulisi sisältyä vähintään yksi pakollinen tutkinnon osa ja vähintään yksi valinnainen tutkinnon osa. Säännös koskisi käytännössä ammatti- ja erikoisammattitutkintoja, koska kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin sisältyy jo nykyisin vähintään yksi pakollinen ja yksi valinnainen ammatillinen tutkinnon osa. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suuren lukumäärän vuoksi ei kuitenkaan olisi mahdollista, että kaikkien näiden tutkintojen perusteet muutettaisiin lain 12 c §:n mukaisiksi lain voimaan tulon eli 1 päivään elokuuta 2015 mennessä.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteiden muuttamiselle ehdotetaankin pidempää siirtymäaikaa. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan Opetushallituksen tulisi muuttaa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteet viimeistään 1 päivään elokuuta 2018 mennessä. Lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla annettuja tutkinnon perusteita noudatettaisiin siihen asti, kunnes tutkinnon perusteet on muutettu tämän esityksen ehdotusten mukaisiksi.

Lakiin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta ehdotetaan siirtymäsäännöstä, joka koskisi sellaisia tutkinnon suorittajia, jotka ovat aloittaneet ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittamisen ennen tutkinnon perusteiden uudistamista. Ehdotetun säännöksen mukaan tutkinnon suorittajalla olisi tutkinnon perusteiden muuttamisen jälkeen kahden vuoden ajan oikeus suorittaa tutkinto loppuun niiden tutkinnon

perusteiden mukaisesti, jotka olivat voimassa hänen aloittaessaan tutkinnon suorittamisen, jos henkilö on aloittanut ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittamisen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla annettujen tutkinnon perusteiden mukaisesti. Ehdotettu kahden vuoden siirtymäaika vastaisi Opetushallituksen näyttötutkinto-oppaan mukaista ammatti- ja erikoisammattitutkinnon perusteiden uudistamisen yhteydessä käytettävää siirtymäaikaa.

Myös ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 4 a §:n ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 12 b §:n nojalla annettava tutkintorakenneasetus tulisi voimaan 1 päivänä elokuuta 2015. Uusi tutkintorakenneasetus korvaisi ammatillisista perustutkinnoista annetun opetusministeriön asetuksen sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetusta tutkintorakenteesta annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen, jotka kumoutuisivat.

#### **4 Suhde perustuslakiin ja säättämisjärjestys**

Hallituksen esitys sisältää useita valtioneuvostolle ja opetus- ja kulttuuriministeriölle osoitettuja asetuksenantovaltuuksia sekä Opetushallitukselle osoitettuja määräysenantovaltuuksia. Voimassa olevaa sääntelyä on tarkennettu siten, että eräitä yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia säännöksiä on nostettu lain tasolle. Valtuutus-säännöksissä on myös huomioitu perustuslain edellyttämät tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimukset.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin säännökset yleiseltä merkitykseltään tärkeistä asioista, kuten yhteisten tutkinnon osien osaluista sekä opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointiin ja todistuksiin liittyvistä seikoista, joita koskevista yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään laissa. Opetus- ja kulttuuriministeriölle annettaisiin valtuus säätää tutkintorakenteesta, koska se on ministeriön omaan toimialaan kuuluvaa teknisluonteista sääntelyä.

Säännöksiä on tarkistettu myös siten, että Opetushallituksen määräysenantovaltuuksia on nostettu asetuksesta lain tasolle. Keskeisin Opetushallituksen määräys on tutkinnon perusteet. Tutkinnon perusteet ovat teknisluonteinen määräys, jonka antaminen edellyttää syvällistä erityisasiantuntemusta. Muut Opetushallituksen määräysenantovaltuudet koskevat laissa tai asetuksessa säädettyjä seikkoja tarkentavia määräyksiä.

Opetushallituksen määräyksillä ei voida asettaa koulutuksen järjestäjille uusia tehtäviä tai velvoitteita, vaan niillä voidaan ainoastaan tarkentaa laissa jo säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden toteuttamistapoja. Opetushallituksen määräysten tavoitteena onkin selkeyttää ja yhtenäistää koulutuksen järjestäjien käytäntöjä.

Lakiehdotukset ovat hallituksen käsityksen mukaan perustuslain kannalta ongelmattomia. Hallituksen käsityksen mukaan esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

## 1.

**Laki****ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) nimike sekä 1 ja 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 ja 5 §, 3 luvun otsikko, 12—16 §, 17 §:n 2 momentti, 19, 21, 23 ja 25 §, 25 a §:n 2 momentti, 25 b ja 25 c §, 28 §:n 3 momentti sekä 29, 30 ja 45 §,

sellaisina kuin niistä ovat 12 § osaksi laeissa 455/2001 ja 951/2011, 13 § osaksi laeissa 479/2003 ja 951/2011, 14 § osaksi laissa 479/2003, 17 §:n 2 momentti laissa 455/2001, 19 § laissa 1341/2007, 23 §:n laeissa 479/2003 ja 951/2011, 25 §, 25 a §:n 2 momentti, 25 b, 25 c ja 30 § laissa 601/2005 ja 28 §:n 3 momentti laissa 1269/2013, sekä

*lisätään* lakiin uusi 4 a, 4 b, 12 a, 12 b, 13 a, 14 a, 16 a, 24 a, 24 b ja 25 d–e §, 27 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 951/2011, uusi 4 momentti, lakiin uusi 29 a § sekä 37 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1290/2013, uusi 2 ja 3 momentti,

seuraavasti:

**Laki****ammattillisesta peruskoulutuksesta**

## 1 §

*Soveltamisala*

Tässä laissa säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta ja siinä suoritettavista tutkinnoista.

Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta ammatillisesta koulutuksesta säädetään ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998).

## 2 §

*Koulutuksen tarkoitus*

Tässä laissa tarkoitetun koulutuksen tarkoituksena on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin sekä edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista.

## 3 §

*Ammatillinen peruskoulutus*

Ammatillinen peruskoulutus on 14 §:ssä tarkoitetun koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukaan suoritettavaa koulutusta, joka johtaa ammatilliseen perustutkintoon.

## 4 §

*Ammatillisen perustutkinnon määritelmä*

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneella on laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella.

Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa tässä laissa tarkoitettuna ammatillisena

peruskoulutuksena tai ammatillisesta aikuis-koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna näyttötutkintona.

#### 4 a §

##### *Tutkintorakenne*

Koulutusaloista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään ammatillisista perustutkinnoista ja niihin sisältyvistä osaamisaloista sekä tutkin-tojen sijoittumisesta koulutusaloittain. Ope-tus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voi-daan säätää tutkintonimikkeiden määrittämi- sessä käytettävistä periaatteista.

Opetushallitus valmistelee 2 momentissa tarkoitetun tutkintorakenteen muuttamista koskevia esityksiä.

#### 4 b §

##### *Jatko-opintokelpoisuus*

Tutkintojen yleisestä jatko-opintokelpoisuudesta yliopistoihin ja ammat-tikorkeakouluihin säädetään yliopistolain (558/2009) 37 §:ssä ja ammattikorkeakoulu-lain (351/2003) 20 §:ssä.

#### 5 §

##### *Koulutuksen tavoitteet*

Ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon edel-lyttämä osaaminen ja ammattitaito sekä val-miuksia yrittäjyyteen.

Koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden kehitystä hyviksi ja tasapai-noisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymi-sen, harrastusten sekä persoonallisuuden mo-nipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Koulutusta järjestettäessä tulee olla yhteis-työssä alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden koti-en ja huoltajien kanssa.

Vammaisille järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on lisäksi yh-teistyössä kuntoutuspalvelujen tuottajien kanssa edistää opiskelijan kokonaiskuntou-tusta.

#### 3 luku

### **Tutkinnot ja opetus**

#### 12 §

##### *Tutkintojen mitoitusperusteet*

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritet-tavien ammatillisten perustutkintojen ja nii- den osien mitoituksen peruste on osaamispis-te.

Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Opetus- ja kulttuurimi-nisteriön asetuksella voidaan säätää tutkin-non laajuudeksi yli 180 osaamispistettä, jos ammattialaa koskeva sääntely sitä edellyttää.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa vuoden aikana keskimäärin saavutettu osaaminen vastaa 60:tä osaamispistettä. Ammatillinen peruskoulutus on järjestettävä siten, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon sen laajuut-ta vastaavassa ajassa.

#### 12 a §

##### *Tutkinnon osien mitoitusperusteet*

Tutkinnon osien osaamispisteet määräyty-vät sen mukaan, mikä on niihin sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkit-tävyys suhteessa koko tutkinnon ammattitai-tovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin.

#### 12 b §

##### *Ammatillisen perustutkinnon muodostuminen*

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritet-tava ammatillinen perustutkinto sisältää:

- 1) ammatillisia tutkinnon osia;
- 2) yhteisiä tutkinnon osia;
- 3) vapaasti valittavia tutkinnon osia.

Tutkintoon tai siihen sisältyvään osaa-misalaan sisältyy vähintään yksi pakollinen

ammattillinen tutkinnon osa ja vähintään yksi valinnainen ammatillinen tutkinnon osa.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut yhteiset tutkinnon osat ovat:

- 1) viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen;
- 2) matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen;
- 3) yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen; ja
- 4) sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tutkinnon muodostumisesta 1 momentissa tarkoitetuista tutkinnon osista sekä yhteisten tutkinnon osien laajuudesta ja niihin kuuluvista osa-alueista.

### 13 §

#### *Tutkinnon perusteet*

Opetushallitus määrää tutkinnon perusteet kullekin 4 a §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvalla tutkinnolla.

Tutkinnon perusteissa määrätään:

- 1) tutkintonimikkeet;
- 2) tutkinnon muodostuminen pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista sekä tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden laajuus osaamispisteinä siltä osin, kuin näistä ei ole säädetty 12 b §:ssä tai sen nojalla; sekä
- 3) tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet sekä osaamisen arviointi.

### 13 a §

#### *Opetushallituksen määräykset*

Opetushallitus määrää:

- 1) todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista 25 e §:n mukaisesti;
- 2) opiskelijan terveydentilaa koskevista vaatimuksista 27 a §:n mukaisesti;
- 3) suunnitelmista opiskelijoiden suojelemiseksi ja kurinpitokeinojen käyttämiseksi 28 §:n mukaisesti;
- 4) osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteista sekä arvosanojen muuntamisesta 30 §:n mukaisesti;

- 5) kodin ja oppilaitoksen yhteistyön ja opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista 37 a §:n mukaisesti.

### 14 §

#### *Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma*

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden tai 3 §:ssä tarkoitettujen muun koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen opetussuunnitelma, jossa päätetään järjestettävästä koulutuksesta. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa koulutusta varten.

Opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilölliseen osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin opetussuunnitelmassa päätettävistä asioista.

### 14 a §

#### *Koulutuksesta tiedottaminen*

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijoille ja opiskelijaksi pyrkiville tietoa järjestettävästä koulutuksesta.

### 15 §

#### *Koulutuksen toteuttaminen*

Koulutuksen toteuttamistavoista päättää koulutuksen järjestäjä.

### 16 §

#### *Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävä koulutus*

Koulutuksen järjestäjä sopii kirjallisesti työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta työnantajan kanssa. Sopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että koulutustyöpaikalla on käytettävissä tutkinnon perusteiden mukaisen koulutuksen ja ammattiosaamisen näyttöjen järjestämisen

kannalta riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa, tarpeelliset työvälineet sekä ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevää henkilökuntaa, josta voidaan nimetä opiskelijan vastuullinen työpaikkaohjaaja. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin sopimuksella sovittavista asioista.

## 16 a §

### *Työssäoppiminen*

*Työssäoppiminen* on työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä muutoin kuin oppisopimuskoulutuksena toteutettavaa tavoitteellista ja ohjattua koulutusta.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon tulee sisältää osaamisen hankkimista työssäoppimisen kautta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin työssäoppimisen laajuudesta.

Työssäoppimisen aikana opiskelija ei ole työsopimussuhteessa työnantajaan, elleivät opiskelija ja työnantaja ole erikseen sopineet työsopimuksen tekemisestä.

## 17 §

### *Oppisopimuskoulutus*

Oppisopimuskoulutuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettäviä opintoja täydennetään tietopuolisilla opinnoilla.

## 19 §

### *Opiskelijan työturvallisuus*

Työnantaja vastaa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävässä koulutuksessa opiskelijan työturvallisuudesta siten kuin siitä työntekijöiden osalta säädetään ja määrätään myös silloin, kun opiskelija ei ole työsopimussuhteessa taikka virkasuhteessa tai siihen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työnantajaan. Koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa työnantajalle edellä tarkoitettua työturvallisuusvastuusta.

## 21 §

### *Erityiset opiskelijajärjestelyt*

Opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1) tutkinnon perusteiden tai 3 §:ssä tarkoitettun muun koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat olosuhteet tai aikaisemmin hankittu osaaminen huomioiden joltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia; tai

2) se on perusteltua opiskelijan terveydentilaan liittyvistä syistä.

## 23 §

### *Kokeilu*

Opetus- ja kulttuuriministeriö tai Opetushallitus voi myöntää luvan tässä laissa tarkoitettun koulutuksen kehittämiseksi tarpeellisen kokeilun järjestämiseen. Kokeilulupa voidaan myöntää sellaiselle koulutuksen järjestäjälle, jolla on edellytykset toteuttaa kokeilu sen tavoitteita vastaavalla tavalla ja koulutukseen liittyviä opiskelijoiden oikeuksia vaarantamatta. Kokeilulupa myönnetään määräajaksi, kuitenkin enintään kuudeksi vuodeksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla kokeilussa voidaan poiketa tutkintojen nimistä ja osaamisaloista, tutkinnon muodostumisesta ja laajuudesta sekä 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen laajuudesta. Opetushallituksen luvalla kokeilussa voidaan poiketa tutkintojen ja opetussuunnitelman perusteista. Kokeilussa suoritettavan tutkinnon tulee olla tavoitteiltaan ja sisällöiltään sellainen, että tutkinnon edellyttämä osaaminen ja ammattitaito sekä kelpoisuus jatko-opintoihin saavutetaan.

Kokeiluun osallistuvat koulutuksen järjestäjät valitaan hakemuksesta. Kokeiluun otetaan mukaan tarvittava määrä koulutuksen järjestäjiä siten, että kokeilulle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Valinnassa otetaan huomioon alueellinen ja kielellinen edustavuus, jos se kokeilun laajuus ja tavoitteet huomioon ottaen on perusteltua.

Opetushallitus määrää kokeilussa noudatettavat tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteet.

#### 24 a §

##### *Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arvioinnin periaatteet*

Opiskelijan arvioinnilla ohjataan ja kannustetaan opiskelua, kehitetään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin, annetaan tietoa opiskelijan osaamisesta sekä varmistetaan tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttaminen.

Opiskelijan oppimista ja osaamista tulee arvioida monipuolisesti ja riittävän usein koulutuksen aikana.

#### 24 b §

##### *Oppimisen arviointi*

Opiskelijan oppimista arvioidaan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta.

Opiskelijan oppimista arvioi opetuksesta vastaava opettaja. Työssäoppimisessa opiskelijan oppimista arvioi myös työnantajan nimeämä henkilö.

Oppisopimuskoulutuksessa tietopuolisten opintojen oppimista arvioi opetuksesta vastaava opettaja. Työpaikalla tapahtuvassa koulutuksessa oppimista arvioi työnantajan nimeämä henkilö.

#### 25 §

##### *Opiskelijan osaamisen arviointi*

Opiskelijan osaamista arvioidaan vertaamalla sitä tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteissa määrättyyn osaamiseen.

Ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelijan ammatillista osaamista arvioidaan ammattiosaamisen näyttöjen perusteella sekä tarvittaessa muulla tavoin. Ammattiosaamisen näytöissä opiskelija osoittaa osaamisensa työtilanteissa ja -tehtävissä työpaikalla, oppilaitoksessa tai muussa koulutuksen järjestäjän osoittamassa paikassa.

Osaamisen arvioinnin perusteella annetaan tutkinnon osien, ammattiosaamisen näyttöjen, yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden ja 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen opinto-suoritusten arvosanat. Valtioneuvoston asetuksella säädetään osaamisen arviointiasetuksesta.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman osaamisen arvioinnin toteuttamisesta ja osaamisen arviointimenetelmistä.

#### 25 a §

##### *Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamista vastaava toimielin*

-----  
Toimielimen tehtävänä on:

- 1) hyväksyä 25 §:n 4 momentissa tarkoitetut suunnitelmat ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista;
  - 2) valvoa näyttötoimintaa;
  - 3) päättää ammattiosaamisen näyttöjen arvioijista;
  - 4) käsitellä 25 c §:ssä tarkoitetut osaamisen arviointia koskevat oikaisuvaatimukset.
- 

#### 25 b §

##### *Osaamisen arvioinnista päättäminen*

Tutkinnon osan, yhteisten tutkinnon osien osa-alueen tai 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen osaamisen arvioinnista päättää opetuksesta vastaava opettaja tai opettajat yhdessä, jos opettajia on useita.

Ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnista päättävät 25 a §:ssä tarkoitetun toimielimen määräämät opettajat ja työelämän edustajat yhdessä tai erikseen. Jos tutkinnon osan ammatillista osaamista arvioidaan ammattiosaamisen näyttöjen lisäksi muulla tavoin, tästä arvioinnista päättää opetuksesta tai tietopuolisista opinnoista vastaava opettaja tai opettajat yhdessä, jos opettajia on useita.

Muulta 2 momentissa tarkoitetulta arvioinnin suorittajalta kuin opettajalta vaadittavasta osaamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Heidän esteellisyyteensä sovelle-

taan, mitä hallintolain 27—29 §:ssä säädetään.

25 e §

*Todistukset*

25 c §

*Osaamisen arvioinnin oikaiseminen*

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteiden soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Menettelytavasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Opiskelija voi pyytää 25 §:n 3 momentissa tarkoitetun osaamisen arvioinnin perusteella annetun arvosanan oikaisua suullisesti tai kirjallisesti rehtorilta tai arvioinnista 25 b §:n mukaan päättäneeltä. Oikaisupyyntö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan tietoonsa.

Opiskelija saa vaatia oikaisua kirjallisesti 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen 25 a §:ssä tarkoitelta toimielimeltä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Toimielin voi, jos päätös on ilmeisesti virheellinen, velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin.

25 d §

*Osaamisen osoittamisen uusiminen ja arvosanan korottaminen*

Koulutuksen järjestäjän tulee järjestää mahdollisuus osaamisen osoittamisen uusimiseen, jos opiskelijan osaamisen arviointi on hylätty. Koulutuksen järjestäjän tulee järjestää mahdollisuus myös 25 §:n 3 momentissa tarkoitetun osaamisen arvioinnin perusteella annetun hyväksytyn arvosanan korottamiseen.

Jos opiskelijan osaamisen arviointi on hylätty, koulutuksen järjestäjän tulee tarvittaessa varata opiskelijalle mahdollisuus muutoin osoittaa sellainen osaaminen, joka mahdollistaa opiskelun etenemisen.

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle tutkintotodistus, kun opiskelija on suorittanut hyväksytysti tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat. Tutkintotodistus voidaan antaa myös opiskelijalle, jonka opiskelussa on noudatettu 21 §:ssä tarkoitettuja erityisiä opiskelujärjestelyjä.

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus suoritetusta koulutuksesta, kun opiskelija on suorittanut lain 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen.

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus suoritetuista tutkinnon osista tai 3 §:ssä tarkoitetussa muussa koulutuksessa suoritetuista opinnoista, jos opiskelija eroaa kesken tutkinnon tai koulutuksen suorittamisen. Todistus suoritetuista tutkinnon osista tai opinnoista tulee antaa opiskelijan pyynnöstä myös opiskelun aikana.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin todistusten sisällöstä ja allekirjoittamisesta sekä todistusten liitteistä. Opetushallitus määrää todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista.

27 a §

*Esteettömyys ja opiskelijaksi ottamisen edellytykset*

Opetushallitus määrää 32 §:ssä tarkoitettuihin opintoihin liittyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista.

28 §

*Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön*

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetus-suunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Koulutuksen järjestäjän tulee laatia suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Opetushallituksen tulee antaa määräykset suunnitelmien laatimisesta.

## 29 §

*Oikeus saada opetusta ja opinto-ohjausta*

Opiskelijalla on oikeus saada opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen.

Opiskelijalla on oikeus saada henkilökoh- taista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta.

## 29 a §

*Opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuun- nitelma*

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia yhdessä opiskelijan kanssa opiskelijan yksilöllisiin tavoitteisiin ja valintoihin perustuva henkilö- kohtainen opiskelusuunnitelma, jota päivite- tään opiskelun aikana.

## 30 §

*Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen*

Opiskelijalla on oikeus saada tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden ammattitai- tovaatimuksia tai osaamistavoitteita vastaava aikaisemmin hankittu osaaminen tunnistetuk- si ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustamisel- la voidaan saada suoritetuksi tutkinnon osia kokonaan tai osittain.

Osaamisen tunnistamisessa ja tunnustami- sessa noudatetaan 25 §:n säännöksiä osaami- sen arvioinnista, 25 b §:n säännöksiä arvi- oinnista päättämisestä ja 25 c §:n säännöksiä arvioinnin oikaisemisesta.

Opetushallitus voi määrätä osaamisen tun- nistamisen ja tunnustamisen mitoituksen pe- riaatteista sekä arvosanojen muuntamisesta.

Opiskelijan tulee hakea koulutuksen järjes- täjältä aikaisemmin hankitun osaamisen tun- nistamista ja tunnustamista. Opiskelijan tulee esittää osaamisen tunnistamisen ja tunnusta- misen edellyttämä selvitys.

## 37 a §

*Opiskelijahuolto sekä kodin ja oppilaitoksen yhteistyö*

Opetushallitus määrää kodin ja oppilaitok- sen yhteistyön ja opiskelijahuollon keskeisis- tä periaatteista sekä opetustoimeen kuuluvan opiskelijahuollon tavoitteista. Opetushalli- tuksen tulee valmistella määräys yhteistyössä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

Koulutuksen järjestäjän tulee opetussuun- nitelmassaan määrätä kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskelijahuollon järjes- tämistavat. Koulutuksen järjestäjän tulee tältä osin laatia opetussuunnitelma yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toi- meenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien vi- ranomaisten kanssa.

## 45 §

*Tutkintojen nimien ja tutkintonimikkeiden suojaaminen*

Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen nimiä ja tutkintonimikkeitä saa käyttää vain tutkin- noista, jotka on suoritettu tämän lain mukai- sesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä      kuuta 20 .

Opetushallituksen tulee määrätä tutkinnon perusteet siten, että koulutuksen järjestäjät voivat ottaa uudet opetussuunnitelmat käyt- töön lain voimaan tullessa.

Ennen lain voimaantuloa tutkinnon suori- tamisen aloittaneet opiskelijat siirtyvät lain voimaan tullessa suorittamaan tutkintoaan tämän lain ja sen nojalla annettavien sään- nösten ja määräysten mukaan. Opetushallitus voi määrätä siirtymiseen liittyvistä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteista ja menettelyistä.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tä- män lain mukaan suoritettavan koulutuksen laajuuteen opintoviikkoina, vastaa yksi opin- toviikko 1,5:tä osaamispistettä, jollei muuta ole säädetty tai määrätty.

Muualla lainsäädännössä olevalla viittauksella ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin tarkoitetaan tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

## 2.

**Laki****ammattillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) 11 §:n 6 ja 7 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 952/2011,

*muutetaan* lain 1 ja 2 §, 7 §:n 3 momentti, 7 a §:n 1 momentti, 8 §, 10 §:n johdantokappale ja 6 kohta, 11 §:n johdantokappale, 4 luvun otsikko, 12 ja 13 §, 16 §:n otsikko, johdantokappale ja 2 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laeissa 1013/2005 ja 931/2012, 7 §:n 3 momentti, 7 a §:n 1 momentti sekä 10 §:n johdantokappale ja 6 kohta laissa 1013/2005, 8 § laeissa 1013/2005 ja 1097/2007, 11 §:n johdantokappale ja 13 § laissa 952/2011, 12 § osaksi laissa 1097/2007 ja 16 §:n 2 kohta laissa 602/2005, sekä

*lisätään* lakiin uusi 7 b, 8 a, 9 a, 9 b, 12 a–e, 15 a ja 15 b § seuraavasti:

## 1 §

*Soveltaisala*

Tässä laissa säädetään näyttötutkintoina suoritettavista ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista ja niihin valmistavasta koulutuksesta sekä muusta kuin näyttötutkintoon valmistavasta ammatillisesta lisäkoulutuksesta (*ammattilinen aikuiskoulutus*).

Tätä lakia sovelletaan lisäksi ammatillisen aikuiskoulutuksen yhteydessä toteutettavaan työelämän kehittämis- ja palvelutoimintaan. Sillä tarkoitetaan yrityksille ja julkisyhteisöille, erityisesti pienyrityksille, tarjottavia osaamisen kehittämispalveluja.

## 2 §

*Koulutuksen tarkoitus*

Ammatillisen aikuiskoulutuksen tarkoituksena on ylläpitää ja kohottaa väestön ammatillista osaamista, antaa opiskelijoille valmiuksia yrittäjyyteen, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin sekä edistää työllisyyttä ja tukea elinikäistä oppimista.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen tarkoituksena on lisäksi antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta

riippumatta sekä edistää tutkintojen tai niiden osien suorittamista.

## 7 §

*Tutkintotoimikunnat*

—————  
 Tutkintotoimikunta sopii näyttötutkintojen järjestämisestä 4 §:ssä tarkoitettujen koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden sellaisten yhteisöjen ja säätiöiden kanssa, joilla on riittävä asiantuntemus näyttötutkintojen järjestämiseen (*näyttötutkinnon järjestäjä*). Tutkintotoimikunnan tulee tehdä sopimuksia siten, että tutkintoon osallistuvilla on tarjolla riittävä määrä tutkintotilaisuuksia. Lisäksi on otettava huomioon, että maksut sekä osallistujille että koulutuksen järjestäjille säilyvät kohtuullisina. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin järjestämissopimusten sisällöstä.  
 —————

## 7 a §

*Todistusten antaminen ja tietojen toimittaminen*

Tutkintotoimikunnan tulee antaa tutkintotodistus, kun henkilö on suorittanut hyväksy-

tysti tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat. Tutkintotoimikunnan tulee antaa todistus suoritetuista tutkinnon osista pyydettyä.

## 7 b §

### *Tutkinnon suorittamismahdollisuudet*

Näyttötutkinnon järjestäjä on tutkintotoimikunnan kanssa sovittavalla tavalla velvolinen järjestämään mahdollisuuksia suorittaa näyttötutkintoja myös ilman niihin valmistavaa koulutusta.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla järjestetään osana koulutusta mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto. Koulutuksen järjestäjä vastaa myös siitä, että valmistavaan koulutukseen osallistuvalla on mahdollisuus osallistua uuteen tutkintotilaisuuteen, jos hän ei ole suorittanut tutkinnon osaa hyväksytysti tai haluaa korottaa arvostustaan.

Näyttötutkinnon tai sen osan suorittamismahdollisuuksia on järjestettävä myös henkilöille, joille ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaava viranomainen on antanut ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1093/2007) 13 §:n 2 momentin mukaisen tunnustamispäätöksen, jossa hakijalta on edellytetty kyseisessä laissa tarkoitettuja korvaavia toimenpiteitä.

## 8 §

### *Näyttötutkintoon valmistava koulutus*

Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta järjestää valmistavaan koulutukseen osallistuville mahdollisuus näyttötutkinnon suorittamiseen säädetään 7 b §:ssä.

## 8 a §

### *Henkilökohtaistaminen*

Koulutuksen järjestäjä vastaa näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta sekä näihin liittyvästä ohjauksesta. Jos henkilö ei ole osallistunut näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen, henkilökohtaistamisesta vastaa näyttötutkinnon järjestäjä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin henkilökohtaistamisesta noudatettavista menettelytavoista.

## 9 a §

### *Todistus valmistavasta ja muusta koulutuksesta*

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa henkilölle todistus näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen tai muuhun tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen osallistumisesta. Näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta tai muuta koulutusta ei arvioida osaamisen arviointiasteikolla.

## 9 b §

### *Opetus ja ohjaus*

Opiskelijalla on oikeus saada opetusta sekä henkilökohtaista ja muuta tarpeellista ohjausta.

Opiskelijan arvioinnilla ohjataan ja kannustetaan opiskelua sekä kehitetään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin.

## 10 §

### *Opetusta koskeva viittaussäännös*

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain opetusta koskevia säännöksiä:

6) 23 §:n säännöksiä kokeilusta kuitenkin siten, että tutkintojen osaamisaloista voidaan poiketa Opetushallituksen luvalla.

## 11 §

*Opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva viittaussäännös*

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia säännöksiä:

## 4 luku

**Ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomat näyttötutkinnot**

## 12 §

*Näyttötutkinnot*

Näyttötutkinnot ovat ammatillisia tutkintoja, jotka suoritetaan osoittamalla ammattitaito 7 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tutkintotilaisuuksissa. Tutkintotilaisuuksiin voi osallistua ammatitaidon hankkimistavasta riippumatta. Näyttötutkintoina voidaan suorittaa ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja.

Ammatillinen perustutkinto ja ammattitutkinto sijoittuvat ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulle pätevyystasolle ja erikoisammattitutkinto 3 kohdassa tarkoitettulle pätevyystasolle.

## 12 a §

*Tutkintojen määritelmät*

Ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella.

Ammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattiosaamista, joka on perustutkintoa syvempää tai kohdistuu rajatumpiin työtehtäviin.

Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattiosaamista, joka on syvällistä ammatin hallintaa tai monialaista osaamista.

## 12 b §

*Tutkintorakenne*

Koulutusaloista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään ammatillisista perustutkinnoista ja niiden osaamisaloista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista sekä tutkintojen sijoittumisesta koulutusaloittain. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää tutkintojen osaamisalojen ja tutkintonimikkeiden määrittämisessä käytettävistä periaatteista.

Opetushallitus valmistelee 2 momentissa tarkoitettua tutkintorakenteen muuttamista koskevia esityksiä.

## 12 c §

*Tutkintojen muodostuminen*

Näyttötutkinnot muodostuvat ammatillisista tutkinnon osista.

Tutkintoon tai siihen sisältyvään osaamisalaan sisältyy vähintään yksi pakollinen tutkinnon osa ja vähintään yksi valinnainen tutkinnon osa.

## 12 d §

*Jatko-opintokelpoisuus*

Tutkintojen yleisestä jatko-opintokelpoisuudesta yliopistoihin ja ammatikorkeakouluihin säädetään yliopistolain (558/2009) 37 §:ssä ja ammatikorkeakoululain (351/2003) 20 §:ssä.

## 12 e §

*Tutkintojen nimien ja tutkintonimikkeiden suojaaminen*

Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen nimiä ja tutkintonimikkeitä saa käyttää vain tutkin-

noista, jotka on suoritettu tämän lain mukaisesti.

### 13 §

#### *Tutkintojen perusteet*

Opetushallitus määrää tutkinnon perusteet kullekin 12 b §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvalla tutkinnolla.

Tutkinnon perusteissa määrätään:

- 1) ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen osaamisalat;
- 2) tutkintonimikkeet;
- 3) tutkinnon muodostuminen pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista siltä osin, kuin niistä ei ole säädetty 12 c §:ssä; sekä
- 4) tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arviointi.

### 15 a §

#### *Tutkinnon suorittajan osaamisen arviointi*

Osaamisen arvioinnilla annetaan tietoa tutkinnon suorittajan osaamisesta ja varmistetaan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten saavuttaminen. Tutkinnon suorittajan osaamista arvioidaan monipuolisesti vertaamalla sitä tutkinnon perusteissa määrättyyn osaamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään osaamisen arviointiasteikosta.

### 15 b §

#### *Todistuksia koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset*

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 7 a ja 9 a §:ssä tarkoitettujen todistusten sisällöstä ja allekirjoittamisesta sekä

todistusten liitteistä. Opetushallitus määrää tarkemmin todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista.

### 16 §

#### *Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain eräiden säännösten soveltaminen*

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen ja tutkintoihin sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain säännöksiä:

- 2) 24 b §:n 3 momentin säännöksiä opiskelijan oppimisen arvioinnista oppisopimuskoulutuksessa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa ammatillisen perustutkinnon suorittamisen aloittaneet tutkinnon suorittajat siirtyvät lain voimaan tullessa suorittamaan tutkintoaan tämän lain ja sen nojalla annettavien säännösten ja määräysten mukaan.

Opetushallituksen tulee muuttaa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteet tämän lain 12 c §:n mukaisiksi 1 päivään elokuuta 2018 mennessä. Jos tutkinnon suorittaja on aloittanut ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittamisen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla annettujen tutkinnon perusteiden mukaisesti, hänellä on tutkinnon perusteiden muuttamisen jälkeen kahden vuoden ajan oikeus suorittaa tutkinto loppuun niiden tutkinnon perusteiden mukaisesti, jotka olivat voimassa hänen aloittaessaan tutkinnon suorittamisen.

## 3.

**Laki****opintotukilain 5 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* opintotukilain (65/1994) 5 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 345/2004, seuraavasti:

## 5 a §

*Päätoimiset opinnot*

\_\_\_\_\_

Ammatilliset ja muut kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetut opinnot ovat päätoimisia, kun opintojen laajuus on keskimäärin vähintään kolme opintoviikkoa tai 4,5 osaamispistettä opiskelukuukautta kohti. Kun opintojen laa-

juutta ei ole mitoitettu opintoviikkoina eikä osaamispisteinä, edellytetään opetus- tai koulutusohjelman mukaiseen opetukseen tai opintoihin kuuluvaan harjoitteluun osallistumista keskimäärin vähintään 25 viikkotuntia.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Tämä laki tulee voimaan päivänä \_\_\_\_\_ kuuta 20 \_\_\_\_.

4.

## Laki

### työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* työttömyysturvalain (1290/2002) 2 luvun 10 §:n 2 momentin 3 kohta, sellaisena  
kuin se on laissa 1001/2012, seuraavasti:

10 §

*Opiskelu*

nen laajuus on keskimäärin vähintään viisi  
opintopistettä, kolme opintoviikkoa tai 4,5  
osaamispistettä opiskelukuukautta kohti; se-  
kä

\_\_\_\_\_

Päätoimisina pidetään:

\_\_\_\_\_

3) muita kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja  
opintoja, joiden opintosuunnitelman mukai-

\_\_\_\_\_

Tämä laki tulee voimaan päivänä \_\_\_\_\_ kuuta  
20 \_\_\_\_\_.

## 5.

**Laki****oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 ja 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 13 §:n 3 momentti ja 24 §:n 1 momentti seuraavasti:

## 13 §

*Opiskeluhooltosuunnitelma*

—————  
 Opetushallitus antaa opetussuunnitelman perusteissa tai muussa määräyksessä määräykset opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta.  
 —————

## 24 §

*Valtakunnallinen ohjaus*

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista päätetään osana opetussuunnitelman perusteita tai muussa määräyksessä siten kuin perusopetuslain 14 §:ssä, lukiolain 10 §:ssä ja ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 37 a §:ssä säädetään.

—————

—————  
 Tämä laki tulee voimaan päivänä      kuuta  
 20 .  
 —————

6.

## Laki

### Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain (1295/2013) 2 §:n 2 kohdan b alakohta seuraavasti:

2 §

#### *Tehtävät*

Arviointikeskuksen tehtävänä on:

\_\_\_\_\_

2) tehdä 5 §:ssä tarkoitetun arviointi-  
suunnitelman mukaisesti

\_\_\_\_\_

b) ammatillisesta peruskoulutuksesta an-  
netun lain (630/1998) 13 §:ssä ja ammatil-  
lisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain

(631/1998) 13 §:ssä tarkoitettujen tutkin-  
non perusteiden sekä taiteen perusopetuk-  
sesta annetun lain (633/1998) 5 §:ssä tar-  
koitettujen opetussuunnitelman perusteiden  
tavoitteiden saavuttamista koskevia  
oppimistulosten arviointeja;

\_\_\_\_\_

Tämä laki tulee voimaan päivänä  
kuuta 20 .

Helsingissä 20 päivänä maaliskuuta 2014

**Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri**

**JUTTA URPILAINEN**

Opetusministeri *Krista Kiuru*

*Liitteet  
Rinnakkaistekstit*

# 1.

## Laki

### ammattillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) nimike sekä 1 ja 2 §, 3 §:n 1 momentti, 4 ja 5 §, 3 luvun otsikko, 12—16 §, 17 §:n 2 momentti, 19, 21, 23 ja 25 §, 25 a §:n 2 momentti, 25 b ja 25 c §, 28 §:n 3 momentti sekä 29, 30 ja 45 §, sellaisina kuin niistä ovat 12 § osaksi laeissa 455/2001 ja 951/2011, 13 § osaksi laeissa 479/2003 ja 951/2011, 14 § osaksi laissa 479/2003, 17 §:n 2 momentti laissa 455/2001, 19 § laissa 1341/2007, 23 §:n laeissa 479/2003 ja 951/2011, 25 §, 25 a §:n 2 momentti, 25 b, 25 c ja 30 § laissa 601/2005 ja 28 §:n 3 momentti laissa 1269/2013, sekä  
*lisätään* lakiin uusi 4 a, 4 b, 12 a, 12 b, 13 a, 14 a, 16 a, 24 a, 24 b ja 25 d–e §, 27 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 951/2011, uusi 4 momentti, lakiin uusi 29 a § sekä 37 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1290/2013, uusi 2 ja 3 momentti, seuraavasti:

## Laki

### ammattillisesta peruskoulutuksesta

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

1 §

1 §

*Soveltaisala*

*Soveltaisala*

Tässä laissa säädetään *nuorille ja aikuisille* annettavasta ammatillisesta peruskoulutuksesta ja siinä suoritettavista tutkinnoista.

Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta *aikuisille annettavasta* ammatillisesta koulutuksesta on voimassa, mitä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) säädetään.

Tässä laissa säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta ja siinä suoritettavista tutkinnoista.

Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta ammatillisesta koulutuksesta *säädetään* ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998).

2 §

2 §

*Koulutuksen tarkoitus*

*Koulutuksen tarkoitus*

Ammatillisen koulutuksen tarkoituksena on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeita sekä edistää työllisyyttä.

Tässä laissa tarkoitettun koulutuksen tarkoituksena on kohottaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin sekä edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista.

## 3 §

*Ammatillinen koulutus*

Ammatillinen peruskoulutus on ammatilliseen tutkintoon johtavaa koulutusta.

## 3 §

*Ammatillinen peruskoulutus*

Ammatillinen peruskoulutus on 14 §:ssä tarkoitetun koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukaan suoritettavaa koulutusta, joka johtaa ammatilliseen perustutkintoon.

## 4 §

*Ammatilliset tutkinnot*

Ammatillisessa peruskoulutuksessa suoritettavat tutkinnot ovat ammatillisia perustutkintoja.

Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa myös ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomassa näyttötutkinnoissa siten kuin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa säädetään.

Edellä 1 momentissa mainitut tutkinnot antavat jatko-opintokelpoisuuden yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin siten kuin asetuksella säädetään ja yliopisto tai ammattikorkeakoulu opiskelijan opinto-ohjelman perusteella päättää.

## 4 §

*Ammatillisen perustutkinnon määritelmä*

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneella on laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella.

Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa tässä laissa tarkoitettuna ammatillisena peruskoulutuksena tai ammatillisesta aikuis-koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna näyttötutkintona.

## 4 a §

*Tutkintorakenne*

Koulutusaloista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään ammatillisista perustutkinnoista ja niihin sisältyvistä osaamisaloista sekä tutkin-tojen sijoittumisesta koulutusaloittain. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää tutkintonimikkeiden määrittämisessä käytettävistä periaatteista.

Opetushallitus valmistelee 2 momentissa tarkoitetun tutkintorakenteen muuttamista koskevia esityksiä.

## 4 b §

**Jatko-opintokelpoisuus**

*Tutkintojen yleisestä jatko-opintokelpoisuudesta yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin säädetään yliopistolain (558/2009) 37 §:ssä ja ammattikorkeakoululain (351/2003) 20 §:ssä.*

## 5 §

**Koulutuksen tavoitteet**

Ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen.

Koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden kehitystä hyviksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä tukea elinikäistä oppimista.

Nuorille järjestettävässä koulutuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Vammaisille järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on lisäksi yhteistyössä kuntoutuspalvelujen tuottajien kanssa edistää opiskelijan kokonaiskuntoutusta.

## 3 luku

**Opetus**

## 12 §

**Opetuksen laajuus ja sisältö**

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettu tutkinto on laajuudeltaan vähintään kaksivuotinen (80 opintoviikkoa). Koulutusaloista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tutkinnoista ja niiden laajuudesta annetaan tarkempia säännöksiä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Tutkinto sisältää, sen mukaan kuin opetus-

## 5 §

**Koulutuksen tavoitteet**

Ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon edellyttämä osaaminen ja ammattitaito sekä valmiuksia yrittäjyyteen.

Koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijoiden kehitystä hyviksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintovalmiuksien, ammatillisen kehittymisen, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.

*Koulutusta järjestettäessä tulee olla yhteistyössä alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden kotien ja huoltajien kanssa.*

Vammaisille järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on lisäksi yhteistyössä kuntoutuspalvelujen tuottajien kanssa edistää opiskelijan kokonaiskuntoutusta.

## 3 luku

**Tutkinnot ja opetus**

## 12 §

**Tutkintojen mitoituserusteet**

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien ammatillisten perustutkintojen ja niiden osien mitoituksen peruste on osaamispiste.

Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää tutkinnon laajuudeksi yli 180 osaamispistettä, jos

suunnitelmassa määrätään, ammatillisia opintoja ja niitä tukevaa työssä oppimista sekä ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeellisia ja ammattitaitoa täydentäviä äidinkielen, toisen kotimaisen kielen ja vieraan kielen opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistisyhteiskunnallisia opintoja, liikuntaa ja muita taito- ja taideaineiden opintoja, terveystietoa sekä opinto-ohjausta. Taito- ja taideaineiden opinnot sekä terveystieto ovat vapaaehtoisia niille opiskelijoille, jotka 18 vuotta täytettyään aloittavat opintonsa. Koulutuksen järjestäjä voi 9 §:n nojalla määrätyn erityisen koulutustehtävän mukaisesti poiketa tämän momentin säännöksistä.

Äidinkielenä opetetaan opiskelijan opetuskielen mukaisesti suomen, ruotsin tai saamen kieltä. Äidinkielenä voidaan opiskelijan valinnan mukaan opettaa myös romanikieltä, viittomakieltä tai muuta opiskelijan äidinkieltä.

*ammattialaa koskeva sääntely sitä edellyttää.*

*Ammatillisessa peruskoulutuksessa vuoden aikana keskimäärin saavutettu osaaminen vastaa 60:tä osaamispistettä. Ammatillinen peruskoulutus on järjestettävä siten, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon sen laajuutta vastaavassa ajassa.*

## 12 a §

### ***Tutkinnon osien mitoitusperusteet***

*Tutkinnon osien osaamispisteet määräytyvät sen mukaan, mikä on niihin sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin.*

## 12 b §

### ***Ammatillisen perustutkinnon muodostuminen***

*Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettava ammatillinen perustutkinto sisältää:*

- 1) ammatillisia tutkinnon osia;*
- 2) yhteisiä tutkinnon osia;*
- 3) vapaasti valittavia tutkinnon osia.*

*Tutkintoon tai siihen sisältyvään osaamisalaa sisältyy vähintään yksi pakollinen ammatillinen tutkinnon osa ja vähintään yksi valinnainen ammatillinen tutkinnon osa.*

*Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut yhteiset tutkinnon osat ovat:*

- 1) viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen;*
- 2) matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen;*
- 3) yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava*

osaaminen; ja

4) sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tutkinnon muodostumisesta 1 momentissa tarkoitetuista tutkinnon osista sekä yhteisten tutkinnon osien laajuudesta ja niihin kuuluvista osa-alueista.

### 13 §

#### *Koulutuksen tavoitteista päättäminen ja opetussuunnitelman perusteet*

Valtioneuvosto päättää koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista sekä yhteisistä opinnoista ja niiden laajuudesta.

Opetushallitus päättää koulutusaloittain ja tutkinnoittain 12 §:n 2 momentissa tarkoitettujen opintojen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä sekä kodin ja oppilaitoksen yhteistyön ja opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskelijahuollon tavoitteista (opetussuunnitelman perusteet). Opetushallitus päättää opetussuunnitelman perusteiden yhteydessä tarvittaessa myös tutkintoihin liittyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista.

Opetushallitus valmistelee 2 momentissa tarkoitetun opetussuunnitelman perusteita koskevan päätöksen kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä sekä opiskelijahuoltoa koskevilta osiltaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen kanssa.

### 13 §

#### **Tutkinnon perusteet**

Opetushallitus määrää tutkinnon perusteet kullekin 4 a §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvalla tutkinnolla.

Tutkinnon perusteissa määrätään:

1) tutkintonimikkeet;

2) tutkinnon muodostuminen pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista sekä tutkinnon osien ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden laajuus osaamispisteinä siltä osin, kuin näistä ei ole säädetty 12 b §:ssä tai sen nojalla;

sekä

3) tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet sekä osaamisen arviointi.

### 13 a §

#### **Opetushallituksen määräykset**

Opetushallitus määrää:

1) todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista 25 e §:n mukaisesti;

2) opiskelijan terveydentilaa koskevista vaatimuksista 27 a §:n mukaisesti;

3) suunnitelmista opiskelijoiden suojelemiseksi ja kurinpitokeinojen käyttämiseksi 28 §:n mukaisesti;

4) osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteista sekä arvosanojen muuntamisesta 30 §:n mukaisesti;

5) kodin ja oppilaitoksen yhteistyön ja opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista 37 a §:n mukaisesti.

## 14 §

*Opetussuunnitelma*

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä koulutusta varten opetussuunnitelma. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

*Opetussuunnitelma tulee, siltä osin kuin sen perusteista säädetään 13 §:n 3 momentissa, laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Koulutuksen järjestäjän tulee määrätä myös kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskelija-huollon järjestämistavasta.*

Opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin tarvittaessa myös muiden ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja muun koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen.

## 14 §

*Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma*

Koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden tai 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen opetussuunnitelma, jossa päätetään järjestettävästä koulutuksesta. Opetussuunnitelma hyväksytään erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa koulutusta varten.

Opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilölliseen osaamisen hankkimiseen ja osoittamiseen.

*Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin opetussuunnitelmassa päätettävistä asioista.*

## 14 a §

*Koulutuksesta tiedottaminen*

*Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijoille ja opiskelijaksi pyrkiville tietoa järjestettävästä koulutuksesta.*

## 15 §

*Koulutuksen järjestämismuoto*

Koulutus voidaan järjestää lähi-, etä- ja monimuoto-opetuksena, oppisopimuskoulutuksena tai muutoin työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä.

## 15 §

*Koulutuksen toteuttaminen*

*Koulutuksen toteuttamistavoista päättää koulutuksen järjestäjä.*

## 16 §

*Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävä koulutus*

Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävä koulutus perustuu koulutuksen järjestäjän ja työpaikan väliseen kirjalliseen sopimukseen. Sopimukseen otettavista asioista ja koulutuksen järjestämisestä säädetään tarkemmin asetuksella. Muuten kuin oppisopimuskoulutuksena järjestettävä työpaikalla tapahtuva koulutus järjestetään siten, että opiskelija ei ole työsopimussuhteessa työnantajaan, tai erikseen niin sovittaessa laatimalla työsopimus.

## 16 §

*Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävä koulutus*

Koulutuksen järjestäjä sopii kirjallisesti työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta työnantajan kanssa. Sopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että koulutustyöpaikalla on käytettävissä tutkinnon perusteiden mukaisen koulutuksen ja ammattiosaamisen näyttöjen järjestämisen kannalta riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa, tarpeelliset työvälineet sekä ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevää henkilökuntaa, josta voidaan nimetä opiskelijan vastuullinen työpaikkaohjaaja. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin sopimuksella sovittavista asioista.

## 16 a §

**Työssäoppiminen**

**Työssäoppiminen** on työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä muutoin kuin oppisopimuskoulutuksena toteutettavaa tavoitteellista ja ohjattua koulutusta.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon tulee sisältää osaamisen hankkimista työssäoppimisen kautta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin työssäoppimisen laajuudesta.

Työssäoppimisen aikana opiskelija ei ole työsopimussuhteessa työnantajaan, elleivät opiskelija ja työnantaja ole erikseen sopineet työsopimuksen tekemisestä.

## 17 §

*Oppisopimuskoulutus*

Oppisopimuskoulutuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettäviä opintoja täydennetään tietopuolisilla opinnoilla. Sen estämättä, mitä 12 §:ssä säädetään, oppisopimuskoulutukseen ei sisälly pakollisia liikunnan, muiden taito- ja taideaineiden eikä terveystiedon opintoja.

## 17 §

*Oppisopimuskoulutus*

Oppisopimuskoulutuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettäviä opintoja täydennetään tietopuolisilla opinnoilla.

## 19 §

*Opiskelijan työturvallisuus*

Työnantaja vastaa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävässä koulutuksessa opiskelijan työturvallisuudesta siten kuin siitä työntekijöiden osalta säädetään ja määrätään myös silloin, kun opiskelija ei ole työsopimussuhteessa taikka virkasuhteessa tai siihen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työnantajaan.

## 21 §

*Erityiset opetusjärjestelyt*

Opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1) *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan tutkinnon sisältämiä opintoja vastaavat tiedot ja taidot;*

2) tutkinnon sisältämien opintojen suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta; tai

3) se on perusteltua opiskelijan terveydentilaan liittyvistä syistä.

## 23 §

*Kokeilu*

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää luvan tässä laissa tarkoitetun koulutuksen kehittämiseksi tarpeellisen kokeilun järjestämiseen. *Opetushallitus voi myöntää luvan sellaisen kokeilun järjestämiseen, jossa poiketaan opetussuunnitelman perusteista.*

Kokeilussa voidaan poiketa tutkintojen rakenteesta, tutkinnoista ja niiden nimikkeistä,

## 19 §

*Opiskelijan työturvallisuus*

Työnantaja vastaa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävässä koulutuksessa opiskelijan työturvallisuudesta siten kuin siitä työntekijöiden osalta säädetään ja määrätään myös silloin, kun opiskelija ei ole työsopimussuhteessa taikka virkasuhteessa tai siihen verrattavassa julkisoikeudellisessa palvelussuhteessa työnantajaan. *Koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa työnantajalle edellä tarkoitettua työturvallisuusvastuusta.*

## 21 §

*Erityiset opiskelujärjestelyt*

Opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1) *tutkinnon perusteiden tai 3 §:ssä tarkoitettun muun koulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat olosuhteet tai aikaisemmin hankittu osaaminen huomioiden joltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia; tai*

2) se on perusteltua opiskelijan terveydentilaan liittyvistä syistä.

## 23 §

*Kokeilu*

Opetus- ja kulttuuriministeriö tai *Opetushallitus* voi myöntää luvan tässä laissa tarkoitetun koulutuksen kehittämiseksi tarpeellisen kokeilun järjestämiseen. *Kokeilulupa voidaan myöntää sellaiselle koulutuksen järjestäjälle, jolla on edellytykset toteuttaa kokeilun tavoitteita vastaavalla tavalla ja koulutukseen liittyviä opiskelijoiden oikeuksia vaarantamatta. Kokeilulupa myönnetään määräajaksi, kuitenkin enintään kuudeksi vuodeksi.*

*Opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla kokeilussa voidaan poiketa tutkintojen nimistä*

tutkintoihin sisältyvistä koulutusohjelmista, yhteisistä opinnoista ja opintojen laajuudesta. Kokeilussa suoritettavan tutkinnon tulee olla tavoitteiltaan ja sisällöiltään sellainen, että ammattitaidon saavuttamiseksi tarpeelliset tiedot ja taidot sekä kelpoisuus jatko-opintoihin saavutetaan.

Kokeiluun osallistuvat koulutuksen järjestäjät valitaan hakemuksesta. *Kokeiluyksiköitä valittaessa* kokeiluun otetaan mukaan tarvittava määrä koulutuksen järjestäjiä siten, että kokeilulle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. *Kokeiluyksiköiden* valinnassa otetaan huomioon kokeiluyksiköiden alueellinen ja kielellinen edustavuus, mikäli se kokeilun laajuus ja tavoitteet huomioon ottaen on perusteltua. *Lupa voidaan myöntää sellaiselle koulutuksen järjestäjälle, jolla on edellytykset toteuttaa kokeilu sen tarkoitusta vastaavalla tavalla ja koulutukseen liittyviä opiskelijoiden oikeuksia vaarantamatta.*

*Kokeilulupa voidaan myöntää rajoitetuksi ajaksi, kuitenkin enintään kuudeksi vuodeksi siten, että kokeilun tavoitteet toteutuvat. Kokeilussa tulee noudattaa opetushallituksen hyväksymää kokeiluohjelmaa.*

*ja osaamisaloista, tutkinnon muodostumisesta ja laajuudesta sekä 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen laajuudesta. Opetushallituksen luvalla kokeilussa voidaan poiketa tutkintojen ja opetussuunnitelman perusteista. Kokeilussa suoritettavan tutkinnon tulee olla tavoitteiltaan ja sisällöiltään sellainen, että tutkinnon edellyttämä osaaminen ja ammattitaito sekä kelpoisuus jatko-opintoihin saavutetaan.*

Kokeiluun osallistuvat koulutuksen järjestäjät valitaan hakemuksesta. Kokeiluun otetaan mukaan tarvittava määrä koulutuksen järjestäjiä siten, että kokeilulle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Valinnassa otetaan huomioon alueellinen ja kielellinen edustavuus, jos se kokeilun laajuus ja tavoitteet huomioon ottaen on perusteltua.

*Opetushallitus määrää kokeilussa noudatettavat tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteet.*

## 24 a §

### **Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arvioinnin periaatteet**

*Opiskelijan arvioinnilla ohjataan ja kannustetaan opiskelua, kehitetään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin, annetaan tietoa opiskelijan osaamisesta sekä varmistetaan tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttaminen.*

*Opiskelijan oppimista ja osaamista tulee arvioida monipuolisesti ja riittävän usein koulutuksen aikana.*

## 24 b §

### **Oppimisen arviointi**

*Opiskelijan oppimista arvioidaan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palau-*

## 25 §

*Opiskelijan arviointi*

Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijoiden oppimista, työskentelyä ja osaamista tulee arvioida monipuolisesti.

Ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelijan ammatillista osaamista tulee muun arvioinnin ohella arvioida opiskelijan työpaikalla, oppilaitoksessa tai muussa koulutuksen järjestäjän osoittamassa paikassa työtilanteissa tai -tehtävissä antamien ammattiosaamisen näyttöjen perusteella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään opintosuoritusten arviointiasteikosta, aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamisesta, opinnoissa etenemisestä ja arvosanan korottamisesta, tutkintotodistuksista ja muista opiskelijalle annettavista todistuksista. Opetushallitus voi antaa opinto-, näyttö- ja tutkintosuoritusten arvioinnista asetusta tarkentavia määräyksiä. Todistuksiin merkittävistä tiedoista päättää asetusta täydentäen Opetushallitus.

## 25 a §

*Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamista vastaava toimielin*

Toimielin hyväksyy koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman osana olevat suunnitellut ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista, valvoo näyttötoimintaa sekä päättää ammattiosaamisen näyttöjen ar-

## 25 §

*Opiskelijan osaamisen arviointi*

tetta.

Opiskelijan oppimista arvioi opetuksesta vastaava opettaja. Työssäoppimisessa opiskelijan oppimista arvioi myös työnantajan nimeämä henkilö.

Oppisopimuskoulutuksessa tietopuolisten opintojen oppimista arvioi opetuksesta vastaava opettaja. Työpaikalla tapahtuvassa koulutuksessa oppimista arvioi työnantajan nimeämä henkilö.

Opiskelijan osaamista arvioidaan vertaamalla sitä tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteissa määrättyyn osaamiseen.

Ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelijan ammatillista osaamista arvioidaan ammattiosaamisen näyttöjen perusteella sekä tarvittaessa muulla tavoin. Ammattiosaamisen näytöissä opiskelija osoittaa osaamisensa työtilanteissa ja -tehtävissä työpaikalla, oppilaitoksessa tai muussa koulutuksen järjestäjän osoittamassa paikassa.

Osaamisen arvioinnin perusteella annetaan tutkinnon osien, ammattiosaamisen näyttöjen, yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden ja 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen arvosana. Valtioneuvoston asetuksella säädetään osaamisen arviointiasteikosta.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman osaamisen arvioinnin toteuttamisesta ja osaamisen arviointimenetelmistä.

## 25 a §

*Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamista vastaava toimielin*

Toimielimen tehtävänä on:

- 1) hyväksyä 25 §:n 4 momentissa tarkoitettut suunnitellut ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista;
- 2) valvoo näyttötoimintaa;

vioijista. Lisäksi toimitella käsittelee opiskelijan arviointia koskevat oikaisuvaatimukset.

3) päättää ammattiosaamisen näyttöjen arvioijista;

4) käsitellä 25 c §:ssä tarkoitetut osaamisen arviointia koskevat oikaisuvaatimukset.

## 25 b §

### Arvioinnista päättäminen

Opiskelijan opintosuoritusten ja osaamisen arvioinnista päättää arvioitavien opintojen opetuksesta vastaava opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Tutkintoon sisältyvästä työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävän koulutuksen arvioinnista päättävät opetuksesta vastaava opettaja ja työnantajan nimeämä henkilö yhdessä. Ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnista päättävät 25 a §:ssä tarkoitetun toimielimen määräämät opettajat ja työelämän edustajat yhdessä tai erikseen.

Oppisopimuskoulutuksessa tietopuolisten opintojen arvioinnista päättää opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä ja työpaikalla tapahtuvassa koulutuksessa työnantajan nimeämä henkilö. Koulutuksen järjestäjä päättää tietopuolisten opintojen ja työpaikalla tapahtuvan koulutuksen arvioinnin yhdistelmästä.

Muulta 1 ja 2 momentissa tarkoitetulta arvioinnin suorittajalta kuin opettajalta vaadittavasta osaamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Heidän esteellisyyteensä sovelletaan, mitä hallintolain 27—29 §:ssä säädetään.

## 25 c §

### Arvioinnin oikaiseminen

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteiden soveltamisesta opinto-, näyttö- ja tutkintosuorituksensa. Menettelytavasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Opinto-, näyttö- ja tutkintosuorituksensa arviointiin tyytymätön opiskelija voi pyytää siihen suullisesti tai kirjallisesti oikaisua rehtorilta tai arvioinnin suorittaneelta opettajalta taikka muulta arvioinnista päätöksen tehneeltä henkilöltä. Oikaisupyyntö on tehtävä 14

## 25 b §

### Osaamisen arvioinnista päättäminen

Tutkinnon osan, yhteisten tutkinnon osien osa-alueen tai 3 §:ssä tarkoitetun muun koulutuksen osaamisen arvioinnista päättää opetuksesta vastaava opettaja tai opettajat yhdessä, jos opettajia on useita.

Ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnista päättävät 25 a §:ssä tarkoitetun toimielimen määräämät opettajat ja työelämän edustajat yhdessä tai erikseen. Jos tutkinnon osan ammatillista osaamista arvioidaan ammattiosaamisen näyttöjen lisäksi muulla tavoin, tästä arvioinnista päättää opetuksesta tai tietopuolisista opinnoista vastaava opettaja tai opettajat yhdessä, jos opettajia on useita.

Muulta 2 momentissa tarkoitetulta arvioinnin suorittajalta kuin opettajalta vaadittavasta osaamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Heidän esteellisyyteensä sovelletaan, mitä hallintolain 27—29 §:ssä säädetään.

## 25 c §

### Osaamisen arvioinnin oikaiseminen

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteiden soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Menettelytavasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Opiskelija voi pyytää 25 §:n 3 momentissa tarkoitetun osaamisen arvioinnin perusteella annetun arvosanan oikaisua suullisesti tai kirjallisesti rehtorilta tai arvioinnista 25 b §:n mukaan päättäneeltä. Oikaisupyyntö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelijal-

päivän kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan tietoonsa.

*Oppisopimuskoulutuksessa pyyntö tehdään työpaikalla tapahtuvan koulutuksen arvionnista työnantajalle. Tietopuolisten opintojen arvioinnin sekä tässä momentissa tarkoitettujen arviointien yhdistelmän osalta noudatetaan, mitä 2 momentissa säädetään.*

Opiskelija, joka on tyytymätön 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen, voi hakea siihen kirjallisesti oikaisua tämän lain 25 a §:ssä tarkoitettulta toimielimeltä 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon. Toimielin voi, jos päätös on ilmeisesti virheellinen, velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin.

la on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan tietoonsa.

Opiskelija saa vaatia oikaisua kirjallisesti 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen 25 a §:ssä tarkoitettulta toimielimeltä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Toimielin voi, jos päätös on ilmeisesti virheellinen, velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin.

#### 25 d §

##### ***Osaamisen osoittamisen uusiminen ja arvosanan korottaminen***

*Koulutuksen järjestäjän tulee järjestää mahdollisuus osaamisen osoittamisen uusimiseen, jos opiskelijan osaamisen arviointi on hylätty. Koulutuksen järjestäjän tulee järjestää mahdollisuus myös 25 §:n 3 momentissa tarkoitettun osaamisen arvioinnin perusteella annetun hyväksytyn arvosanan korottamiseen.*

*Jos opiskelijan osaamisen arviointi on hylätty, koulutuksen järjestäjän tulee tarvittaessa varata opiskelijalle mahdollisuus muutoin osoittaa sellainen osaaminen, joka mahdollistaa opiskelun etenemisen.*

#### 25 e §

##### ***Todistukset***

*Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle tutkintotodistus, kun opiskelija on suorittanut hyväksytysti tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat. Tutkintotodistus voidaan antaa myös opiskelijalle, jonka opiskelussa on noudatettu 21 §:ssä tarkoitettuja erityisiä opiskelujärjestelyjä.*

*Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus suoritetusta koulutuksesta, kun opiskelija on suorittanut lain 3 §:ssä tar-*

koitetun muun koulutuksen.

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa opiskelijalle todistus suoritetuista tutkinnon osista tai 3 §:ssä tarkoitettussa muussa koulutuksessa suoritetuista opinnoista, jos opiskelija eroaa kesken tutkinnon tai koulutuksen suorittamisen. Todistus suoritetuista tutkinnon osista tai opinnoista tulee antaa opiskelijan pyynnöstä myös opiskelun aikana.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin todistusten sisällöstä ja allekirjoittamisesta sekä todistusten liitteistä. Opetushallitus määrää todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista.

#### 27 a §

*Esteettömyys ja opiskelijaksi ottamisen edellytykset*

#### 27 a §

*Esteettömyys ja opiskelijaksi ottamisen edellytykset*

Opetushallitus määrää 32 §:ssä tarkoitettuihin opintoihin liittyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista.

#### 28 §

*Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön*

#### 28 §

*Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön*

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetus-suunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Koulutuksen järjestäjän tulee laatia suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee *opetussuunnitelman perusteissa* antaa määräykset suunnitelmien laatimisesta.

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetus-suunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Koulutuksen järjestäjän tulee laatia suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee antaa määräykset suunnitelmien laatimisesta.

#### 29 §

*Oikeus saada opetusta*

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta.

#### 29 §

*Oikeus saada opetusta ja opinto-ohjausta*

Opiskelijalla on oikeus saada *opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen.*

*Opinto-ohjauksesta säädetään tarkemmin asetuksella.*

*Opiskelijalla on oikeus saada henkilökoh-  
taista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta.*

## 29 a §

**Opiskelijan henkilökohtainen opiskelu-  
suunnitelma**

*Koulutuksen järjestäjän tulee laatia yhdes-  
sä opiskelijan kanssa opiskelijan yksilöllisiin  
tavoitteisiin ja valintoihin perustuva henkilö-  
kohtainen opiskelusuunnitelma, jota päivite-  
tään opiskelun aikana.*

## 30 §

**Osaamisen tunnustaminen**

Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunni-  
telman tavoitteita ja vaatimuksia keskeisiltä  
osilta vastaavat aikaisemmin suorittamansa  
opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvi-  
oiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnus-  
tamisella voidaan opiskelijalle lukea hyväksi  
ja korvata tutkinnon pakollisia, valinnaisia tai  
vapaasti valittavia opintoja. Opiskelijan  
osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä  
25, 25 b ja 25 c §:ssä arvioinnista ja sen oi-  
kaisemisesta säädetään. Tarvittaessa osaami-  
sen vastaavuus on osoitettava.

*Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään  
ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluet-  
tavaa osaamista koskevan opintokokonaisuus-  
den alkamista. Valtioneuvoston asetuksella  
säädetään tarvittaessa tarkemmin osaamisen  
tunnustamista koskevasta menettelystä.*

## 37 a §

**Opiskelijahuolto**

## 30 §

**Osaamisen tunnustaminen ja tunnustaminen**

*Opiskelijalla on oikeus saada tutkinnon tai  
opetussuunnitelman perusteiden ammattitai-  
tovaatimuksia tai osaamistavoitteita vastaava  
aikaisemmin hankittu osaaminen tunnustetuksi  
ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustami-  
sella voidaan saada suoritetuksi tutkinnon  
osia kokonaan tai osittain.*

*Osaamisen tunnustamisessa ja tunnustami-  
sessa noudatetaan 25 §:n säännöksiä osaa-  
misen arvioinnista, 25 b §:n säännöksiä ar-  
vioinnista päättämisestä ja 25 c §:n säännök-  
siä arvioinnin oikaisemisesta. Opetushallitus  
voi määrätä osaamisen tunnustamisen ja tun-  
nustamisen mitoituksen periaatteista sekä ar-  
vosanojen muuntamisesta.*

*Opiskelijan tulee hakea koulutuksen järjes-  
täjältä aikaisemmin hankitun osaamisen tun-  
nistamista ja tunnustamista. Opiskelijan tu-  
lee esittää osaamisen tunnustamisen ja tun-  
nustamisen edellyttämä selvitys.*

## 37 a §

**Opiskelijahuolto sekä kodin ja oppilaitoksen  
yhteistyö**

*Opetushallitus määrää kodin ja oppilaitok-  
sen yhteistyön ja opiskelijahuollon keskeisis-  
tä periaatteista sekä opetustoimeen kuuluvan  
opiskelijahuollon tavoitteista. Opetushalli-  
tuksen tulee valmistella määräys yhteistyössä  
Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.*

*Koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelmassaan määrätä kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskelijahuollon järjestämistavat. Koulutuksen järjestäjän tulee tältä osin laatia opetussuunnitelma yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.*

## 45 §

*Tutkintonimikkeiden suojaaminen*

Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen tutkintonimikkeitä saa käyttää vain tutkinnoista, jotka on suoritettu tämän lain mukaisesti.

## 45 §

***Tutkintojen nimien ja tutkintonimikkeiden suojaaminen***

Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen nimiä ja tutkintonimikkeitä saa käyttää vain tutkinnoista, jotka on suoritettu tämän lain mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Opetushallituksen tulee määrätä tutkinnon perusteet siten, että koulutuksen järjestäjät voivat ottaa uudet opetussuunnitelmat käyttöön lain voimaan tullessa.

Ennen lain voimaantuloa tutkinnon suorittamisen aloittaneet opiskelijat siirtyvät lain voimaan tullessa suorittamaan tutkintoaan tämän lain ja sen nojalla annettavien säännösten ja määräysten mukaan. Opetushallitus voi määrätä siirtymiseen liittyvistä osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteista ja menettelyistä.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan tämän lain mukaan suoritettavan koulutuksen laajuuteen opintoviikkoina, vastaa yksi opintoviikko 1,5:tä osaamispistettä, jollei muuta ole säädetty tai määrätty.

Muualla lainsäädännössä olevalla viittauksella ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin tarkoitetaan tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

## 2.

**Laki****ammattillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*kumotaan* ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) 11 §:n 6 ja 7 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 952/2011,

*muutetaan* lain 1 ja 2 § 7 §:n 3 momentti, 7 a §:n 1 momentti, 8 §, 10 §:n johdantokappale ja 6 kohta, 11 §:n johdantokappale, 4 luvun otsikko, 12 ja 13 §, 16 §:n otsikko, johdantokappale ja 2 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 1 § osaksi laeissa 1013/2005 ja 931/2012, 7 §:n 3 momentti, 7 a §:n 1 momentti sekä 10 §:n johdantokappale ja 6 kohta laissa 1013/2005, 8 § laeissa 1013/2005 ja 1097/2007, 11 §:n johdantokappale ja 13 § laissa 952/2011, 12 § osaksi laissa 1097/2007 ja 16 §:n 2 kohta laissa 602/2005, sekä

*lisätään* lakiin uusi 7 b, 8 a, 9 a, 9 b, 12 a–e, 15 a ja 15 b § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

1 §

1 §

*Määritelmä ja suhde muihin säädöksiin*

***Sovelletamisala***

Ammatillisella aikuiskoulutuksella tarkoitetaan tässä laissa ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia, näyttötutkintoina suoritettavia ammatillisia perustutkintoja, ammatitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja samoin kuin niihin valmistavaa koulutusta sekä muuta kuin näyttötutkintoon valmistavaa ammatillista lisäkoulutusta.

*Aikuisten ammatillisesta peruskoulutuksesta on voimassa, mitä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) säädetään.*

*Työvoimakoulutuksena järjestettävästä koulutuksesta on voimassa, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) säädetään.*

*Ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa suoritettavista opinnoista on voimassa, mitä ammattikorkeakoululaissa (351/2003) ja yliopistolaissa (645/1997) säädetään.*

*Edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua ammatillista aikuiskoulutusta voidaan järjestää omaehtoisena koulutuksena, henkilöstökoulutuksena ja työvoimakoulutuksena.*

Tätä lakia sovelletaan lisäksi ammatillisen aikuiskoulutuksen yhteydessä toteutettavaan

*Tässä laissa säädetään näyttötutkintoina suoritettavista ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista ja erikoisammattitutkinnoista ja niihin valmistavasta koulutuksesta sekä muusta kuin näyttötutkintoon valmistavasta ammatillisesta lisäkoulutuksesta (**ammattilinen aikuiskoulutus**).*

Tätä lakia sovelletaan lisäksi ammatillisen aikuiskoulutuksen yhteydessä toteutettavaan

työelämän kehittämis- ja palvelutoimintaan. Sillä tarkoitetaan yrityksille ja julkisyhteisöille, erityisesti pienyrityksille, tarjottavia osaamisen kehittämispalveluja.

## 2 §

*Tarkoitus*

Lain tarkoituksena on ylläpitää ja kohottaa aikuisväestön ammatillista osaamista, antaa opiskelijoille valmiuksia itsenäisen ammatin harjoittamiseen, kehittää työelämää ja edistää työllisyyttä sekä tukea elinikäistä oppimista.

Lain tarkoituksena on lisäksi edistää tutkintojen tai niiden osien suorittamista.

## 7 §

*Tutkintotoimikunnat*

Tutkintotoimikunta sopii näyttötutkintojen järjestämisestä 4 §:ssä tarkoitettujen koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden sellaisten yhteisöjen ja säätiöiden kanssa, joilla on riittävä asiantuntemus näyttötutkintojen järjestämiseen. Tutkintotoimikunnan tulee tehdä sopimuksia siten, että tutkintoon osallistuville on tarjolla riittävä määrä tutkintotilaisuuksia. Lisäksi on otettava huomioon, että maksut sekä osallistujille että koulutuksen järjestäjille säilyvät kohtuullisina. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin järjestämissopimusten sisällöstä.

## 7 a §

*Tutkintotodistusten antaminen ja tietojen toimittaminen*

Tutkintotoimikunta antaa tutkintotodistuksen henkilölle, joka on hyväksytysti suorittanut kaikki tutkinnon osat. Tutkinnon osan hyväksytystä suorittamisesta annetaan todistus pyydettyäessä. Valtioneuvoston asetuksella

työelämän kehittämis- ja palvelutoimintaan. Sillä tarkoitetaan yrityksille ja julkisyhteisöille, erityisesti pienyrityksille, tarjottavia osaamisen kehittämispalveluja.

## 2 §

*Koulutuksen tarkoitus*

Ammatillisen aikuiskoulutuksen tarkoituksena on ylläpitää ja kohottaa väestön ammatillista osaamista, antaa opiskelijoille valmiuksia yrittäjyyteen, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin sekä edistää työllisyyttä ja tukea elinikäistä oppimista.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen tarkoituksena on lisäksi antaa mahdollisuus ammattitaidon osoittamiseen sen hankkimistavasta riippumatta sekä edistää tutkintojen tai niiden osien suorittamista.

## 7 §

*Tutkintotoimikunnat*

Tutkintotoimikunta sopii näyttötutkintojen järjestämisestä 4 §:ssä tarkoitettujen koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden sellaisten yhteisöjen ja säätiöiden kanssa, joilla on riittävä asiantuntemus näyttötutkintojen järjestämiseen (*näyttötutkinnon järjestäjä*). Tutkintotoimikunnan tulee tehdä sopimuksia siten, että tutkintoon osallistuville on tarjolla riittävä määrä tutkintotilaisuuksia. Lisäksi on otettava huomioon, että maksut sekä osallistujille että koulutuksen järjestäjille säilyvät kohtuullisina. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin järjestämissopimusten sisällöstä.

## 7 a §

*Todistusten antaminen ja tietojen toimittaminen*

Tutkintotoimikunnan tulee antaa tutkintotodistus, kun henkilö on suorittanut hyväksytysti tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat. Tutkintotoimikunnan tulee antaa todistus suoritetuista tutkinnon osista

säädetään tarkemmin todistuksen sisällöstä ja allekirjoittamisesta. pyydettyäessä.

---

## 7 b §

**Tutkinnon suorittamismahdollisuudet**

Näyttötutkinnon järjestäjä on tutkintotoimikunnan kanssa sovittavalla tavalla velvollinen järjestämään mahdollisuuksia suorittaa näyttötutkintoja myös ilman niihin valmistavaa koulutusta.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla järjestetään osana koulutusta mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto. Koulutuksen järjestäjä vastaa myös siitä, että valmistavaan koulutukseen osallistuvalla on mahdollisuus osallistua uuteen tutkintotilaisuuteen, jos hän ei ole suorittanut tutkinnon osaa hyväksytysti tai haluaa korottaa arvosanaa.

Näyttötutkinnon tai sen osan suorittamismahdollisuuksia on järjestettävä myös henkilöille, joille ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaava viranomainen on antanut ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1093/2007) 13 §:n 2 momentin mukaisen tunnustamispäätöksen, jossa hakijalta on edellytetty kyseisessä laissa tarkoitettuja korvaavia toimenpiteitä.

## 8 §

**Näyttötutkintoon valmistava koulutus, henkilökohtaistaminen ja tutkinnon suorittaminen**

Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä 13 §:ssä tarkoitettujen tutkintojen perusteiden mukaisesti.

Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Koulutuksen järjestäjä huolehtii näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen

## 8 §

**Näyttötutkintoon valmistava koulutus**

Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuudesta järjestää valmistavaan koulutukseen osallistuville mahdollisuus näyttötutkinnon suorittamiseen säädetään 7 b §:ssä.

*hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta. Opetushallitus voi antaa henkilökohtaistamista koskevia tarkempia määräyksiä.*

*Tämän lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettu koulutuksen järjestäjä ja muu mainitussa säännöksessä tarkoitettu yhteisö tai säätiö on tutkintotoimikunnan kanssa sovittavalla tavalla velvollinen järjestämään mahdollisuuksia suorittaa näyttötutkintoja myös ilman niihin valmistavaa koulutusta. Näyttötutkinnon tai sen osan suorittamismahdollisuuksia on järjestettävä myös henkilöille, joille ammattipätevyyden tunnustamisesta vastaava viranomainen on antanut ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain (1093/2007) 13 §:n 2 momentin mukaisen tunnustamispäätöksen, jossa hakijalta on edellytetty kyseisessä laissa tarkoitettuja korvaavia toimenpiteitä.*

#### 8 a §

##### **Henkilökohtaistaminen**

*Koulutuksen järjestäjä vastaa näyttötutkintoon ja siihen valmistavaan koulutukseen hakeutumisen, tutkinnon suorittamisen ja tarvittavan ammattitaidon hankkimisen henkilökohtaistamisesta sekä näihin liittyvästä ohjauksesta. Jos henkilö ei ole osallistunut näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen, henkilökohtaistamisesta vastaa näyttötutkinnon järjestäjä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin henkilökohtaistamisessa noudatettavista menettelytavoista.*

#### 9 a §

##### **Todistus valmistavasta ja muusta koulutuksesta**

*Koulutuksen järjestäjän tulee antaa henkilölle todistus näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen tai muuhun tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen osallistumisesta. Näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta tai muuta koulutusta ei arvioida osaamisen arviointiasteikolla.*

## 9 b §

**Opetus ja ohjaus**

*Opiskelijalla on oikeus saada opetusta sekä henkilökohtaista ja muuta tarpeellista ohjausta.*

*Opiskelijan arvioinnilla ohjataan ja kannustetaan opiskelua sekä kehitetään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin.*

## 10 §

**Opetusta koskeva viittaussäännös**

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta koulutuksesta annetun lain opetusta koskevia säännöksiä:

6) 23 §:n säännöksiä kokeilusta.

## 11 §

**Opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva viittaussäännös**

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta koulutuksesta annetun lain opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia säännöksiä:

6) 29 §:n säännöksiä oikeudesta saada opetusta;

7) 30 §:n säännöksiä opintojen hyväksilykemisestä soveltuvin osin;

## 4 luku

**Ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomat tutkinnot**

## 12 §

**Näyttötutkinnot**

Ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomina näyttötutkintoina voidaan suorittaa

## 10 §

**Opetusta koskeva viittaussäännös**

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain opetusta koskevia säännöksiä:

6) 23 §:n säännöksiä kokeilusta *kuitenkin siten, että tutkintojen osaamisaloista voidaan poiketa Opetushallituksen luvalla.*

## 11 §

**Opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva viittaussäännös**

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia säännöksiä:

(kumotaan 6 ja 7 kohta)

## 4 luku

**Ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomat näyttötutkinnot**

## 12 §

**Näyttötutkinnot**

*Näyttötutkinnot ovat ammatillisia tutkintoja, jotka suoritetaan osoittamalla ammattitai-*

ammattillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja.

*Ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan ammattitaidon saavuttamisen edellyttämät tiedot ja taidot. Ammattitutkinnossa osoitetaan alan ammattityöntekijältä edellytetty ammattitaito. Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Ammatillinen perustutkinto ja ammattitutkinto sijoittuvat ammattipätevyys-tunnustamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulle pätevyystasolle ja erikoisammattitutkinto 3 kohdassa tarkoitetulle tasolle.*

*Ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen nimikkeitä saa käyttää vain tutkinnoista, jotka on suoritettu tämän lain mukaisesti. Ammatillisten perustutkintojen tutkintonimikkeitä saa käyttää myös näyttötutkintona suoritettavista ammatillisista perustutkinnoista.*

*to 7 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tutkintotilaisuuksissa. Tutkintotilaisuuksiin voi osallistua ammattitaidon hankkimistavasta riippumatta. Näyttötutkintoina voidaan suorittaa ammatillisia perustutkintoja, ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja.*

*Ammatillinen perustutkinto ja ammattitutkinto sijoittuvat ammattipätevyys-tunnustamisesta annetun lain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulle pätevyystasolle ja erikoisammattitutkinto 3 kohdassa tarkoitetulle pätevyystasolle.*

## 12 a §

### **Tutkintojen määritelmät**

*Ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella.*

*Ammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattiosaamista, joka on perustutkintoa syvempää tai kohdistuu rajatumpiin työtehtäviin.*

*Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattiosaamista, joka on syvällistä ammatin hallintaa tai monialaista osaamista.*

## 12 b §

### **Tutkintorakenne**

*Koulutusaloista säädetään valtioneuvoston asetuksella.*

*Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään ammatillisista perustutkinnoista ja niiden osaamisaloista, ammattitutkinnoista ja*

erikoisammattitutkinnoista sekä tutkintojen sijoittumisesta koulutusaloittain. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää tutkintojen osaamisalojen ja tutkintonimikkeiden määrittämisessä käytettävistä periaatteista.

Opetushallitus valmistelee 2 momentissa tarkoitetun tutkintorakenteen muuttamista koskevia esityksiä.

## 12 c §

**Tutkintojen muodostuminen**

Näyttötutkinnot muodostuvat ammatillisista tutkinnon osista.

Tutkintoon tai siihen sisältyvään osaamisalaan sisältyy vähintään yksi pakollinen tutkinnon osa ja vähintään yksi valinnainen tutkinnon osa.

## 12 d §

**Jatko-opintokelpoisuus**

Tutkintojen yleisestä jatko-opintokelpoisuudesta säädetään yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin siten kuin yliopistolain (558/2009) 37 §:ssä ja ammattikorkeakoululain (351/2003) 20 §:ssä.

## 12 e §

**Tutkintojen nimien ja tutkintonimikkeiden suojaaminen**

Tässä laissa tarkoitettujen tutkintojen nimiä ja tutkintonimikkeitä saa käyttää vain tutkinnoista, jotka on suoritettu tämän lain mukaisesti.

## 13 §

**Tutkinnoista ja niiden perusteista päättäminen**

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella säädetään tutkinnoista, jotka voidaan suorittaa näyttötutkintoina.

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkinnoissa vaadittava ammattitaito, tutkinnon osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaa-

## 13 §

**Tutkintojen perusteet**

Opetushallitus määrää tutkinnon perusteet kullekin 12 b §:ssä tarkoitettuun tutkintorakenteeseen kuuluvalla tutkinnolla.

misalat, ammattitaidon osoittamistavat sekä tutkinnon arvioinnin yleiset perusteet. Opetushallitus päättää tutkintojen perusteista. Opetushallitus päättää tutkintojen perusteiden yhteydessä tarvittaessa tutkintoihin liittyvistä terveydentilaa koskevista vaatimuksista.

*Tutkinnon perusteissa määrätään:*  
 1) ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen osaamisalat;  
 2) tutkintonimikkeet;  
 3) tutkinnon muodostuminen pakollisista ja valinnaisista tutkinnon osista siltä osin, kuin niistä ei ole säädetty 12 c §:ssä; sekä  
 4) tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arviointi.

## 15 a §

***Tutkinnon suorittajan osaamisen arviointi***

*Osaamisen arvioinnilla annetaan tietoa tutkinnon suorittajan osaamisesta ja varmistetaan tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten saavuttaminen. Tutkinnon suorittajan osaamista arvioidaan monipuolisesti vertaamalla sitä tutkinnon perusteissa määrättyyn osaamiseen.*

*Valtioneuvoston asetuksella säädetään osaamisen arviointiasteikosta.*

## 15 b §

***Todistuksia koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset***

*Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 7 a ja 9 a §:ssä tarkoitettujen todistusten sisällöstä ja allekirjoittamisesta sekä todistusten liitteistä. Opetushallitus määrää tarkemmin todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista.*

## 16 §

***Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain eräiden säännösten soveltaminen***

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen ja tutkintoihin sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännöksiä:

2) 25 §:n 1 ja 3 momentin säännöksiä opiskelijan arvioinnista;

## 16 §

***Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain eräiden säännösten soveltaminen***

Tässä laissa tarkoitettuun koulutukseen ja tutkintoihin sovelletaan lisäksi seuraavia ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain säännöksiä:

2) 24 b §:n 3 momentin säännöksiä opiskelijan oppimisen arvioinnista oppisopimuskoulutuksessa;

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta*

20 .

Ennen lain voimaantuloa ammatillisen perustutkinnon suorittamisen aloittaneet tutkinnon suorittajat siirtyvät lain voimaan tullessa suorittamaan tutkintoaan tämän lain ja sen nojalla annettavien säännösten ja määräysten mukaan.

Opetushallituksen tulee muuttaa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen perusteet tämän lain 12 c §:n mukaisiksi 1 päivään elokuuta 2018 mennessä. Jos tutkinnon suorittaja on aloittanut ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittamisen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla annettujen tutkinnon perusteiden mukaisesti, hänellä on tutkinnon perusteiden muuttamisen jälkeen kahden vuoden ajan oikeus suorittaa tutkinto loppuun niiden tutkinnon perusteiden mukaisesti, jotka olivat voimassa hänen aloittaessaan tutkinnon suorittamisen.

---

## 3.

**Laki****opintotukilain 5 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* opintotukilain (65/1994) 5 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 345/2004, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 a §

5 a §

*Päätoimiset opinnot**Päätoimiset opinnot*

Ammatilliset ja muut kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetut opinnot ovat päätoimisia, kun opintojen laajuus on keskimäärin vähintään kolme opintoviikkoa opiskelukuukautta kohti. Kun opintojen laajuutta ei ole mitoitettu opintoviikkoina, edellytetään opetus- tai koulutusohjelman mukaiseen opetukseen tai opintoihin kuuluvaan harjoitteluun osallistumista keskimäärin vähintään 25 viikkotuntia.

Ammatilliset ja muut kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetut opinnot ovat päätoimisia, kun opintojen laajuus on keskimäärin vähintään kolme opintoviikkoa *tai 4,5 osaamispistettä* opiskelukuukautta kohti. Kun opintojen laajuutta ei ole mitoitettu opintoviikkoina *eikä osaamispisteinä*, edellytetään opetus- tai koulutusohjelman mukaiseen opetukseen tai opintoihin kuuluvaan harjoitteluun osallistumista keskimäärin vähintään 25 viikkotuntia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä      kuuta  
20 .

4.

## Laki

### työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* työttömyysturvalain (1290/2002) 2 luvun 10 §:n 2 momentin 3 kohta, sellaisena  
 kuin se on laissa 1001/2012, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

10 §

10 §

*Opiskelu*

*Opiskelu*

-----  
 Päätoimisina pidetään:

-----  
 3) muita kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja  
 opintoja, joiden opintosuunnitelman mukai-  
 nen laajuus on keskimäärin vähintään viisi  
 opintopistettä *tai* kolme opintoviikkoa opis-  
 kelukuukautta kohti; sekä

-----  
 Päätoimisina pidetään:

-----  
 3) muita kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja  
 opintoja, joiden opintosuunnitelman mukai-  
 nen laajuus on keskimäärin vähintään viisi  
 opintopistettä, kolme opintoviikkoa *tai 4,5*  
*osaamispistettä* opiskelukuukautta kohti; se-  
 kä

-----  
 Tämä laki tulee voimaan    päivänä    kuuta  
 20    .  
 -----

## 5.

**Laki****oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 ja 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 13 §:n 3 momentti ja 24 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

13 §

13§

*Opiskeluhoitosuunnitelma*

*Opiskeluhoitosuunnitelma*

-----  
 Opetushallitus antaa opetussuunnitelman perusteissa määräykset opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta.  
 -----

-----  
 Opetushallitus antaa opetussuunnitelman perusteissa *tai muussa määräyksessä* määräykset opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta.  
 -----

24 §

24 §

*Valtakunnallinen ohjaus*

*Valtakunnallinen ohjaus*

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskeluhoillon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoillon tavoitteista päätetään osana opetussuunnitelman perusteita. *Opetussuunnitelman perusteista säädetään* perusopetuslain 14 §:ssä, lukiolain 10 §:ssä ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 13 §:ssä.

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön sekä opiskeluhoillon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoillon tavoitteista päätetään osana opetussuunnitelman perusteita *tai muussa määräyksessä siten kuin* perusopetuslain 14 §:ssä, lukiolain 10 §:ssä ja ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 37 a §:ssä säädetään.

-----  
 Tämä laki tulee voimaan   päivänä   kuuta  
 20   .

## 6.

**Laki****Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain (1295/2013) 2 §:n 2  
kohdan b alakohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Tehtävät**Tehtävät*

Arviointikeskuksen tehtävänä on:

Arviointikeskuksen tehtävänä on:

2) tehdä 5 §:ssä tarkoitetun arviointisuunnitelman mukaisesti

2) tehdä 5 §:ssä tarkoitetun arviointisuunnitelman mukaisesti

b) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 13 §:ssä *tarkoitettujen opetussuunnitelman perusteiden* ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden sekä taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 5 §:ssä tarkoitettujen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamista koskevia oppimistulosten arviointeja;

b) ammatillisesta *peruskoulutuksesta* annetun lain (630/1998) 13 §:ssä ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) 13 §:ssä tarkoitettujen tutkinnon perusteiden sekä taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 5 §:ssä tarkoitettujen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteiden saavuttamista koskevia oppimistulosten arviointeja;

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä \_\_\_\_\_ kuuta  
20\_\_ .

## 1.

**Valtioneuvoston asetus****ammattillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta**

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (811/1998) 2, 4, 12, 12 a, 14 ja 19 §,  
*muutetaan* asetuksen nimike, 1 luvun otsikko, 3 ja 5 §, 6 §:n 2 momentin 1 kohta, 8 §:n 1 momentin 1 kohta, 10, 11 a, 13 ja 16 §,  
 sellaisina kuin niistä ovat 3, 5 ja 11 a § asetuksessa 603/2005, 10 § asetuksissa 488/2008 ja 1137/2009, 13 § asetuksessa 488/2008 ja 16 § asetuksessa 1032/2011, sekä  
*lisätään* asetukseen uusi 5 a ja 13 a § seuraavasti:

**Valtioneuvoston asetus****ammattillisesta peruskoulutuksesta**

## 1 luku

**Tutkinnot ja opetus**

## 3 §

*Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma*

Koulutuksen järjestäjän tulee päättää opetussuunnitelmassaan ainakin seuraavista järjestettävää koulutusta koskevista asioista:

- 1) koulutuksen toteuttamistavat;
- 2) työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävän koulutuksen toteuttaminen;
- 3) opiskelijan yksilölliset valinnan mahdollisuudet sekä tutkinnon osien järjestäminen yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja työelämän kanssa;
- 4) opinto-ohjauksen toteuttaminen ja opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinta;
- 5) erityisopetuksen toteuttaminen;
- 6) opiskelijan arvioinnin yleiset periaatteet;

7) aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen menettelytavat.

Lisäksi koulutuksen järjestäjän tulee päättää opetussuunnitelmassaan tutkintokohtaisesti tutkinnon osien tarjonnasta, suorittamisjärjestyksestä ja opiskelijan osaamisen arvioinnista. Koulutuksen järjestäjän tulee päättää myös koulutuksen toteuttamistavoista ja -ajoista sekä oppimisympäristöistä.

## 5 §

*Sopimus työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta ja ammattiosaamisen näytöistä*

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998) 16 §:n mukaisesti tehtävässä koulutuksen järjestäjän ja työnantajan välisessä sopimuksessa sovitaan:

- 1) osapuolten tehtävistä;
- 2) opiskelijan ohjauksen, oppimisen ja osaamisen arvioinnin sekä osaamisen arviointiin sisältyvien ammattiosaamisen näyttöjen järjestämisestä;

3) työnantajalle mahdollisesti maksettavista korvauksista;

4) turvallisuuteen, tapaturmiin ja vahingonkorvauksiin liittyvistä vastuista ja vakuutuksista;

5) muista tarpeellisista koulutuksen ja ammattiosaamisen näyttöjen järjestämiseen liittyvistä seikoista.

Lisäksi sovitaan työpaikalla järjestettävän koulutuksen kestosta ja ajankohdasta sekä työpaikalla hankittavasta osaamisesta tutkinnon perusteiden mukaisesti. Tarvittaessa tässä momentissa mainituista asioista sovitaan kunkin opiskelijan osalta erikseen.

Edellä 1 ja 2 momenteissa säädettyä sovelletaan myös silloin, kun opiskelija on työsuhteen suhteessa työnantajaan.

#### 5 a §

##### *Työssäoppiminen*

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon tulee sisältää osaamisen hankkimista työssäoppimisen kautta vähintään 30 osaamispistettä.

#### 6 §

##### *Oppisopimus*

Oppisopimukseen tulee liittää opiskelijan henkilökohtainen opiskeluohjelma, josta ilmenevät:

1) suoritettava tutkinto, noudatettava tutkinnon peruste sekä tutkinnon laajuus tai muun kuin tutkintotavoitteisen koulutuksen tavoitteet;

#### 8 §

##### *Erityisopetus*

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 20 §:ssä tarkoitettua erityisopetusta saavan opiskelijan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevasta kirjallisesta suunnitelmasta tulee ilmetä:

1) suoritettava tutkinto, noudatettavat tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteet ja

tutkinnon laajuus sekä opiskelijalle laadittu henkilökohtainen opiskelusuunnitelma;

#### 10 §

##### *Arviointiasteikko*

Opiskelijan hyväksytty osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa kiitettävä (3), hyvä (2) ja tyydyttävä (1). Vapaasti valittavat tutkinnon osat voidaan opiskelijan suostumuksella hyväksyä suoritetuksi ilman arvosanaa.

Erityisopetuksessa opiskelijan osaaminen voidaan arvioida myös sanallisesti.

Vammaisten opiskelijoiden valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa, maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavassa ja valmistavassa koulutuksessa sekä kotitalousopetuksessa voidaan poiketa edellä olevista arvioinnin perusteista siten kuin Opetushallituksen vahvistamissa opetussuunnitelman perusteissa määrätään.

#### 11 a §

##### *Arviointiaineiston säilyttäminen*

Opiskelijalle on varattava tilaisuus tutustua kirjalliseen tai muutoin tallennettuun osaamista koskevaan arviointiaineistoon. Arvioinnin perusteena oleva aineisto on säilytettävä vähintään kuuden kuukauden ajan arvosanan antamisesta.

#### 13 §

##### *Todistusten sisältö ja allekirjoittaminen*

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 e §:n 1 momentissa tarkoitettu tutkintotodistus sisältää

- 1) päättötodistuksen; ja
- 2) näyttötodistuksen.

Lain 25 e §:ssä tarkoitettu todistus suoriteista tutkinnon osista sisältää

- 1) todistuksen tutkinnon osista, jotka opiskelija on suorittanut; ja
- 2) todistuksen ammattiosaamisen näytöistä, jotka opiskelija on suorittanut.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut todistukset sisältävät suoritettututkinnon osat ja niiden arvosanat. Nämä todistukset allekirjoittaa koulutuksen järjestäjä.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa ja 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetut todistukset sisältävät suoritettut ammattiosaamisen näytöt sekä niiden arvosanat. Nämä todistukset allekirjoittaa ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaavan toimielimen puheenjohtaja.

### 13 a §

#### *Todistusten liitteet*

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 25 e §:ssä tarkoitettuihin todistuksiin tulee liittää ote opintosuoritusrekisteristä tai muu vastaava selvitys, josta ilmenevät opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien osa-alueet ja niiden osaamisen arviointi sekä muut tutkinnon osaa pienemmät opintokokonaisuudet.

Opiskelijan pyynnöstä tulee antaa kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite, joka sisältää tiedot opiskelijan suorittaman tutkinnon tai koulutuksen tuottamasta osaamisesta sekä tutkinnon tai koulutuksen tasosta ja asemasta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä.

Todistukseen suoritetuista tutkinnon osista tulee liittää selvitys ammattipätevyydestä, joka opiskelijalla on suoritettujen tutkinnon osien perusteella.

### 16 §

#### *Opiskeluoikeuden peruuttaminen*

Opiskeluoikeuden peruuttamista koskevaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 32 §:ää sovelletaan seuraaviin ammatillisiin perustutkintoihin johtaviin opintoihin:

1) humanistisella ja kasvatusalalla lapsi- ja perhetyön perustutkinto, nuoriso- ja vapaa-ajan ohjauksen perustutkinto sekä viittomakielisen ohjauksen perustutkinto;

2) tekniikan ja liikenteen alalla lentokoneasennuksen perustutkinto, lennonjohdon perustutkinto, logistiikan perustutkinnon kuljetuspalvelujen osaamisala ja lentoasemapaalvelujen osaamisala, rakennusalan perustutkinnon maanrakennuskoneenkuljetuksen osaamisala sekä merenkulkualan perustutkinto;

3) luonnonvara- ja ympäristöalalla metsäalan perustutkinnon metsäkoneenkuljetuksen osaamisala sekä luonto- ja ympäristöalan perustutkinnon ympäristöalan osaamisala;

4) sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, hammas- tekniikan perustutkinto, lääkealan perustutkinto sekä liikunnanohjauksen perustutkinto.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.

Muulla lainsäädännössä olevalla viittauksella ammatillisesta koulutuksesta annettuun asetukseen (811/1998) tarkoitetaan tämän asetuksen voimaantulon jälkeen viittausta tähän asetukseen.

## 2.

**Valtioneuvoston asetus****ammattillisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta**

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen (812/1998) 6 ja 7 §, sellaisina kuin niistä ovat 6 § asetuksessa 1202/2005 ja 7 § osaksi asetuksessa 563/2003, sekä *lisätään* asetukseen uusi 6 a § seuraavasti:

## 6 §

*Tutkintotodistukset*

Tutkintotoimikunnan antama tutkintotodistus tai todistus suoritetuista tutkinnon osista sisältää tiedot suoritetuista tutkinnon osista ja niiden arvosanoista. Todistuksen allekirjoittaa tutkintotoimikunnan ja tutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammatikirjaan tehty merkintä tutkinnosta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus tutkinnon suorittamisesta.

## 6 a §

*Todistus valmistavasta ja muusta koulutuksesta*

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 9 a §:ssä tarkoitettu todistus

valmistavaan koulutukseen ja muuhun koulutukseen osallistumisesta sisältää tiedot koulutuksen sisällöstä ja koulutuksen kestosta. Todistuksen allekirjoittaa koulutuksen järjestäjä.

## 7 §

*Tutkintosuoritusten arviointi*

Ammatillisissa perustutkinnoissa hyväksytty osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa kiitettävä (3), hyvä (2) ja tyydyttävä (1).

Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.

## 3.

**Valtioneuvoston asetus****ammattillisen perustutkinnon muodostumisesta**

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta (630/1998) annetun lain 12 b §:n 4 momentin nojalla:

## 1 §

*Soveltamisala*

Tässä asetuksessa säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa (630/1998) tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon muodostumisesta.

## 2 §

*Ammatilliset tutkinnon osat*

Ammatilliseen perustutkintoon sisältyy ammatillisia tutkinnon osia 135 osaamispistettä.

Jos ammatillisen perustutkinnon laajuudeksi on säädetty yli 180 osaamispistettä, ovat 180 osaamispisteen ylittävät tutkinnon osat ammatillisia tutkinnon osia.

Tutkinnon perusteissa voidaan määrätä, että enintään 15 osaamispistettä edellä tarkoitettua ammatillisista tutkinnon osista osoitetaan vapaasti valittaviin tutkinnon osiin edellyttäen, että tutkinnossa saavutetaan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain 4 §:n 1 momentissa määritellyt tavoitteet.

## 3 §

*Yhteisten tutkinnon osien laajuus ja osa-alueet*

Ammatilliseen perustutkintoon sisältyy yhteisiä tutkinnon osia 35 osaamispistettä.

Viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen laajuus on 11 osaamispistettä ja siihen kuuluvat seuraavat osa-alueet:

- 1) äidinkieli;
- 2) toinen kotimainen kieli; ja
- 3) vieraat kielet.

Matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen laajuus on 9 osaamispistettä ja siihen kuuluvat seuraavat osa-alueet:

- 1) matematiikka;
- 2) fysiikka ja kemia; ja
- 3) tieto- ja viestintätekniikka sekä sen hyödyntäminen.

Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavan osaamisen laajuus on 8 osaamispistettä ja siihen kuuluvat seuraavat osa-alueet:

- 1) yhteiskuntataidot;
- 2) työelämätaidot;
- 3) yrittäjyys ja yritystoiminta; ja
- 4) työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto.

Sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen laajuus on 7 osaamispistettä ja siihen kuuluvat seuraavat osa-alueet:

- 1) kulttuurien tuntemus;
- 2) taide ja kulttuuri;
- 3) etiikka;
- 4) psykologia;
- 5) ympäristöosaaminen; ja
- 6) jokin 2—4 momenteissa tarkoitetuista osa-alueista.

## 4 §

*Yhteisten tutkinnon osien pakollisuus ja valinnaisuus*

Edellä 3 §:n 2—4 momenteissa tarkoitettua tutkinnon osan tulee sisältää osaamistavoitteita kaikilta siihen kuuluvilta osa-alueilta. Sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tutkinnon osan tulee sisältää osaamistavoitteita vähintään yhdeltä siihen kuuluvalla osa-alueella. Opetushallitus voi kuitenkin määrätä tutkinnon perusteissa, että sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen tutkinnon osan tulee sisältää osaamistavoitteita 3 §:n 5 momentin 1—5 osa-alueelta tai osa-alueilta.

Oppisopimuskoulutukseen ei kuitenkaan sisälly pakollisia työkyvyn ylläpitämisen, liikunnan ja terveystiedon osa-alueen osaamistavoitteita.

## 5 §

### *Äidinkielen opetus*

Äidinkielenä opetetaan opiskelijan opetuskielen mukaisesti suomen, ruotsin tai saamen kieltä. Äidinkielenä voidaan opiskelijan valinnan mukaan opettaa myös romanikieltä, viittomakieltä tai muuta opiskelijan äidinkieltä.

## 6 §

### *Vapaasti valittavat tutkinnon osat*

Ammatilliseen perustutkintoon sisältyy vapaasti valittavia tutkinnon osia 10 osaamispistettä.

Vapaasti valittavien tutkinnon osien tulee tukea tutkinnon ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita. Ne voivat olla:

- 1) ammattitaitoa syventäviä tai laajentavia ammatillisia tutkinnon osia;
- 2) paikallisesti tarjottavia tutkinnon osia;

3) yhteisiä tutkinnon osia tai lukio-opintoja;

4) jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittymistä tukevia opintoja; taikka

5) työkokemuksen kautta hankittuun osaamiseen perustuvia tutkinnon osia.

## 7 §

### *Tutkinnon yksilöllinen laajentaminen*

Opiskelija voi sisällyttää tutkintoonsa 2 §:ssä säädettyä enemmän 6 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tutkinnon osia, jos se on tarpeellista työelämän alakohtaisten tai paikallisten ammattitaitovaatimusten taikka opiskelijan ammattitaidon syventämisen kannalta.

## 8 §

### *Voimaantulo*

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2015.

Tällä asetuksella kumotaan valtioneuvoston päätös tutkintojen rakenteesta ja yhteisistä opinnoista ammatillisessa peruskoulutuksessa (213/1999).